

ZAKON

O OSNOVAMA SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

("Sl. glasnik RS", br. 88/2017, 27/2018 - dr. zakon, 10/2019, 27/2018 - dr. zakon, 6/2020, 129/2021 i 92/2023)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se osnove sistema predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih, i to: principi, ciljevi, ishodi, standardi obrazovanja i vaspitanja, znanja, veština i stavova (u daljem tekstu: kompetencije), način i uslovi za obavljanje delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, vrste programa obrazovanja i vaspitanja, osnivanje, organizacija, finansiranje i nadzor nad radom ustanova obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: ustanova), kao i druga pitanja od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Ovim zakonom uređuju se i radni odnosi zaposlenih u ustanovi.

Ovim zakonom uspostavlja se i uređuje Jedinostveni informacioni sistem prosvete predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih, visokog obrazovanja i učeničkog i studentskog standarda.

Srednje vojno obrazovanje uređuje se posebnim zakonom u sistemu odbrane i ovim zakonom.

Specifičnosti srednjeg obrazovanja i vaspitanja za potrebe unutrašnjih poslova uređuju se ovim zakonom i propisima u oblasti srednjeg obrazovanja i vaspitanja i unutrašnjih poslova.

Srednje bogoslovsko obrazovanje ostvaruje se u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju crkve i verske zajednice.

Na pitanja postupanja u upravnim stvarima, koja nisu uređena ovim zakonom, primenjuje se zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Obrazovanje i vaspitanje

Član 2

Sistem obrazovanja i vaspitanja obuhvata predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje i obrazovanje odraslih.

Specifičnosti obavljanja delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja i srednjeg obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih, uređuju se posebnim zakonom (u daljem tekstu: posebni zakon).

Pravo na obrazovanje i vaspitanje

Član 3

Svako lice ima pravo na obrazovanje i vaspitanje.

Državljeni Republike Srbije jednaki su u ostvarivanju prava na obrazovanje i vaspitanje.

Lice sa smetnjama u razvoju i invaliditetom ima pravo na obrazovanje i vaspitanje koje uvažava njegove obrazovne i vaspitne potrebe u sistemu obrazovanja i vaspitanja, uz pojedinačnu odnosno grupnu dodatnu podršku u nastavi i učenju ili u posebnoj vaspitnoj grupi ili školi, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Lice sa izuzetnim sposobnostima ima pravo na obrazovanje i vaspitanje koje uvažava njegove posebne obrazovne i vaspitne potrebe, u obrazovno-vaspitnom sistemu, u posebnim odeljenjima ili posebnoj školi, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Strani državljanin, lice bez državljanstva i lice tražilac državljanstva ima pravo na obrazovanje i vaspitanje pod istim uslovima i na način propisan za državljane Republike Srbije.

Pravo na besplatno obrazovanje

Član 4

U ustanovi čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave obezbeđuje se besplatno:

- 1) vaspitanje i obrazovanje dece u godini pred polazak u školu, u skladu sa ovim i posebnim zakonom;
- 2) osnovno obrazovanje i vaspitanje učenika i odraslih, u skladu sa ovim i posebnim zakonom;
- 3) srednje obrazovanje redovnih i vanrednih učenika, pod jednakim uslovima, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Redovan učenik jeste lice koje je u prvom razredu srednjeg obrazovanja i obrazovanja za rad mlađe od 17 godina, a vanredan učenik - lice starije od 17 godina. Posebnim zakonom može se utvrditi druga starosna granica za upis u srednju školu i za sticanje svojstva redovnog učenika.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, i lice mlađe od 17 godina može da stiče srednje obrazovanje ili obrazovanje za rad u svojstvu vanrednog učenika, uz saglasnost ministra nadležnog za poslove obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: ministar), i to:

- 1) lice koje se profesionalno bavi sportom;
- 2) lice čija priroda bolesti objektivno ne dozvoljava redovno pohađanje nastave;
- 3) u drugim opravdanim slučajevima kada objektivne okolnosti ne dozvoljavaju redovno pohađanje nastave.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, lice starije od 17 godina koje je prethodne školske godine završilo osnovnu školu u trajanju od osam godina, može u narednoj školskoj godini upisati srednju školu u svojstvu redovnog učenika.

Uzrast lica koje stiče osnovno i srednje obrazovanje po programu za odrasle, uređuje se posebnim zakonom.

Lice koje je steklo srednje obrazovanje, a želi da se prekvalifikuje ili dokvalifikuje, stekne specijalističko ili majstorsko obrazovanje, plaća školarinu.

Izuzetno, lica koja se iz zdravstvenih razloga prekvalifikuju ili dokvalifikuju ne plaćaju školarinu.

Visinu školarine utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), prema vrstama obrazovanja i vaspitanja, s tim da se pojedini vanredni učenici - lica starija od 17 godina, usled teške materijalne i socijalne situacije, mogu osloboditi plaćanja školarine, radi postizanja pune ravnopravnosti u sticanju obrazovanja i vaspitanja.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik deteta i učenika može da se opredeli za sticanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja, kod kuće, uz obezbeđivanje troškova obrazovanja i vaspitanja.

Upotreba jezika

Član 5

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na srpskom jeziku i ćirilicom pismu (u daljem tekstu: srpski jezik).

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na jeziku, odnosno govoru (u daljem tekstu: jezik nacionalne manjine) i pismu nacionalne manjine.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi i dvojezično na jeziku i pismu nacionalne manjine i na srpskom jeziku, a u skladu sa posebnim zakonom.

Obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi i na stranom jeziku, odnosno dvojezično na stranom jeziku i na srpskom jeziku ili dvojezično na stranom jeziku i na jeziku i pismu nacionalne manjine, a u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Obrazovno-vaspitni rad za lice koje koristi znakovni jezik, odnosno posebno pismo ili druga tehnička rešenja, može da se izvodi na znakovnom jeziku i pomoću sredstava tog jezika.

Kada se obrazovanje stiče na jeziku nacionalne manjine, stranom jeziku ili dvojezično, učenje srpskog jezika je obavezno.

Kvalitet obrazovanja i vaspitanja

Član 6

Elementi kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji, su:

- 1) principi obrazovanja i vaspitanja;
- 2) ciljevi obrazovanja i vaspitanja;
- 3) programi obrazovanja i vaspitanja;
- 4) obrazovni standardi;
- 5) kompetencije učenika;
- 6) obuhvat i briga o osetljivim kategorijama dece i učenika;
- 7) okruženje za učenje;
- 8) kompetencije i profesionalni razvoj nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika, direktora i sekretara;
- 9) saradnja sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima i širom zajednicom;
- 10) nezavisno vrednovanje ostvarenosti ciljeva obrazovanja i rezultata učenja;
- 11) samovrednovanje, praćenje i nezavisno vrednovanje rada nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika i direktora;
- 12) sistem upravljanja;
- 13) standardi prostora i opreme ustanove;
- 14) odgovarajući materijalni i finansijski resursi.

Opšti principi obrazovanja i vaspitanja

Član 7

Sistem obrazovanja i vaspitanja mora da obezbedi za svu decu, učenike i odrasle:

- 1) jednakost i dostupnost ostvarivanja prava na obrazovanje i vaspitanje zasnovanom na socijalnoj pravdi i principu jednakih šansi bez diskriminacije;

- 2) usmerenost obrazovanja i vaspitanja na dete i učenika kroz raznovrsne oblike učenja, nastave i ocenjivanja kojima se izlazi u susret različitim potrebama deteta i učenika, razvija motivacija za učenje i podiže kvalitet obrazovnih postignuća;
- 3) poštovanje ljudskih prava i prava svakog deteta, učenika i odraslog i uvažavanje ljudskog dostojanstva; obrazovanje i vaspitanje u demokratski uređenoj i socijalno odgovornoj ustanovi u kojoj se neguju otvorenost, saradnja, tolerancija, svest o kulturnoj i civilizacijskoj povezanosti u svetu, posvećenost osnovnim moralnim vrednostima, vrednostima pravde, istine, solidarnosti, slobode, poštenja i odgovornosti i u kojoj je osigurano puno poštovanje prava deteta, učenika i odraslog;
- 4) visok kvalitet obrazovanja i vaspitanja za sve; kvalitetno i uravnoteženo obrazovanje i vaspitanje, zasnovano na tekovinama i dostignućima savremene nauke, primena dostignuća naučnih disciplina važnih za proces obrazovanja i vaspitanja i prilagođenih uzrasnim i ličnim obrazovnim potrebama svakog deteta, učenika i odraslog;
- 5) celoživotno učenje, koje uključuje sve oblike učenja i znači učestvovanje u različitim oblicima obrazovnih aktivnosti tokom života, sa ciljem stalnog unapređivanja potrebnih ličnih, građanskih, društvenih i radnih kompetencija;
- 6) obrazovanje i vaspitanje zasnovano na kompetencijama u skladu sa strateškim i funkcionalnim okvirom za planiranje i ostvarivanje procesa obrazovanja i vaspitanja, čime se stvaraju uslovi i pruža podrška za razvoj svih kompetencija;
- 7) profesionalnu etiku i kompetentnost koja podrazumeva visoku stručnost nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, direktora i sekretara, stalni profesionalni razvoj i visok nivo profesionalne odgovornosti i etičnosti;
- 8) horizontalnu i vertikalnu prohodnost kojom se osigurava mogućnost da učenici i odrasli tokom obrazovanja promene vrstu obrazovanja (horizontalna prohodnost) i mogućnost daljeg obrazovanja i sticanja višeg nivoa obrazovanja (vertikalna prohodnost);
- 9) demokratičnost kroz uključenost svih učesnika u sistemu obrazovanja i vaspitanja u stvaranju i sprovođenju obrazovnih politika, poštujući potrebe i prava uz obaveze i odgovornosti;
- 10) autonomija ustanove kroz planiranje i ostvarivanje odgovarajućih aktivnosti, programa i projekata u cilju unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja poštujući specifičnosti ustanove i lokalne sredine.

U ostvarivanju principa, posebna pažnja posvećuje se:

- 1) saradnji sa porodicom, uključivanjem roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika, radi uspešnog ostvarivanja postavljenih ciljeva obrazovanja i vaspitanja, lokalnom zajednicom i širom društvenom sredinom;
- 2) podršci prelaska deteta, odnosno učenika u sledeći nivo obrazovanja i vaspitanja i ostvarivanju kontinuiteta u obrazovanju i vaspitanju;

3) identifikaciji, praćenju i podsticanju učenika i odraslih sa izuzetnim, odnosno posebnim sposobnostima (talentovani i daroviti) uz obezbeđivanje uslova da, bez obzira na sopstvene materijalne uslove imaju pristup odgovarajućim nivoima obrazovanja i vaspitanja i ustanovama;

4) mogućnosti da deca, učenici i odrasli sa smetnjama u razvoju, invaliditetom i iz osetljivih grupa, bez obzira na sopstvene materijalne uslove imaju pristup svim nivoima obrazovanja i vaspitanja u ustanovama, a lica smeštena u ustanove socijalne zaštite, deca, učenici i odrasli sa zdravstvenim problemima ostvaruju pravo na obrazovanje za vreme smeštaja u ustanovi i tokom bolničkog i kućnog lečenja;

5) smanjenju stope napuštanja sistema obrazovanja i vaspitanja, posebno lica iz socijalno ugroženih kategorija stanovništva i nerazvijenih područja, lica sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i drugih lica sa specifičnim teškoćama u učenju i podršci njihovom ponovnom uključenju u sistem, u skladu sa principima inkluzivnog i interkulturalnog obrazovanja i vaspitanja;

6) karijernom vođenju i savetovanju zaposlenih, učenika i odraslih usmerenom ka ličnom razvoju pojedinca i napredovanju u obrazovnom i profesionalnom smislu;

7) ostvarivanju prava na obrazovanje i uključivanjem u sistem obrazovanja i vaspitanja na različitim uzrastima i nivoima, bez ugrožavanja drugih prava deteta i drugih ljudskih prava;

8) saradnji sa učenicima, radi uspešnog ostvarivanja postavljenih ciljeva obrazovanja i vaspitanja, kao i ostvarivanja odgovarajućih aktivnosti, programa i projekata u cilju unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Ciljevi obrazovanja i vaspitanja

Član 8

Osnovni ciljevi obrazovanja i vaspitanja su:

1) obezbeđivanje dobrobiti i podrška celovitom razvoju deteta, učenika i odraslog;

2) obezbeđivanje podsticajnog i bezbednog okruženja za celoviti razvoj deteta, učenika i odraslog, razvijanje nenasilnog ponašanja i uspostavljanje nulte tolerancije prema nasilju;

3) širi obuhvat dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem i sveobuhvatna uključenost učenika u sistem obrazovanja i vaspitanja;

4) razvijanje i praktikovanje zdravih životnih stilova, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti;

5) razvijanje svesti o značaju održivog razvoja, zaštite i očuvanja prirode i životne sredine i ekološke etike, zaštite i dobrobiti životinja;

6) kontinuirano unapređivanje kvaliteta procesa i ishoda obrazovanja i vaspitanja zasnovanog na proverenim naučnim saznanjima i obrazovnoj praksi;

- 7) razvijanje kompetencija za snalaženje i aktivno učešće u savremenom društvu koje se menja;
- 8) pun intelektualni, emocionalni, socijalni, moralni i fizički razvoj svakog deteta, učenika i odraslog, u skladu sa njegovim uzrastom, razvojnim potrebama i interesovanjima;
- 9) razvijanje ključnih kompetencija za celoživotno učenje, međupredmetnih kompetencija i stručnih kompetencija u skladu sa zahtevima zanimanja, potrebama tržišta rada i razvojem savremene nauke i tehnologije;
- 10) razvoj svesti o sebi, stvaralačkih sposobnosti, kritičkog mišljenja, motivacije za učenje, sposobnosti za timski rad, sposobnosti samovrednovanja, samoinicijative i izražavanja svog mišljenja;
- 11) osposobljavanje za donošenje valjanih odluka o izboru daljeg obrazovanja i zanimanja, sopstvenog razvoja i budućeg života;
- 12) razvijanje pozitivnih ljudskih vrednosti;
- 13) razvijanje osećanja solidarnosti, razumevanja i konstruktivne saradnje sa drugima i negovanje drugarstva i prijateljstva;
- 14) razvijanje kompetencija za razumevanje i poštovanje prava deteta, ljudskih prava, građanskih sloboda i sposobnosti za život u demokratski uređenom i pravednom društvu;
- 15) razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanje različitosti;
- 16) razvijanje ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanje svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanje i negovanje srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina, razvijanje interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine;
- 17) povećanje efikasnosti upotrebe svih resursa obrazovanja i vaspitanja, završavanje obrazovanja i vaspitanja u predviđenom roku sa minimalnim produžetkom trajanja i smanjenim napuštanjem školovanja;
- 18) povećanje efikasnosti obrazovanja i vaspitanja i unapređivanje obrazovnog nivoa stanovništva Republike Srbije kao države zasnovane na znanju.

Ishodi obrazovanja i vaspitanja

Član 9

Ishodi obrazovanja i vaspitanja su jasni iskazi o tome šta se od učenika očekuje da zna, razume i da je sposoban da pokaže, odnosno uradi nakon završenog odgovarajućeg nivoa obrazovanja i vaspitanja.

Ishodi obrazovanja i vaspitanja su osnova za planiranje, praćenje i vrednovanje obrazovanja i vaspitanja.

Ishodi obrazovanja i vaspitanja predstavljaju sposobnost učenika da:

- 1) izrazi i tumači ideje, misli, osećanja, činjenice i stavove u usmenoj i pisanoj formi;
- 2) prikuplja, analizira, organizuje i kritički procenjuje informacije;
- 3) koristi srpski jezik, odnosno jezik nacionalne manjine i strani jezik u zavisnosti od kulturnog nasleđa i sredine, potreba i interesovanja;
- 4) efikasno i kritički koristi naučna i tehnološka znanja, uz pokazivanje odgovornosti prema svom životu, životu drugih i životnoj sredini;
- 5) radi efikasno sa drugima kao član tima, grupe, organizacije i zajednice;
- 6) zna kako da uči;
- 7) ume da razlikuje činjenice od interpretacija;
- 8) primenjuje matematičko mišljenje i znanje u cilju rešavanja niza problema u svakodnevnim situacijama;
- 9) pouzdano, kritički i odgovorno prema sebi i drugima koristi digitalne tehnologije;
- 10) odgovorno i efikasno upravlja sobom i svojim aktivnostima;
- 11) efikasno i konstruktivno učestvuje u svim oblicima radnog i društvenog života, poštuje ljudska prava i slobode, komunicira asertivno i nenasilno posebno u rastućoj raznolikosti društava i rešavanju sukoba;
- 12) pokreće i spremno prihvata promene, preuzima odgovornost i ima preduzetnički pristup i jasnu orijentaciju ka ostvarivanju ciljeva i postizanju uspeha;
- 13) ostvaruje ideje, planira i upravlja projektima radi postizanja ciljeva koji doprinose ličnoj afirmaciji i razvoju, društvenoj ili privrednoj aktivnosti;
- 14) shvata svet kao celinu povezanih sistema i prilikom rešavanja konkretnih problema razume da nisu izolovani;
- 15) ima svest o sopstvenoj kulturi i raznolikosti kultura, uvažava značaj kreativnog izražavanja ideja, iskustava i osećanja putem različitih medija, uključujući muziku, književnost, izvođačke i vizuelne umetnosti.

Ostvarivanje ishoda obrazovanja i vaspitanja obezbeđuje se ukupnim obrazovno-vaspitnim procesom na svim nivoima obrazovanja i vaspitanja, kroz sve oblike, načine i sadržaje rada.

Standardi obrazovanja i vaspitanja

Član 10

Standardi obrazovanja i vaspitanja predstavljaju skup normi na osnovu kojih se vrši procena kvaliteta u sistemu obrazovanja i vaspitanja, i to:

- 1) standardi obrazovnih postignuća učenika;
- 2) standardi kvaliteta rada ustanove;
- 3) standardi kvaliteta udžbenika;
- 4) standardi kompetencija nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;
- 5) standardi kompetencija direktora;
- 6) standardi kompetencija sekretara ustanove;
- 7) standardi kvalifikacija.

Standarde iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Ključne kompetencije za celoživotno učenje

Član 11

Ključne kompetencije predstavljaju skup integrisanih znanja, veština i stavova koji su potrebni svakom pojedincu za lično ispunjenje i razvoj, uključivanje u društveni život i zapošljavanje.

Ključne kompetencije za celoživotno učenje su:

- 1) komunikacija na maternjem jeziku: sposobnost izražavanja i tumačenja koncepata, misli, osećanja, činjenica i mišljenja u usmenoj ili pisanoj formi;
- 2) komunikacija na stranom jeziku: sposobnost izražavanja i tumačenja koncepata, misli, osećanja, činjenica i mišljenja u usmenoj ili pisanoj formi uključujući veštine posredovanja sumiranjem, tumačenjem, prevođenjem, parafraziranjem i na druge načine, kao i interkulturalno razumevanje;
- 3) matematičke, naučne i tehnološke kompetencije: osnovno numeričko rezonovanje, razumevanje sveta prirode, sposobnost primene znanja i tehnologije za ljudske potrebe (medicina, transport, komunikacije i dr.);
- 4) digitalna kompetencija: samopouzdanost i kritičko korišćenje informacionih i komunikacionih tehnologija za rad, odmor i komunikaciju;
- 5) učenje učenja: sposobnost da se efektivno upravlja sopstvenim učenjem: planiranje, upravljanje vremenom i informacijama, sposobnost da se prevaziđu prepreke kako bi se uspešno učilo, korišćenje prethodnih znanja i veština, primena znanja i veština u različitim situacijama, individualno i/ili u grupi;

6) društvene i građanske kompetencije: sposobnost da se efikasno i konstruktivno učestvuje u društvenom i radnom životu i da se angažuju u aktivnom i demokratskom učešću, posebno u sve raznovrsnijim zajednicama;

7) osećaj za inicijativu i preduzetništvo: sposobnost da se ideje pretvore u akciju kroz kreativnost, inovativnost i preuzimanje rizika, kao i sposobnost za planiranje i upravljanje projektima;

8) kulturološka osvešćenost i izražavanje: sposobnost da se shvati značaj kreativnih ideja, iskustava i emocija u različitim medijima - muzika, književnost, ples, likovna umetnost i drugo.

Kompetencije iz stava 1. ovog člana, osim okvira tradicionalnih školskih predmeta, obuhvataju i angažuju školska znanja na pripremi učenika da budu konkurentni i funkcionalni u sadašnjem i budućem obrazovnom i profesionalnom prostoru i da kompetentno i aktivno ostvaruju svoje građanske uloge.

Opšte međupredmetne kompetencije

Član 12

Cilj orijentacije ka opštim međupredmetnim kompetencijama i ključnim kompetencijama je dinamičnije i angažovanije kombinovanje znanja, veština i stavova relevantnih za različite realne kontekste koji zahtevaju njihovu funkcionalnu primenu.

Opšte međupredmetne kompetencije zasnivaju se na ključnim kompetencijama, razvijaju se kroz nastavu svih predmeta, primenjive su u različitim situacijama i kontekstima pri rešavanju različitih problema i zadataka, neophodne su svim učenicima za lično ostvarenje i razvoj, kao i uključivanje u društvene tokove i zapošljavanje i čine osnovu za celoživotno učenje.

Opšte međupredmetne kompetencije za kraj obaveznog osnovnog obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji, su:

- 1) kompetencija za učenje;
- 2) odgovorno učešće u demokratskom društvu;
- 3) estetička kompetencija;
- 4) komunikacija;
- 5) odgovoran odnos prema okolini;
- 6) odgovoran odnos prema zdravlju;
- 7) preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu;
- 8) rad sa podacima i informacijama;
- 9) rešavanje problema;

10) saradnja;

11) digitalna kompetencija.

Opšte međupredmetne kompetencije za kraj srednjeg obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji, su:

1) kompetencija za celoživotno učenje;

2) komunikacija;

3) rad sa podacima i informacijama;

4) digitalna kompetencija;

5) rešavanje problema;

6) saradnja;

7) odgovorno učešće u demokratskom društvu;

8) odgovoran odnos prema zdravlju;

9) odgovoran odnos prema okolini;

10) estetička kompetencija;

11) preduzimljivost i preduzetnička kompetencija.

U cilju stvaranja uslova za razvoj opštih međupredmetnih kompetencija na nivou osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, a putem saradnje i uz podršku drugih organa i međuresornih tela i timova, donose se posebni programi, projekti i aktivnosti, čije se ostvarivanje uređuje podzakonskim aktima koje donosi ministar i ministri nadležni za oblasti u okviru kojih se ostvaruje saradnja.

Delatnost obrazovanja i vaspitanja

Član 13

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavlja ustanova.

Vojno obrazovanje ostvaruju srednje vojne škole, u skladu sa posebnim zakonom u sistemu odbrane.

Na osnivanje i rad ustanove iz stava 1. ovog člana primenjuju se odredbe ovog zakona i propisa o javnim službama.

Način obavljanja delatnosti obrazovanja i vaspitanja propisan je ovim zakonom i posebnim zakonima.

Ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada

Član 14

U ustanovi vaspitno-obrazovni, obrazovno-vaspitni i vaspitni rad (u daljem tekstu: obrazovno-vaspitni rad) obavljaju: nastavnik, vaspitač i stručni saradnik.

U obavljanju obrazovno-vaspitnog rada nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku mogu da pomažu i druga lica, u skladu sa ovim zakonom.

Škola može da ostvaruje obrazovno-vaspitni rad kao poseban oblik rada za učenike na dužem kućnom i bolničkom lečenju, u skladu sa posebnim zakonom.

Nastava može da se ostvaruje i kao nastava kod kuće i nastava na daljinu u skladu sa posebnim zakonom.

Deo programa obrazovanja i vaspitanja u praktičnoj nastavi može da ostvaruje privredno društvo, drugo pravno ili fizičko lice, u skladu sa posebnim zakonom.

U privrednom društvu ili drugom pravnom licu iz stava 5. ovog člana obrazovno-vaspitni rad obavlja nastavnik praktične nastave, koordinator učenja kroz rad i instruktor koji ispunjava uslove propisane posebnim zakonom.

Obrazovno-vaspitni rad obuhvata nastavne i vannastavne aktivnosti ustanove kojima se ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja i postižu propisani ciljevi i standardi obrazovnih postignuća, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Evidencije i javne isprave

Član 15

Ustanova vodi propisanu evidenciju u štampanom i/ili elektronskom obliku i izdaje javne isprave, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Ustanova poništava javnu ispravu koja je izdata suprotno zakonu.

Svaka javna isprava sadrži Mali grb Republike Srbije.

Srednje vojne škole vode evidenciju i izdaju javne isprave u skladu sa ovim i posebnim zakonom u sistemu odbrane.

Svi vidovi prikupljanja, obrade, objavljivanja i korišćenja podataka sprovode se u skladu sa ovim, posebnim i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Nadzor

Član 16

Nadzor nad primenom ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

II OSTVARIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Upis dece u predškolsku ustanovu

Član 17

U predškolsku ustanovu može da se upiše dete na zahtev roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

U predškolsku ustanovu upisuju se sva deca u godini pred polazak u školu.

Uz dokumentaciju potrebnu za upis, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik dostavlja i dokaz o zdravstvenom pregledu deteta.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik čije dete nije obuhvaćeno vaspitno-obrazovnim radom u predškolskoj ustanovi, dužan je da upiše dete starosti od pet i po do šest i po godina u predškolsku ustanovu, odnosno osnovnu školu koja ostvaruje pripremni predškolski program, s tim da ima pravo da izabere predškolsku ustanovu, odnosno osnovnu školu.

Predškolska ustanova čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, odnosno osnovna škola koja ostvaruje predškolski program, a čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, dužni su da upišu svako dete radi pohađanja pripremnog predškolskog programa, bez obzira na prebivalište roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Pohađanje programa iz stava 4. ovog člana u ustanovi čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave - besplatno je.

Jedinica lokalne samouprave vodi evidenciju i obaveštava predškolsku ustanovu, odnosno osnovnu školu koja ostvaruje pripremni predškolski program o deci koja su stasala za pohađanje pripremnog predškolskog programa, u skladu sa posebnim zakonom.

Bliže uslove za utvrđivanje prioriteta za upis dece u predškolsku ustanovu, propisuje ministar.

Upis učenika u osnovnu školu

Član 18

Upisom u prvi razred dete stiče svojstvo učenika.

U prvi razred upisuje se svako dete koje do početka školske godine ima najmanje šest i po, a najviše sedam i po godina.

Izuzetno, detetu može da se odloži upis u prvi razred za godinu dana, u skladu sa posebnim zakonom.

Dete koje ima od šest do šest i po godina upisuje se u prvi razred nakon provere spremnosti za polazak u školu.

Škola je dužna da organizuje proveru spremnosti iz stava 4. ovog člana.

Ako dete starije od sedam i po godina zbog bolesti ili drugih razloga nije upisano u prvi razred, može da se upiše u prvi ili odgovarajući razred, na osnovu prethodne provere znanja.

Prethodnu proveru znanja obavlja tim sastavljen od nastavnika razredne nastave, odnosno predmetne nastave, pedagoga i psihologa škole uvažavajući standarde obrazovnih postignuća i ceneći najbolji interes učenika.

Bliži uslovi za upis učenika u osnovnu školu uređuju se posebnim zakonom.

Upis učenika u srednju školu

Član 19

U prvi razred srednje škole upisuju se lica sa stečenim osnovnim obrazovanjem i vaspitanjem, u skladu sa posebnim zakonom.

U prvi razred srednje škole koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja, prilagođen ili individualizovani školski program za učenike sa izuzetnim, odnosno posebnim sposobnostima, kao i individualni obrazovni plan za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju, upisuju se lica u skladu sa posebnim zakonom.

Izuzetno, pojedina lica ili grupe lica iz osetljivih kategorija, lica sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, mogu da se upiše u srednju školu pod povoljnijim uslovima radi postizanja pune ravnopravnosti u sticanju obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa merilima i po postupku koji propiše ministar.

Nakon završenog srednjeg obrazovanja i vaspitanja u srednju školu može da se upiše lice radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog ili majstorskog obrazovanja, u skladu sa posebnim zakonom.

U srednju školu može da se upiše i lice sa stečenim ili završenim osnovnim obrazovanjem i vaspitanjem radi stručnog osposobljavanja, odnosno obučavanja.

Izuzetno, odrasli koji stiže osnovno obrazovanje može uporedo da pohađa propisani ili odobreni program obuke u srednjoj školi.

Upis u razvojnu grupu u predškolskoj ustanovi i u školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 20

U razvojnu grupu u predškolskoj ustanovi, odnosno u školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju, dete uzrasta od tri godine do polaska u osnovnu školu, odnosno učenik upisuje se na osnovu mišljenja interresorne komisije za procenu potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške, uz saglasnost roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Upis u muzičku, odnosno baletsku školu

Član 21

U osnovnu muzičku, odnosno osnovnu baletsku školu može da se upiše dete i učenik osnovne i srednje škole koji položi prijemni ispit za utvrđivanje muzičke, odnosno baletske sposobnosti.

Učenik koji nije završio prvi ciklus osnovne muzičke, odnosno osnovne baletske škole može da se upiše u drugi ciklus nakon položenog ispita za proveru znanja.

Učenik osnovne muzičke ili osnovne baletske škole može da nastavi sticanje muzičkog, odnosno baletskog obrazovanja i vaspitanja po jedinstvenom školskom programu za talente, ako se utvrdi da ima izuzetne muzičke, odnosno baletske sposobnosti.

Odgovornost za upis i redovno pohađanje nastave

Član 22

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik odgovoran je za upis deteta u školu, za redovno pohađanje nastave i obavljanje drugih školskih obaveza.

Jedinica lokalne samouprave vodi evidenciju i obaveštava školu i roditelje, odnosno druge zakonske zastupnike, o deci koja treba da se upišu u prvi razred osnovne škole najkasnije do kraja februara tekuće godine za narednu školsku godinu.

Škola je dužna da, u skladu sa prostornim i kadrovskim mogućnostima, obavesti roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika o odluci po njegovom zahtevu za upis deteta van područja škole, do 30. aprila tekuće kalendarske godine.

Škola je dužna da obavesti roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika i jedinicu lokalne samouprave o detetu koje nije upisano u prvi razred, najkasnije 15 dana pre početka školske godine.

Škola je dužna da obavesti roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika o učeniku koji neredovno pohađa ili je prestao da pohađa nastavu, najkasnije dva dana od dana prestanka pohađanja nastave.

Ako roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik po prijemu obaveštenja iz stava 5. ovoga člana ne obezbedi da u roku od tri dana učenik nastavi redovno da pohađa nastavu ili ne obavesti školu o razlozima izostajanja učenika, škola odmah obaveštava jedinicu lokalne samouprave i nadležnu ustanovu socijalne zaštite.

Upis dece u predškolsku ustanovu i upis učenika u osnovnu i srednju školu uređeni su posebnim zakonom.

Upis stranog državljanina, lica bez državljanstva i tražioca državljanstva

Član 23

Strani državljanin, lice bez državljanstva i tražilac državljanstva, upisuju se u ustanovu iz člana 89. ovog zakona i ostvaruju pravo na obrazovanje i vaspitanje pod istim uslovima i na način propisan zakonom za državljane Republike Srbije, osim u ustanovu iz člana 90. stav 2. ovog zakona.

Za decu i učenike iz stava 1. ovog člana, za prognana i raseljena lica, izbeglice i migrante i decu i učenike koji su vraćeni u zemlju na osnovu sporazuma o readmisiji, koja ne poznaju jezik na kome se izvodi obrazovno-vaspitni rad ili pojedine programske sadržaje od značaja za nastavak obrazovanja i vaspitanja, ustanova organizuje učenje srpskog kao stranog jezika.

Dete stranog državljanina, lica bez državljanstva i tražioca državljanstva pohađa program srpskog kao stranog jezika, besplatno pod uslovom reciprociteta ili na teret roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, u organizaciji, odnosno prostorijama ustanove koju odredi ministar.

Dete stranog državljanina, dok boravi u Republici Srbiji, ima pravo da pohađa nastavu maternjeg jezika i kulture, besplatno pod uslovom reciprociteta ili na teret roditelja, u prostorijama ustanove koju odredi organ jedinice lokalne samouprave.

Trajanje predškolskog vaspitanja i obrazovanja

Član 24

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ostvaruje se u trajanju utvrđenom programom predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Program pripreme deteta pred polazak u osnovnu školu, kao deo predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: pripremni predškolski program) traje četiri sata dnevno, najmanje devet meseci i ostvaruje ga vaspitač.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, pripremni predškolski program može da ostvaruje nastavnik razredne nastave, kada zbog malog broja dece nije moguće formirati vaspitnu grupu, već se deca priključuju učenicima kombinovanog odeljenja.

Trajanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja

Član 25

Osnovno obrazovanje i vaspitanje traje osam godina i ostvaruje se u dva obrazovna ciklusa u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje traje od četiri do šest, a baletsko četiri godine i ostvaruju se u dva obrazovna ciklusa, u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovno obrazovanje odraslih organizuje se po razredima od prvog do osmog razreda i traje od tri do pet godina, u skladu sa posebnim zakonom.

Trajanje srednjeg obrazovanja i vaspitanja i stručnog usavršavanja

Član 26

Srednje obrazovanje i vaspitanje traje tri ili četiri godine, u skladu sa posebnim zakonom.

Specijalističko i majstorsko obrazovanje traje od godinu do dve godine, u skladu sa posebnim zakonom.

Trajanje drugih oblika stručnog obrazovanja

Član 27

Obrazovanje za rad traje dve godine.

Stručno osposobljavanje i obuka traju do godinu dana, u skladu sa propisanim, odnosno odobrenim programom.

Školska i radna godina

Član 28

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se u toku školske godine, koja počinje 1. septembra, izvođenjem himne Republike Srbije, a završava se 31. avgusta naredne godine.

Obrazovno-vaspitni rad organizuje se u dva polugodišta.

Učenici imaju školski raspust.

Vreme, trajanje i organizacija obrazovno-vaspitanog rada i školskog raspusta utvrđuje se školskim kalendarom.

Školski kalendar može da se menja:

- 1) u izuzetnim slučajevima po odluci ministra;
- 2) na zahtev škole uz saglasnost ministra;
- 3) na zahtev jedinice lokalne samouprave uz saglasnost ministra.

Školski kalendar propisuje ministar do 1. juna tekuće godine za narednu školsku godinu.

Vaspitno-obrazovni rad predškolske ustanove ostvaruje se u toku radne godine, u skladu sa posebnim zakonom.

Vreme koje učenik provodi u školi

Član 29

Vreme koje učenik provodi u školi izražava se u satima.

Vreme, iz stava 1. ovog člana, obuhvata:

- 1) časove obaveznih predmeta;
- 2) časove izbornih programa;
- 3) vreme provedeno u aktivnostima, koje su sadržane u školskom programu i u funkciji su razvoja sposobnosti, interesovanja i kreativnosti učenika.

Vreme koje učenik provodi u osnovnoj i srednjoj školi bliže se uređuje posebnim zakonom.

III RAZVOJ, OBEZBEĐIVANJE I UNAPREĐIVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

1. MINISTARSTVO

Nadležnost Ministarstva

Član 30

U obezbeđivanju uslova za ostvarivanje prava dece, učenika i odraslih na besplatno obrazovanje i drugih prava utvrđenih ovim zakonom, Ministarstvo preuzima sve neophodne mere kojima se u potpunosti obezbeđuje ostvarivanje tih prava.

Ministarstvo obezbeđuje funkcionisanje sistema obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa opštim principima i ciljevima obrazovanja i vaspitanja, a naročito:

- 1) planira i prati razvoj obrazovanja i vaspitanja;
- 2) posebno planira i prati unapređivanje kvaliteta obrazovanja na osnovu relevantnih činjenica informacionog sistema u obrazovanju, istraživanja, analiza i vrednovanja obrazovanja, odnosno planira razvoj kvaliteta obrazovanja zasnovan na činjenicama;
- 3) vrši nadzor nad radom ustanova, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja;
- 4) planira, koordinira i organizuje programe stalnog stručnog usavršavanja zaposlenih u ustanovama;
- 5) vrši proveru rezultata ostvarenosti propisanih ciljeva obrazovanja i vaspitanja na republičkom nivou;
- 6) posebno planira i prati sprovođenje mera sa ciljem povećanja obuhvata dece, učenika i odraslih na svim nivoima obrazovanja i vaspitanja i prevencije njihovog osipanja iz sistema;
- 7) ostvaruje međunarodnu saradnju na planu razvoja sistema obrazovanja i vaspitanja, analizu i prenošenje stranih iskustava i evropskih programa i dostignuća;

8) obezbeđuje učešće u komparativnim i evaluacionim studijama koje se odnose na politike obrazovanja, u programima Evropske unije za saradnju u oblasti obrazovanja i obuka i učešće predstavnika Republike Srbije u radnim grupama i aktivnostima koje se organizuju u okviru Otvorenog metoda koordinacije;

9) uspostavlja i upravlja jedinstvenim informacionim sistemom prosvete u Republici Srbiji, stara se o nesmetanom protoku podataka i obezbeđuje dostupnost i zaštitu podataka;

10) vodi registar i izdaje dozvole za rad nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, direktora i sekretara.

Školska uprava

Član 31

Za obavljanje stručno-pedagoškog nadzora, spoljašnjeg vrednovanja rada ustanova, davanje podrške razvojnom planiranju i unapređivanju kvaliteta rada ustanova i obavljanje drugih poslova utvrđenih zakonom, u Ministarstvu se obrazuju organizacione jedinice za obavljanje tih poslova van sedišta Ministarstva - školske uprave, u skladu sa zakonom.

Ministarstvo u okviru školske uprave:

1) planira i sprovodi stručno-pedagoški nadzor u ustanovama;

2) planira i sprovodi spoljašnje vrednovanje rada ustanova;

3) prati stručno usavršavanje nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika, direktora i sekretara ustanove i daje predloge za stručno usavršavanje, a radi unapređivanja ličnog i profesionalnog razvoja zaposlenih i ukupnog rada ustanove;

4) daje podršku razvojnom planiranju, razvoju predškolskog, školskog i vaspitnog programa i unapređivanju kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, kao podrška samovrednovanju i sprovođenju spoljašnjeg vrednovanja;

5) učestvuje u pripremama plana razvoja obrazovanja i vaspitanja za područje za koje je obrazovana školska uprava i prati njegovo ostvarivanje;

6) obezbeđuje sve uslove da ustanove nesmetano unose, popunjavaju, ažuriraju i održavaju bazu podataka o obrazovanju i vaspitanju u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete;

7) saraduje sa svim nadležnim organima, službama i organizacijama na teritoriji za područje za koje je školska uprava obrazovana;

8) učestvuje u planiranju mreže ustanova;

9) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

2. SAVETI

Vrste saveta

Član 32

Radi praćenja, omogućavanja razvoja i unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja obrazuju se:

- 1) Nacionalni prosvetni savet - za predškolsko, osnovno i srednje opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje;
- 2) Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih - za srednje stručno obrazovanje i vaspitanje, specijalističko i majstorsko obrazovanje, obrazovanje odraslih, obrazovanje za rad, stručno osposobljavanje i obuku.

Saveti iz stava 1. ovog člana dužni su da međusobno sarađuju i da prilikom razmatranja pitanja koja su u nadležnosti oba saveta usklađuju svoje stavove i sačine zajedničko objedinjeno mišljenje.

Kada saveti iz stava 1. ovog člana razmatraju pitanja koja su od opšteg značaja za oblast obrazovanja, dužni su da obezbede usaglašene stavove sa odgovarajućim savetom u čijoj su nadležnosti pitanja razvoja visokog obrazovanja.

Saveti su dužni da podnose tromesečne izveštaje o svom radu i o stanju u oblasti obrazovanja i vaspitanja Vladi i Ministarstvu, najkasnije u roku od 30 dana od isteka tromesečja, a na zahtev Ministarstva i češće.

Saveti iz stava 1. ovog člana mogu da obrazuju stalne i povremene komisije iz reda nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i drugih istaknutih stručnjaka i naučnika, u skladu s poslovnikom.

Stalne komisije iz stava 5. ovog člana mogu da se obrazuju i za pitanja od značaja za obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina.

Sredstva za rad saveta iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije. Članovi Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih imaju pravo na naknadu za rad u visini koju utvrdi Vlada.

Ministarstvo je dužno da obezbedi sve uslove za obavljanje administrativno-tehničkih poslova za potrebe saveta iz stava 1. ovog člana.

Saveti iz stava 1. ovog člana donose odluke većinom glasova od ukupnog broja članova.

Saveti iz stava 1. ovog člana donose poslovnik o svom radu.

Rad saveta iz stava 1. ovog člana je javan.

Predsednik saveta iz stava 1. ovog člana bira se iz reda stručnjaka iz oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Sednicama saveta iz stava 1. ovog člana mogu da prisustvuju predstavnici Ministarstva, Unije srednjoškolaca Srbije i nadležnog odbora Narodne skupštine, bez prava odlučivanja.

Sastav Nacionalnog prosvetnog saveta

Član 33

Nacionalni prosvetni savet ima 35 članova, uključujući i predsednika, koje imenuje Vlada, sa liste predlagača.

Predsednik i članovi Nacionalnog prosvetnog saveta su:

- 1) predstavnik akademika - redovnih profesora univerziteta;
- 2) predstavnik Matice srpske - redovnih profesora univerziteta;
- 3) dva predstavnika Konferencije univerziteta Srbije (u daljem tekstu: KONUS);
- 4) po jedan predstavnik iz reda nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, direktora ustanova sa liste koje predlažu:

- (1) Savez udruženja vaspitača Srbije;
- (2) Savez učitelja Republike Srbije;
- (3) Društvo za srpski jezik i književnost Srbije;
- (4) Društvo za strane jezike Srbije;
- (5) Društvo matematičara Srbije;
- (6) društava istoričara;
- (7) Srpskog geografskog društva;
- (8) Društva fizičara Srbije;
- (9) Srpskog hemijskog društva;
- (10) Srpskog biološkog društva;
- (11) Srpskog filozofskog društva;
- (12) Društva likovnih pedagoga Srbije;
- (13) Saveza profesora fizičkog vaspitanja;
- (14) Društva psihologa Srbije;

- (15) Pedagoškog društva Srbije;
- (16) Sociološkog društva Srbije;
- (17) Društvo defektologa Srbije;
- (18) udruženja direktora ustanova;
- (19) Zajednice gimnazija;
- (20) Zajednice srednjih stručnih škola;
- (21) Zajednice muzičkih i baletskih škola;
- (22) udruženja nastavnika informatike;
- (23) udruženja nastavnika tehničkog obrazovanja;

5) predstavnik nacionalnih saveta nacionalnih manjina;

6) predstavnik Srpske pravoslavne crkve;

7) predstavnik Komisije za versku nastavu u školi iz reda tradicionalnih crkava i verskih zajednica, osim Srpske pravoslavne crkve;

8) predstavnik Udruženja poslodavaca Srbije;

9) četiri predstavnika reprezentativnih sindikata.

Članove Nacionalnog prosvetnog saveta imenuje Vlada sa lista predlagača: Srpske akademije nauka, Matice srpske, KONUS-a, nacionalnih saveta nacionalnih manjina, Srpske pravoslavne crkve, Komisije za versku nastavu u školi, strukovnih udruženja, stručnih društava i sindikata iz stava 2. ovog člana.

Vlada imenuje članove Nacionalnog prosvetnog saveta na vreme od četiri godine.

Izuzetno od stava 4. ovog člana, Vlada polovinu članova, odnosno 18 članova prvoimenovanog sastava Nacionalnog prosvetnog saveta, imenuje na period od dve godine.

Podnosioci lista iz stava 3. ovog člana dužni su da dostave liste kandidata za članove Nacionalnog prosvetnog saveta najkasnije četiri meseca pre isteka mandata članova kojima mandat ističe, a Vlada je dužna da imenuje članove Nacionalnog prosvetnog saveta najkasnije dva meseca pre isteka mandata članova kojima mandat ističe.

Lista iz stava 3. ovog člana sadrži veći broj kandidata od broja članova koji se imenuju.

Ako podnosilac liste ne dostavi listu u roku iz stava 6. ovog člana, Vlada imenuje članove Nacionalnog prosvetnog saveta iz reda propisane strukture.

Članovi Nacionalnog prosvetnog saveta iz stava 2. tač. 1) i 2) ovog člana zakona imenuju se sa različitih univerziteta.

Za člana Nacionalnog prosvetnog saveta ne može da bude imenovano lice koje je pravnosnažnom presudom osuđeno za krivično delo za koje je izrečena bezuslovna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca ili koje je pravnosnažno osuđeno za krivično delo: nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvuće; za krivična dela primanje ili davanje mita; za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, ni lice za koje je, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje, lice koje je imenovano, izabrano ili postavljeno na funkciju u državnom organu, organu teritorijalne autonomije, odnosno lokalne samouprave, lice izabrano u organ političke stranke ili organ upravljanja ustanove, lice zaposleno u Ministarstvu, Zavodu za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja, Zavodu za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Pedagoškom zavodu Vojvodine, kao i predstavnik izdavača udžbenika i prosvetni inspektor.

Vlada razrešava člana Nacionalnog prosvetnog saveta pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na predlog predlagača i ako ne ispunjava svoju dužnost člana, odnosno svojim postupcima otežava rad Nacionalnog prosvetnog saveta ili ukoliko nastupi uslov iz stava 10. ovog člana.

Ukoliko član Nacionalnog prosvetnog saveta ne ispunjava svoju dužnost, obrazloženi predlog za razrešenje Vladi može podneti i ministar.

U slučaju razrešenja člana Nacionalnog prosvetnog saveta pre isteka mandata, imenuje se novi član do isteka mandata razrešenog člana saveta, sa odgovarajuće podnete liste.

Nadležnost Nacionalnog prosvetnog saveta

Član 34

U oblasti razvoja i unapređivanja sistema obrazovanja i vaspitanja Nacionalni prosvetni savet daje mišljenje:

- 1) o stanju obrazovanja i vaspitanja na svim nivoima iz svoje nadležnosti i usaglašenosti sistema obrazovanja i vaspitanja sa evropskim principima i vrednostima;
- 2) o pravcima razvoja i unapređivanja kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja;
- 3) Ministarstvu u postupku donošenja zakona i drugih akata, kojima se uređuju pitanja od značaja za oblast obrazovanja i vaspitanja;
- 4) o standardima obrazovnih postignuća;
- 5) o standardima i to:

(1) standardima kompetencija za profesiju nastavnika i vaspitača i stručnog saradnika i njihovog profesionalnog razvoja;

- (2) standardima kompetencija direktora;
- (2a) standardima kompetencija sekretara;
- (3) standardima kvaliteta udžbenika i nastavnih sredstava;
- (4) standardima uslova za ostvarivanje posebnih programa u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- (5) standardima kvaliteta rada ustanove;

6) na osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Nacionalni okvir obrazovanja i vaspitanja, planove i programe nastave i učenja osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja, deo planova i programa nastave i učenja srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih za opšteobrazovne predmete i osnove vaspitnog programa;

7) o predlogu programa: završnog ispita osnovnog obrazovanja i vaspitanja, opšte i umetničke mature, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

U oblasti razvoja i unapređivanja sistema obrazovanja i vaspitanja Nacionalni prosvetni savet daje predloge:

- 1) za smanjenje stope osipanja i ranog napuštanja obrazovnog sistema i utvrđuje predloge mera za nastavak obrazovanja dece i učenika koji su napustili sistem;
- 2) u vezi sa obrazovanjem i o dopunskom obrazovanju nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;
- 3) o postojanju potrebe za novim udžbenicima;
- 4) i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom.

U oblasti razvoja i unapređivanja sistema obrazovanja i vaspitanja Nacionalni prosvetni savet učestvuje u:

- 1) pripremi strategije obrazovanja na osnovu utvrđenih pravaca razvoja predškolskog, osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja;
- 2) konsultacijama i pribavljanju mišljenja predstavnika relevantnih društvenih grupa;
- 3) i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom.

Sastav Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Član 35

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih ima 17 članova, uključujući i predsednika.

Predsednika i članove Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, imenuje Vlada iz reda: istaknutih predstavnika privredne komore, zanatlija, udruženja poslodavaca, stručnjaka iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, privrede, zapošljavanja, rada, socijalne i omladinske politike, nastavnika iz zajednica stručnih škola i dva predstavnika reprezentativnih sindikata.

Vlada imenuje članove Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih na vreme od četiri godine.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, Vlada polovinu članova, odnosno devet članova prvoimenovanog sastava Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, imenuje na period od dve godine.

Za člana Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih ne može da bude imenovano lice koje je pravnosnažnom presudom osuđeno za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca ili koje je pravnosnažno osuđeno za krivično delo: nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvuće; za krivična dela primanje ili davanje mita; za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, ni lice za koje je, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje, lice koje je imenovano, izabrano ili postavljeno na funkciju u državnom organu, organu teritorijalne autonomije, odnosno lokalne samouprave, lice izabrano u organ političke stranke ili organ upravljanja ustanove, lice zaposleno u Ministarstvu, Zavodu za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja, Zavodu za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Pedagoškom zavodu Vojvodine, kao i predstavnik izdavača udžbenika i prosvetni inspektor.

Vlada razrešava člana Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na predlog predlagača i ako ne ispunjava svoju dužnost člana, odnosno svojim postupcima otežava rad Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih ili ukoliko nastupi uslov iz stava 5. ovog člana.

Ukoliko član Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih ne ispunjava svoju dužnost, obrazloženi predlog za razrešenje Vladi može podneti i ministar.

U slučaju razrešenja člana Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih pre isteka mandata, imenuje se novi član do isteka mandata razrešenog člana saveta, iz reda predstavnika iz stava 2. ovog člana.

Nadležnost Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Član 36

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih:

1) prati i analizira stanje obrazovanja iz svoje nadležnosti, njegovu usaglašenost sa potrebama tržišta rada i predlaže mere za njegovo unapređivanje;

2) učestvuje u pripremi strategije razvoja i unapređivanja kvaliteta stručnog obrazovanja, a posebno srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih, specijalističkog i

majstorskog obrazovanja, srednjeg stručnog obrazovanja i obuka lica sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i drugih oblika stručnog obrazovanja (formalnog i neformalnog);

3) daje mišljenje o:

- (1) posebnim standardima obrazovnih postignuća za srednje stručno obrazovanje;
- (2) dodatnim standardima kvaliteta rada stručnih škola i škola za obrazovanje odraslih;
- (3) delu planova i programa nastave i učenja za obrazovne profile, i to za stručne predmete i module srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih i programe drugih oblika stručnog obrazovanja - obrazovanja za rad, stručnog osposobljavanja i obuke;
- (4) programima: specijalističkog ispita, majstorskog ispita, završnog ispita obrazovanja za rad, ispita stručnog osposobljavanja, ispita za obuku i modele priznavanja prethodno stečenih znanja i veština, u skladu sa ovim i posebnim zakonom;
- (5) standardima kvalifikacija za nivo srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, stručnog usavršavanja i drugih oblika stručnog obrazovanja;
- (6) programima stručne mature i završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja;
- (7) razvoju i sprovođenju karijernog vođenja i savetovanja.

4) daje predloge o:

- (1) listi obrazovnih profila;
- (2) standardima programa i standardima za ostvarivanje programa stručnog osposobljavanja i obuke kada se ostvaruju prema vanškolskim propisima;
- (3) potrebi za novim udžbenicima;
- (4) odgovarajućim merama za prevenciju ranog napuštanja obrazovnog sistema i za nastavak obrazovanja.

5) razmatra, zauzima stavove i daje mišljenje Ministarstvu u postupku pripremanja nacrtu zakona, predloga propisa o mreži stručnih škola i škola za obrazovanje odraslih i drugih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za obrazovanje iz njegove nadležnosti;

6) prati, podstiče i usmerava aktivnosti koje povezuju obrazovanje i vaspitanje i zapošljavanje i njihov uticaj na privredni razvoj;

7) povezuje i uključuje potrebe i interese socijalnih partnera sa pravcima razvoja stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih;

8) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Sektorska veća

Član 37

Sektorska veća su stručna tela čija je osnovna funkcija utvrđivanje predloga standarda kvalifikacija u određenom sektoru rada u skladu sa zakonom koji utvrđuje nacionalni okvir kvalifikacija.

Formiranje, sastav i nadležnosti sektorskih veća utvrđuju se zakonom koji utvrđuje nacionalni okvir kvalifikacija.

3. ZAVODI

Član 38

Radi praćenja, obezbeđivanja i unapređivanja kvaliteta i razvoja sistema obrazovanja i vaspitanja, za obavljanje razvojnih, savetodavnih, istraživačkih i drugih stručnih poslova u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, Republika Srbija osniva:

- 1) Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja;
- 2) Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Akt o osnivanju Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: zavodi) donosi Vlada.

Na osnivanje, organizaciju i rad zavoda primenjuju se propisi o javnim službama.

Radom zavoda rukovodi direktor, koga imenuje Vlada na vreme od četiri godine. Za direktora zavoda imenuje se lice koje ima profesionalni ugled i radno iskustvo u sistemu obrazovanja i vaspitanja.

O promeni naziva, sedišta i statusnoj promeni zavoda odlučuje Vlada.

Na statut i godišnji plan i program rada zavoda saglasnost daje Vlada.

Zavodi su obavezni da sarađuju po svim pitanjima obrazovanja i vaspitanja koja su od zajedničkog značaja.

Svoj rad, planove i programe rada zavodi usaglašavaju sa utvrđenim pravcima razvoja obrazovanja i vaspitanja, strategijama Vlade koje se odnose na obrazovanje i vaspitanje, planskim aktima Ministarstva, Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i aktivnostima koje se odnose na evropske integracije.

Zavodi podnose izveštaje o svom radu Vladi i ministru najmanje jedanput godišnje, a periodične izveštaje o važnim pitanjima iz delatnosti zavoda na zahtev Ministarstva.

Za osnivanje i rad zavoda sredstva se obezbeđuju u budžetu Republike Srbije.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja

Član 39

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja obavlja stručne poslove iz oblasti obrazovanja i vaspitanja i učestvuje u pripremi propisa iz nadležnosti Ministarstva, kao i druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Zavod iz stava 1. ovog člana u svom sastavu ima organizacione jedinice - centre, i to:

- 1) Centar za razvoj programa i udžbenika;
- 2) Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih;
- 3) Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju.

Zavod iz stava 1. ovog člana može da ima posebne organizacione jedinice za pitanja obrazovanja nacionalnih manjina, kao i druge organizacione jedinice, u skladu sa statutom.

Centar za razvoj programa i udžbenika

Član 40

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, u okviru Centra za razvoj programa i udžbenika obavlja stručne poslove koji se, naročito, odnose na:

1) pripremu standarda:

- (1) kvaliteta udžbenika;
- (2) uslova za ostvarivanje posebnih programa u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja;

2) pripremu:

- (1) osnova programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- (2) Nacionalnog okvira obrazovanja i vaspitanja;
- (3) planova i programa nastave i učenja osnovnog, opšteg srednjeg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja na osnovu Nacionalnog okvira obrazovanja i vaspitanja;
- (4) osnova vaspitnog programa za škole sa domom i domove učenika;
- (5) dela plana i programa nastave i učenja stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih za opšteobrazovne predmete;

- (6) programa predškolskog i osnovnog obrazovanja u inostranstvu;
  - (7) plana udžbenika osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja i učestvovanje u pripremi plana udžbenika opšteobrazovnih predmeta stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih;
- 3) pripremu i ostvarivanje obuke za ocenjivače kvaliteta udžbenika;
  - 4) odobravanje dodatnih nastavnih sredstava;
  - 5) predlaganje ministru odobravanja udžbenika osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja, opšteobrazovnih predmeta srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih;
  - 6) učestvovanje u izradi metodologije praćenja i vrednovanja oglada;
  - 7) pokretanje inicijative za uvođenje oglada, praćenje oglada u delu koji se odnosi na ishode, sadržaj programa oglada i metode rada;
  - 8) druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Poslove iz stava 1. tačka 5) ovog člana Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja obavlja kao povereni posao.

Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Član 41**

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, u okviru Centra za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih obavlja stručne poslove koji se, naročito, odnose na:

- 1) pripremu standarda iz nadležnosti Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih;
- 2) pripremu dela plana i programa nastave i učenja srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja za obrazovne profile i programa završnog ispita i stručnog dela ispita u okviru stručne mature na osnovu standarda kvalifikacija;
- 3)** *(prestala da važi)*
- 4) pripremu dela planova i programa nastave i učenja osnovnog i srednjeg stručnog obrazovanja odraslih;
- 5) pripremu programa majstorskog i specijalističkog obrazovanja i njihovih ispita;
- 6) pripremu sadržaja programa obuke i ispita za instruktore za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca u dualnom obrazovanju;
- 7) pripremu koncepta i standarda priznavanja prethodno stečenih znanja i veština;

8) učestvovanje u pripremi standarda kvaliteta udžbenika stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih i plana udžbenika;

9) davanje stručne ocene udžbenika stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih u postupku odobravanja;

10) *(brisana)*

11) pripremu mreže stručnih škola i škola za obrazovanje odraslih i praćenje njene celishodnosti;

12) pripremu razvojnih projekata, analiza, istraživanja i aktivnosti koje povezuju stručno obrazovanje i zapošljavanje;

13) *(brisana)*

14) pomoć u koordinaciji socijalnog dijaloga i partnerstva na različitim nivoima planiranja, razvoja i ostvarivanja stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih;

15) daje inicijativu za uvođenje oglada a ukoliko nije inicijator, prati u toku sprovođenja oglada deo koji se odnosi na sadržaj programa oglada i metode rada;

16) druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Poslove iz stava 1. tačka 9) ovog člana Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja obavlja kao povereni posao.

Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju

Član 42

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, u okviru Centra za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju obavlja stručne poslove koji se, naročito, odnose na:

1) unapređivanje i razvoj standarda kompetencija za profesiju nastavnika, sekretara i direktora;

2) pripremu standarda kompetencija za profesiju vaspitača i stručnog saradnika;

3) pripremu i stalno unapređivanje programa:

(1) uvođenja u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika - pripravnika;

(2) za polaganje ispita za dozvolu za rad;

4) pripremu programa i ostvarivanje obuke za mentore; priprema i stalno unapređivanje kriterijuma za izbor mentora;

5) pripremu programa i ostvarivanje obuke za polaganje ispita za direktora ustanove;

- 6) pripremu programa ispita za direktora ustanove;
- 6a) pripremu programa ispita za sekretara ustanove;
- 7) pripremu i ostvarivanje obuka za primenu novih programa nastave i učenja i koncepcije vaspitanja i obrazovanja na kojoj se oni zasnivaju;
- 8) učestvovanje u ostvarivanju nacionalnih i međunarodnih programa i istraživanja u oblasti profesionalnog razvoja zaposlenih;
- 9) pripremu i objavljivanje priručnika, vodiča i drugih didaktičkih materijala za nastavnike, vaspitače, stručne saradnike i direktore ustanova;
- 10) analizu stručnog usavršavanja na osnovu podataka koje Centar kontinuirano prikuplja o različitim aspektima ostvarenih oblika stručnog usavršavanja;
- 11) informisanje stručne javnosti o pitanjima relevantnim za stručno usavršavanje;
- 12) odobravanje programa i ostalih oblika stalnog stručnog usavršavanja nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika i direktora;
- 13) druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o osnivanju.

Poslove iz stava 1. tačka 12) ovog člana Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja obavlja kao povereni posao.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja

Član 43

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja obavlja stručne poslove u oblasti praćenja i vrednovanja stepena ostvarenosti opštih principa, ciljeva obrazovanja i vaspitanja, ostvarivanja standarda obrazovnih postignuća po nivoima i vrstama obrazovanja, kao i druge poslove, u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Zavod iz stava 1. ovog člana u svom sastavu ima organizacione jedinice - centre, i to:

- 1) Centar za osiguranje kvaliteta rada ustanova;
- 2) Centar za ispite;
- 3) Centar za međunarodna, nacionalna ispitivanja i razvojno-istraživačke poslove;
- 4) Centar za obrazovnu tehnologiju.

Zavod propisuje način osiguranja tajnosti i rukovanja podacima u postupku pripreme ispita, način korišćenja i arhiviranja podataka dobijenih u sprovedenim međunarodnim i nacionalnim ispitima.

Zavod je dužan da objavi izveštaj o rezultatima nacionalnih i međunarodnih ispita i istraživanja i nacionalne izveštaje o spoljašnjem vrednovanju kvaliteta rada ustanova, u roku od 30 dana od dana izrade izveštaja.

Centar za osiguranje kvaliteta rada ustanova

Član 44

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u okviru Centra za osiguranje kvaliteta rada ustanova obavlja sledeće stručne poslove:

- 1) izrađuje obrazovne standarde;
- 2) razvija standarde kvaliteta rada ustanova;
- 3) učestvuje u spoljašnjem vrednovanju rada ustanova;
- 4) razvija metodologiju i instrumente za samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje rada ustanova;
- 5) razvija i ostvaruje programe obuka u oblasti samovrednovanja;
- 6) razvija i ostvaruje programe obuke za procenu pedagoške dodate vrednosti škole kao pokazatelja kvaliteta rada ustanove;
- 7) razvija i ostvaruje programe obuka u oblasti praćenja napredovanja učenika i ocenjivanja priprema i objavljuje publikacije iz oblasti osiguranja kvaliteta rada ustanova;
- 8) priprema publikacije iz oblasti spoljašnjeg vrednovanja sistema, samovrednovanja ustanova i promocije kvaliteta ustanova.

Centar za ispite

Član 45

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u okviru Centra za ispite obavlja sledeće poslove:

- 1) priprema predlog programa završnog ispita na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 2) učestvuje u pripremi predloga sadržaja završnog ispita u srednjem obrazovanju i vaspitanju i opštoj, stručnoj i umetničkoj maturi;
- 3) organizuje i sprovodi završni ispit na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 4) organizuje i sprovodi prijemne ispite za upis u srednje škole za učenike sa posebnim sposobnostima (umetnička škola - muzička, baletska i umetnička škola likovne oblasti, odnosno obrazovni profil iz oblasti umetnosti, škola ili odeljenje za učenike sa posebnim sposobnostima, škola u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku i škola za talentovane učenike);

- 5) organizuje i sprovodi opštu, umetničku i stručnu maturu i završni ispit na kraju srednjeg obrazovanja i vaspitanja;
- 6) priprema testove i uputstvo za ocenjivanje testova za završni ispit na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja, opštu i stručnu maturu, priprema ispit za umetničku maturu, priprema standardizovane radne zadatke za praktični rad sa uputstvom za ocenjivanje za stručnu maturu i završni ispit na kraju srednjeg obrazovanja i vaspitanja;
- 7) priprema testove i uputstvo za ocenjivanje testova za srednje škole za učenike sa posebnim sposobnostima (umetnička škola - muzička, baletska i umetnička škola likovne oblasti, odnosno obrazovni profil iz oblasti umetnosti, škola ili odeljenje za učenike sa posebnim sposobnostima, škola u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku i škola za talentovane učenike);
- 8) obrazuje i koordinira rad radnih grupa za izradu, recenziranje, pregledanje i ocenjivanje ispitnog materijala za ispite iz tač. 5) i 6) ovog stava;
- 9) analizira i interpretira rezultate i izrađuje godišnji izveštaj o sprovedenom završnom ispitu na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja, opštoj, umetničkoj i stručnoj maturi i završnom ispitu na kraju srednjeg obrazovanja i vaspitanja;
- 10) izrađuje i publikuje radne materijale i priručnike za pripremanje ispita;
- 11) izrađuje testove i uputstvo za ocenjivanje iz tač. 6) i 7) ovog stava na jezicima nacionalnih manjina, u saradnji sa nacionalnim savetima nacionalnih manjina;
- 12) izrađuje i publikuje radne materijale i priručnike za pripremanje ispita na jezicima nacionalnih manjina, u saradnji sa nacionalnim savetima nacionalnih manjina;
- 13) pruža stručnu pomoć u prilagođavanju uslova za polaganje ispita i prilagođava ispitne materijale učenicima sa smetnjama u razvoju;
- 14) učestvuje u organizaciji i sprovođenju svih vrsta nacionalnih ispitivanja;
- 15) razvija programe obuka za kvalitetnu pripremu i sprovođenje svih faza ispita;
- 16) izrađuje i održava banke zadataka za nacionalne ispite;
- 17) upravlja informacionim sistemom iz člana 181a ovog zakona.

Za obavljanje poslova izrade, recenziranja, pregledanja i ocenjivanja ispitnog materijala, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja obrazuje radne grupe po predmetima i područjima rada.

Centar za međunarodna, nacionalna ispitivanja i razvojno-istraživačke poslove

Član 46

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, u okviru Centra za međunarodna, nacionalna ispitivanja i razvojno-istraživačke poslove obavlja sledeće stručne poslove:

- 1) učestvuje u planiranju strategije i metodologije spoljašnjeg vrednovanja sistema obrazovanja i vaspitanja;
- 2) učestvuje u sprovođenju međunarodnih i drugih istraživanja od značaja za kvalitet obrazovanja i vaspitanja;
- 3) priprema i sprovodi istraživački rad u području obrazovnih merenja, spoljašnjeg proveravanja ostvarenosti standarda obrazovnih postignuća učenika i dodate vrednosti u obrazovanju i vaspitanju;
- 4) analizira i statistički obrađuje, priprema i objavljuje izveštaje o rezultatima ispita, spoljašnjeg vrednovanja ustanova i drugih istraživanja u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 5) sprovodi istraživačke i evaluacione studije u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 6) predlaže Ministarstvu mere za unapređivanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja na osnovu rezultata istraživanja i analize kvaliteta ispita i ispitivanja;
- 7) sprovodi vrednovanje ogleda u obrazovanju i vaspitanju.

Centar za obrazovnu tehnologiju

Član 46a

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u okviru Centra za obrazovnu tehnologiju obavlja sledeće stručne poslove:

- 1) učestvuje u planiranju razvoja kvalitetnog digitalnog obrazovanja i u planiranju integracije digitalne komponente u planska dokumenta na nacionalnom nivou, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem Republike Srbije;
- 2) izrađuje i publikuje instrumente obrazovne politike, radne materijale, preporuke i priručnike za razvoj i sertifikaciju digitalnih veština i kompetencija;
- 3) razvija i ostvaruje programe obuka u oblasti digitalnog obrazovanja ili drugih obuka iz nadležnosti zavoda koje se ostvaruju korišćenjem interneta;
- 4) pruža stručnu podršku, razvija metodologiju i instrumente za izradu baza digitalnih obrazovnih sadržaja, otvorenih obrazovnih resursa i softverskih rešenja;
- 5) razvija i ostvaruje analize za procenu vaspitne i obrazovne dodate vrednosti obrazovne tehnologije kao pokazatelja kvaliteta rada ustanove ili ostvarenih učeničkih postignuća;
- 6) pruža stručnu pomoć i podršku prilikom praćenja digitalne komponente u okviru samovrednovanja, spoljašnjeg vrednovanja rada ustanova, sprovođenja nacionalnih ispita, sprovođenja nacionalnih ispitivanja, izrade obrazovnih standarda i standarda kvaliteta rada ustanova;
- 7) priprema izveštaje i publikacije iz oblasti digitalnog obrazovanja.

Stručne komisije

Član 47

Zavodi mogu da obrazuju posebne stručne komisije i timove iz reda kompetentnih lica u oblasti obrazovanja i vaspitanja ili da angažuju naučnoistraživačke ustanove, ukoliko za obavljanje određenih poslova nemaju odgovarajuće kadrovske kapacitete ili povećani obim posla to zahteva, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Odnos Ministarstva prema Nacionalnom prosvetnom savetu, Savetu za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i zavodima

Član 48

Zavodi, koji su nadležni za pripremu ili učešće u pripremi podzakonskih akata koje donosi ministar, dužni su da ove poslove obave i pripremljene materijale dostave Ministarstvu u roku koji odredi ministar.

Ukoliko zavodi ne dostave akte iz stava 1. ovog člana u utvrđenom roku, odnosno dostave akte koji nisu u skladu sa zahtevom ministra, ministar formira komisiju sastavljenu od stručnjaka u oblasti obrazovanja i vaspitanja da pripremi potrebna akta.

Sredstva za rad komisija iz stava 2. ovog člana padaju na teret sredstava zavoda.

Ministar dostavlja materijal iz stava 1. ovog člana nadležnom savetu radi davanja mišljenja, odnosno predloga.

Ako nadležni savet najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema materijala iz stava 1. ovog člana ne dostavi mišljenje, odnosno predlog Ministarstvu, ministar će doneti odgovarajući akt bez mišljenja nadležnog saveta.

U slučaju nepostupanja ili neblagovremenog postupanja zavoda, odnosno saveta po nalogu ministra, ministar može predložiti Vladi razrešenje direktora zavoda, odnosno predsednika i/ili člana nadležnog saveta.

4. OBEZBEĐIVANJE I UNAPREĐIVANJE KVALITETA

Obezbeđivanje kvaliteta rada ustanove

Član 49

Ustanova se samostalno i u saradnji sa nadležnim organom jedinice lokalne samouprave stara o obezbeđivanju i unapređivanju uslova za razvoj obrazovanja i vaspitanja, obezbeđivanju i unapređivanju kvaliteta programa obrazovanja i vaspitanja, svih oblika obrazovno-vaspitanog rada i uslova u kojima se on ostvaruje.

Radi obezbeđivanja kvaliteta rada u ustanovi se vrednuju ostvarivanje ciljeva, ishoda i standarda obrazovnih postignuća, Nacionalnog okvira obrazovanja i vaspitanja, nastavnog plana i programa obrazovanja i vaspitanja, predškolskog programa, školskog programa,

razvojnog plana, doprinos i uključenost roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika dece i učenika u različite oblike obrazovno-vaspitanog rada i uslova u kojima se on ostvaruje.

Vrednovanje kvaliteta ostvaruje se kao samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje.

Samovrednovanjem ustanova ocenjuje: kvalitet programa obrazovanja i vaspitanja i njegovo ostvarivanje, sve oblike i način ostvarivanja obrazovno-vaspitanog rada, stručno usavršavanje i profesionalni razvoj, uslove u kojima se ostvaruje obrazovanje i vaspitanje, zadovoljstvo dece, učenika i roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika dece i učenika.

U samovrednovanju učestvuju stručni organi, savet roditelja, učenički parlament, učenici, nastavnici, vaspitači, stručni saradnici, sekretar, direktor i organ upravljanja ustanove.

Samovrednovanje se obavlja svake godine po pojedinim oblastima vrednovanja, a svake četvrte ili pete godine - u celini.

Izveštaj o samovrednovanju kvaliteta rada ustanove podnosi direktor vaspitno-obrazovnom, nastavničkom, odnosno pedagoškom veću, savetu roditelja, učeničkom parlamentu i organu upravljanja, kao i nadležnoj školskoj upravi.

Spoljašnje vrednovanje rada ustanove obavlja se stručno-pedagoškim nadzorom Ministarstva i od strane Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja učestvuje u spoljašnjem vrednovanju kvaliteta rada ustanove putem vrednovanja obrazovnih postignuća učenika na završnim i maturskim ispitima ili po ukazanoj potrebi i na zahtev Ministarstva.

Stručne organe i tela ustanove, postupke praćenja ostvarivanja programa obrazovanja i vaspitanja, drugih oblika obrazovno-vaspitanog rada i uslova rada, osnove i merila za samovrednovanje i vrednovanje, sadržinu i način objavljivanja rezultata samovrednovanja i vrednovanja kvaliteta rada ustanove, po pribavljenom mišljenju nadležnog saveta, propisuje ministar.

Razvojni plan ustanove

Član 50

Ustanova ima razvojni plan.

Razvojni plan ustanove jeste strateški plan razvoja ustanove koji sadrži prioritete u ostvarivanju obrazovno-vaspitanog rada, plan i nosioce aktivnosti, kriterijume i merila za vrednovanje planiranih aktivnosti i druga pitanja od značaja za razvoj ustanove.

Razvojni plan ustanove donosi se na osnovu izveštaja o samovrednovanju i izveštaja o spoljašnjem vrednovanju, najkasnije 30 dana pre isteka važećeg razvojnog plana ustanove.

Razvojni plan donosi organ upravljanja, na predlog stručnog aktiva za razvojno planiranje, za period od tri do pet godina.

U postupku vrednovanja kvaliteta rada ustanove vrednuje se i ostvarivanje razvojnog plana ustanove.

Ogled

Član 51

Unapređivanje kvaliteta i osavremenjavanje obrazovno-vaspitnog rada, uvođenje novih sadržaja programa obrazovanja i vaspitanja, organizacionih novina ili načina finansiranja mogu da se pre njihovog uvođenja proveravaju ogledom.

Inicijativu za uvođenje ogleda sa predlogom programa može da podnese ustanova, nadležni savet ili zavod.

Predlog programa ogleda sadrži cilj, očekivane ishode, trajanje, način i uslove njegovog ostvarivanja, praćenja i vrednovanja.

Ministar odlučuje o odobravanju ogleda i propisuje program ogleda, na osnovu stručne procene i preporuke nadležnog saveta, odnosno zavoda, odnosno odgovarajuće institucije kompetentne za predmet ogleda, ukoliko nisu podnosioci te inicijative.

Stručna procena, odnosno preporuka iz stava 4. ovog člana donosi se na osnovu kriterijuma koje utvrđuju nadležni savet, odnosno zavod, odnosno odgovarajuća institucija kompetentna za predmet ogleda, ukoliko nije podnosilac inicijative za uvođenje ogleda.

Ministar može da raspiše konkurs za ustanove u kojima će se sprovoditi ogled.

Ogled može da traje najduže jednu godinu duže, od perioda za koji se podnosi predlog.

Praćenje i vrednovanje ogleda ostvaruje se u skladu sa metodologijom za praćenje i vrednovanje koju utvrđuju zavodi i Ministarstvo.

Prosvetni savetnik prati sprovođenje ogleda, a Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja prati kvalitet sadržaja programa ogleda i metoda rada.

Procenu ostvarenosti ciljeva i ishoda ogleda, odnosno vrednovanje ogleda, sprovodi Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja. Izveštaj o rezultatima praćenja i vrednovanja ogleda, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja dostavlja ministru i inicijatoru ogleda. Izveštaj sadrži preporuku o daljem statusu ogleda i predloge za unapređivanje. Izveštaj o rezultatima praćenja i vrednovanja ogleda sa preporukom o daljem statusu ogleda, objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Ministarstva i Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Za vreme izvođenja ogleda u ustanovi ne mogu se vršiti statusne promene.

Isprava izdata od strane ustanove u kojoj se sprovodi ogled, važeća je i ima karakter javne isprave, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Ustanova vežbaonica

Član 52

Ustanova čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave može da bude nastavna baza visokoškolske ustanove - vežbaonica, u skladu sa zakonom.

U vežbaonici se ostvaruje praksa studenata na studijskim programima za obrazovanje nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika.

Za sprovođenje prakse studenata, vežbaonica treba da obezbedi:

- 1) koordinatora studentske prakse, koga rešenjem određuje direktor ustanove;
- 2) mentora studentske prakse u ustanovi;
- 3) poseban prostor za konsultacije studenata i mentora, razmenu iskustva i ideja i planiranje drugih aktivnosti;
- 4) savremenu opremu za ostvarivanje nastave i učenja.

Detaljan program rada studenata na praksi zajednički razvijaju nastavnici visokoškolskih ustanova, koordinatori, mentori i studenti. Studentska praksa obuhvata sve aspekte vaspitnog i obrazovnog rada u ustanovi.

Listu vežbaonica, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, rešenjem utvrđuje ministar.

Bliže uslove za rad vežbaonice propisuje ministar.

Model ustanova

Član 53

Ustanova može da stekne status model ustanove.

Model ustanova je ustanova koja ostvaruje izuzetne rezultate u obrazovnom i vaspitnom radu, naročito doprinosi unapređivanju obrazovne i vaspitne prakse u skladu sa opštim principima i ciljevima obrazovanja i vaspitanja.

Odluku o dodeli statusa model ustanove donosi ministar.

Bliže uslove za sticanje statusa model ustanove i prestanka važenja statusa, propisuje ministar.

Resursni centar

Član 54

Ustanova može da stekne status resursnog centra (u daljem tekstu: resursni centar) za pružanje stručne podrške deci, učenicima i odraslima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, njihovim porodicama i drugim obrazovnim i vaspitnim ustanovama.

Resursni centar pruža i stručnu podršku prilikom izbora, primene i nabavke asistivne tehnologije u obrazovanju i vaspitanju i prati nove pravce razvoja podrške deci, učenicima i odraslima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Odluku o dodeli statusa resursnog centra donosi ministar.

Bliže uslove za sticanje statusa resursnog centra, organizovanja rada i prestanka važenja statusa propisuje ministar, uz saglasnost ministra nadležnog za poslove lokalne samouprave, ministra nadležnog za poslove zdravlja i ministra nadležnog za poslove socijalne zaštite.

Centar za stručno usavršavanje

Član 55

Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave može samostalno ili u saradnji sa drugom jedinicom lokalne samouprave da osnuje centar za stručno usavršavanje nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, direktora, sekretara i drugih učesnika u ostvarivanju obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: centar), u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne službe.

U ostvarivanju delatnosti u delu stručnog usavršavanja, centar je dužan da stručno usavršavanje iz stava 1. ovog člana ostvaruje u skladu sa zakonom.

U ostvarivanju delatnosti centar saraduje sa Ministarstvom, zavodom, drugim centrima na republičkom i lokalnom nivou, kao i sa drugim organima, službama, ustanovama i organizacijama od značaja za stručno usavršavanje.

Obrazovno-naučni centar

Član 55a

Radi obavljanja poslova, podizanja kvaliteta obrazovnih, naučnih, istraživačkih, sportskih, omladinskih i turističkih projekata i programa i njihove dostupnosti korisnicima, Vlada može da osnuje obrazovno-naučni centar, u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne službe.

IV PROGRAMI OBRAZOVANJA I VASPITANJA I ZAVRŠNI ISPITI

1. PROGRAMI OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Programi obrazovanja i vaspitanja u ustanovi

Član 56

Predškolska ustanova razvija i ostvaruje programe vaspitanja i obrazovanja dece, u skladu sa osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, predškolskim programom i posebnim zakonom.

Osnovna škola ostvaruje školski program, a može da ostvaruje i: individualni obrazovni plan za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju, kao i za učenike sa izuzetnim sposobnostima, program za učenike sa posebnim sposobnostima, individualan program srpskog jezika, odnosno jezika nacionalne manjine za učenike koji ne poznaju jezik na kome se izvodi nastava, školski program za muzičko i baletsko obrazovanje, školski program za obrazovanje odraslih, vaspitni program za učenike u školi sa domom i druge programe, u skladu sa posebnim zakonom.

Srednja škola ostvaruje školski program opšteg, stručnog i umetničkog obrazovanja i vaspitanja, a može da ostvaruje i: individualni obrazovni plan za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju, kao i za učenike sa izuzetnim sposobnostima, program za učenike sa posebnim sposobnostima, individualan program srpskog jezika, odnosno jezika nacionalne manjine za učenike koji ne poznaju jezik na kome se izvodi nastava, školski program za muzičko i baletsko obrazovanje, školski program za obrazovanje odraslih, vaspitni program za učenike u školi sa domom, program specijalističkog i majstorskog obrazovanja, program obrazovanja za rad, programe stručnog osposobljavanja, obuke i druge programe, u skladu sa posebnim zakonom.

Izuzetno, osnovna škola može da ostvaruje i predškolski program, osnovna muzička škola i program srednjeg muzičkog obrazovanja i vaspitanja, a srednja škola - predškolski program, program osnovnog obrazovanja i vaspitanja i vaspitni program.

Osim programa iz st. 1-4. ovog člana ustanova može da ostvaruje i druge programe i aktivnosti usmerene na unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada, povećanja kvaliteta i dostupnosti obrazovanja i vaspitanja.

Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja

Član 57

Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja su osnova za:

- 1) izradu i razvijanje programa vaspitno-obrazovnog rada na nivou predškolske ustanove (u daljem tekstu: predškolski program), odnosno vaspitne grupe;
- 2) razvijanje različitih programa i oblika u predškolskom vaspitanju i obrazovanju, u skladu sa posebnim zakonom;
- 3) izradu kriterijuma za praćenje i vrednovanje kvaliteta predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- 4) unapređivanje i razvoj predškolske ustanove i delatnosti u celini.

Predškolski program

Član 58

Predškolski program donosi predškolska ustanova u skladu sa osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Bliži uslovi za izradu predškolskog programa uređuju se posebnim zakonom.

Nacionalni okvir obrazovanja i vaspitanja

Član 59

Nacionalni okvir obrazovanja i vaspitanja daje smernice za proces obrazovanja i vaspitanja na predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom nivou, postavlja ih u zajednički okvir i uzajamno povezuje ključne elemente procesa obrazovanja i vaspitanja.

Nacionalni okvir obrazovanja i vaspitanja je osnova za izradu planova i programa nastave i učenja.

Planovi i programi nastave i učenja osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 60

Planovi nastave i učenja u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, sadrže:

- 1) listu obaveznih predmeta i izbornih programa i aktivnosti po razredima;
- 2) ukupan godišnji fond časova po predmetima, programima i aktivnostima;
- 3) nedeljni fond časova po predmetima, programima i aktivnostima.

Programi nastave i učenja u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, sadrže:

- 1) ciljeve osnovnog, opšteg srednjeg, stručnog i umetničkog obrazovanja i vaspitanja i ciljeve učenja predmeta, izbornih programa i aktivnosti po razredima;
- 2) obrazovne standarde za osnovno obrazovanje i vaspitanje i opšte srednje obrazovanje i vaspitanje;
- 3) ključne pojmove sadržaja svakog predmeta;
- 4) uputstvo za didaktičko-metodičko ostvarivanje programa;
- 5) uputstvo za formativno i sumativno ocenjivanje učenika;
- 6) način prilagođavanja programa muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja, obrazovanje i vaspitanje učenika sa izuzetnim, odnosno posebnim sposobnostima, za obrazovanje i vaspitanje na jeziku nacionalne manjine i obrazovanje odraslih.

Smernice za prilagođavanje programa nastave i učenja i smernice za pružanje individualizovane dodatne podrške za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, donosi Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

Učenik obavezno bira sa liste izbornih programa versku nastavu ili građansko vaspitanje i drugi strani jezik.

Učenik koji se opredelio za versku nastavu ili građansko vaspitanje, izborni program može jedanput da menja u toku ciklusa osnovnog, odnosno do kraja sticanja srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Škola je dužna da obezbedi ostvarivanje obaveznih fizičkih aktivnosti za sve učenike, kao i da ponudi listu aktivnosti za koje se učenici opredeljuju u skladu sa svojim interesovanjima.

Programi srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i dualnog obrazovanja kao dela srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, bliže se uređuju posebnim zakonom.

Školski program

Član 61

Osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje, specijalističko i majstorsko obrazovanje i drugi oblici stručnog obrazovanja ostvaruju se na osnovu školskog programa.

Školski program donosi školski odbor, po pravilu na period od četiri godine.

Školski program izrađuje se u skladu sa Nacionalnim okvirom obrazovanja i vaspitanja i sadrži:

- 1) ciljeve školskog programa;
- 2) naziv, vrstu i trajanje svih programa obrazovanja i vaspitanja koje škola ostvaruje;
- 3) jezik na kome se ostvaruje program;
- 4) način ostvarivanja školskog programa;
- 5) način prilagođavanja školskog programa prema nivou obrazovanja i vaspitanja;
- 6) druga pitanja od značaja za školski program.

Bliži uslovi za izradu školskog programa uređuju se posebnim zakonom.

Godišnji plan rada

Član 62

Godišnjim planom rada utvrđuju se vreme, mesto, način i nosioci ostvarivanja programa obrazovanja i vaspitanja.

Godišnji plan rada ustanova donosi u skladu sa školskim kalendarom, razvojnim planom i predškolskim, školskim i vaspitnim programom, do 15. septembra.

Ukoliko u toku školske, odnosno radne godine dođe do promene nekog dela godišnjeg plana rada, ustanova donosi izmenu godišnjeg plana rada u odgovarajućem delu.

Udžbenici

Član 63

U ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada koriste se udžbenici i nastavna sredstva, u skladu sa posebnim zakonom.

Kvalifikacija i standard kvalifikacije

Član 64

Kvalifikacija, u smislu ovog zakona, jeste formalno priznanje stečenih kompetencija. Pojedinac stiče kvalifikaciju kada nadležno telo propisano nastavnim programom nastave i učenja, odnosno programom obuke utvrdi da je dostigao ishode učenja prema zadatom standardu kvalifikacije, što se potvrđuje javnom ispravom - diplomom ili sertifikatom, izdatom u skladu s posebnim zakonom.

Kvalifikacija se može steći formalnim ili neformalnim obrazovanjem, odnosno postupkom priznavanja prethodnog učenja.

Standardi kvalifikacija utvrđuju se u skladu sa zakonom koji uređuje nacionalni okvir kvalifikacija.

Drugi oblici stručnog obrazovanja i njihovi programi

Član 65

Drugi oblici stručnog obrazovanja, u smislu ovog zakona jesu: obrazovanje za rad, stručno osposobljavanje i obuka.

Obrazovanjem za rad stiču se znanja, veštine i pozitivan odnos prema zanimanju.

Stručnim osposobljavanjem stiču se znanja, veštine i pozitivan odnos prema obavljanju određenih poslova za zanimanje.

Obukom se stiču osnovna znanja, veštine i pozitivan stav za obavljanje određenih poslova ili operacija u procesu rada.

Programi drugih oblika stručnog obrazovanja iz stava 1. ovog člana jesu osnova za donošenje školskog programa u srednjem obrazovanju i vaspitanju.

Posebni programi stručnog osposobljavanja i obuke doneti prema drugim propisima ostvaruju se na osnovu utvrđenih standarda.

Osnove vaspitnog programa i program vaspitnog rada

Član 66

Osnove vaspitnog programa i program vaspitnog rada u školi sa domom i domu učenika uređeni su posebnim zakonom.

Nadležnost i postupak za donošenje programa obrazovanja i vaspitanja

Član 67

Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Nacionalni okvir obrazovanja i vaspitanja, planove i programe nastave i učenja osnovnog i srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja, plan i program nastave i učenja opšteobrazovnih predmeta srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, umetničkog obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih i osnove vaspitnog programa, po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Plan i program nastave i učenja verske nastave, na usaglašeni predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica, po pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove odnosa sa crkvama i verskim zajednicama, donosi ministar.

Plan i program nastave i učenja osnovnog obrazovanja odraslih po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Plan i program nastave i učenja stručnih predmeta srednjeg stručnog obrazovanja, umetničkog obrazovanja i obrazovanja odraslih, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Program osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja za pripadnike nacionalnih manjina na predlog nacionalnog saveta nacionalne manjine i mišljenja Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Programe specijalističkog i majstorskog obrazovanja, po pribavljenim mišljenjima nadležnih ministarstava i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Programe drugih oblika stručnog obrazovanja, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Komisija za versku nastavu

Član 67a

Organizovanje i ostvarivanje verske nastave prati Komisija za versku nastavu u školi (u daljem tekstu: Komisija).

Komisiju obrazuje Vlada na vreme od šest godina.

U Komisiju se imenuju po jedan predstavnik tradicionalnih crkava i verskih zajednica, tri predstavnika organa nadležnog za poslove odnosa sa crkvama i verskim zajednicama i tri predstavnika Ministarstva.

Član Komisije može biti razrešen pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na predlog predlagača i ako ne ispunjava svoju dužnost kao član Komisije, odnosno svojim postupcima povredi ugled dužnosti koju obavlja.

U slučaju razrešenja člana Komisije pre isteka mandata, Vlada postavlja novog člana po pribavljenom predlogu predstavnika čiji je član razrešen.

Predsednika i zamenika predsednika Komisije biraju članovi Komisije na prvoj sednici, većinom glasova od ukupnog broja članova Komisije.

Komisija obavlja poslove koji se, naročito, odnose na:

- 1) usaglašavanje predloga programa verske nastave;
- 2) udžbenike i druga nastavna sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju pitanja vezana za udžbenike i druga nastavna sredstva;
- 3) davanje mišljenja o listama nastavnika verske nastave;
- 4) druga pitanja vezana za praćenje organizovanja i ostvarivanja programa verske nastave.

Predsednik, zamenik predsednika i članovi Komisije nemaju pravo na naknadu za svoj rad.

Način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije, uređuju se poslovníkom o radu Komisije.

Donošenje programa obrazovanja i vaspitanja ustanova

Član 68

Predškolski, školski i program vaspitnog rada pripremaju odgovarajući stručni organi ustanove.

Program iz stava 1. ovog člana donosi organ upravljanja ustanove.

O predlogu programa iz stava 1. ovog člana ustanova pribavlja mišljenja saveta roditelja, a škola i od učeničkog parlamenta.

Donošenje i objavljivanje programa obrazovanja i vaspitanja ustanova

Član 69

Školski program donosi se najkasnije dva meseca pre početka školske godine u kojoj će početi njegova primena.

Predškolski, školski i program vaspitnog rada objavljuje se, u skladu sa opštim aktom ustanove.

Ustanova je u obavezi da program iz stava 2. ovog člana učini dostupnim svim zainteresovanim korisnicima.

Nastava u prirodi, ekskurzija i studijsko putovanje

Član 70

Ustanova može, uz saglasnost saveta roditelja da organizuje nastavu u prirodi, ekskurziju i studijsko putovanje.

Program aktivnosti iz stava 1. ovog člana usaglašen je sa planovima i programima nastave i učenja za osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje i sastavni je deo godišnjeg plana rada ustanove.

Bliže uslove za organizaciju i ostvarivanje nastave u prirodi i ekskurzije propisuje ministar.

Nastava u inostranstvu

Član 71

Za decu i učenike koji privremeno ili stalno borave u inostranstvu nastava na srpskom jeziku može da se organizuje, po posebnom programu.

Poseban program obrazovanja i vaspitanja u inostranstvu, način vođenja evidencije i izdavanja javnih isprava, posebne uslove za nastavnika, obezbeđivanje i način isplate sredstava za plate i druga pitanja od značaja za ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada u inostranstvu, propisuje ministar.

2. PRAĆENJE I NAPREDOVANJE UČENIKA

Praćenje i ocenjivanje učenika

Član 72

Ocenjivanjem u školi procenjuje se ostvarenost propisanih ishoda i standarda obrazovnih postignuća, a za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom prilagođenih ciljeva, sadržaja i ishoda u savladavanju individualnog obrazovnog plana.

Praćenje razvoja, napredovanja i ostvarenosti postignuća učenika u toku školske godine obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Ocenjivanje je javno i ocena mora odmah da bude obrazložena učeniku.

Uspeh redovnog učenika prati se i ocenjuje tokom nastave.

Učenik se ocenjuje iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i iz vladanja.

Učenik se ocenjuje najmanje četiri puta u polugodištu u osnovnom i tri puta u srednjem obrazovanju i vaspitanju, a ako je nedeljni fond časova obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti jedan čas - najmanje dva puta u polugodištu.

Na osnovu praćenja i vrednovanja tokom nastavne godine zaključnu ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti utvrđuje odeljenjsko veće koje čine nastavnici koji predaju učeniku na predlog nastavnika, a ocenu iz vladanja na predlog odeljenjskog starešine.

U toku školske godine ocenjivanje je opisno i broičano.

Zaključna ocena iz predmeta jeste broičana i izvodi se na kraju prvog i drugog polugodišta, prema utvrđenim standardima obrazovnih postignuća i propisanim kriterijumima za ocenjivanje. Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom ocenjuje se u skladu sa prilagođenim ciljevima i ishodima.

Broičane ocene učenika u pojedinim nastavnim predmetima su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1). Ocena nedovoljan (1) nije prelazna ocena.

Učenik koji je na kraju školske godine ocenjen i ima prelazne ocene iz svih obaveznih predmeta i iz izbornog programa drugi strani jezik i koji je ocenjen iz svih ostalih izbornih programa i aktivnosti prelazi u naredni razred.

U školi koja ostvaruje međunarodni, odnosno strani program učenik se ocenjuje u skladu sa programom koji se ostvaruje.

Ocenjivanje i napredovanje učenika

Član 73

U prvom razredu osnovnog obrazovanja i vaspitanja zaključna ocena iz obaveznih predmeta, je opisna i utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta.

U prvom razredu osnovnog obrazovanja i vaspitanja zaključna ocena iz izbornih programa i aktivnosti je opisna i utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta.

Ocena iz stava 1. ovog člana iskazuje se kao napredovanje učenika u ostvarivanju ishoda, angažovanje i preporuka.

Zaključne ocene u prvom razredu osnovnog obrazovanja i vaspitanja iz obaveznih predmeta i iz izbornih programa i aktivnosti unose se u đaćku knjižicu i učenik prelazi u naredni razred.

U ostalim razredima osnovnog i u srednjem obrazovanju i vaspitanju ocenjivanje je opisno i broičano u toku školske godine.

Opisna ocena sadrži povratnu informaciju za učenika i roditelja, drugog zakonskog zastupnika i pruža jasno uputstvo kako da se unapredi rad učenika.

Učeniku drugog i trećeg razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja koji na kraju prvog polugodišta ima nedovoljne ocene organizuje se pojačan obrazovno-vaspitni rad u toku drugog polugodišta, o čemu nastavnik vodi posebnu evidenciju.

Učenik drugog i trećeg razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja koji na kraju drugog polugodišta ima nedovoljne ocene prevodi se u naredni razred, na osnovu odluke odeljenjskog

veća, izuzev učenika drugog i trećeg razreda osnovnog muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja.

Učeniku koji je preveden u naredni razred, priznaje se razred iz koga je preveden kao završen i organizuje mu se individualizovan rad.

Učenik od četvrtog do sedmog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja i učenik od drugog do završnog razreda osnovnog muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja, kao i učenik srednjeg obrazovanja i vaspitanja polaže popravni ispit u avgustovskom ispitnom roku, a učenik završnog razreda u junskom i avgustovskom roku.

Učenik koji polaže popravni ispit obavezan da pohađa pripremnu nastavu, koju je škola dužna da organizuje neposredno pre polaganja popravnog ispita.

Učenik koji položi popravni ispit završava razred.

Učenik od četvrtog do sedmog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja i učenik od drugog do završnog razreda osnovnog muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja, kao i učenik srednjeg obrazovanja i vaspitanja ponavlja razred ako na kraju drugog polugodišta ima zaključene više od dve nedovoljne brojčane ocene ili ne položi popravni ispit, osim ocene iz vladanja.

Izuzetno, redovan učenik srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji ne položi popravni ispit može da završi započeti razred u istoj školi naredne školske godine, u svojstvu vanrednog učenika ponovnim polaganjem nepoloženog ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvrdi škola. Kada završi razred vanredan učenik ima pravo da se u istoj školskoj godini upiše u naredni razred, u istom svojstvu.

Učeniku završnog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja koji ne položi popravni ispit, škola organizuje polaganje ispita u skladu sa opštim aktom škole.

Učenik završnog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja koji položi popravni ispit, stiče pravo da polaže završni ispit u osnovnom obrazovanju i vaspitanju u propisanim rokovima.

Učenik završnog razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji ne položi popravni ispit može da završi razred u istoj ili drugoj odgovarajućoj školi u svojstvu vanrednog učenika polaganjem ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koju utvrdi škola.

Učenik završnog razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji položi popravni ispit, stiče pravo da polaže maturu u propisanim rokovima.

Razredni ispit polaže učenik koji nije ocenjen iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti, ukoliko nije pohađao nastavu više od trećine ukupnog godišnjeg broja časova tog obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i ukoliko se ocenjivanjem utvrdi da nije dostigao obrazovne standarde na osnovnom nivou, u skladu sa posebnim zakonom.

Vladanje učenika

Član 74

Vladanje učenika prvog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja ocenjuje se u toku i na kraju prvog i drugog polugodišta opisnom ocenom koja ne utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje učenika od drugog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja i vladanje učenika svih razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja ocenjuje se brojčano u toku i na kraju prvog i drugog polugodišta i utiče na opšti uspeh.

Učenik se ocenjuje najmanje dva puta u polugodištu iz vladanja.

Zaključna ocena iz vladanja jeste brojčana, i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), zadovoljavajuće (2) i nezadovoljavajuće (1) i ulazi u opšti uspeh učenika.

Vladanje vanrednih učenika ne ocenjuje se.

Opšti uspeh

Član 75

Opšti uspeh utvrđuje se kao: odličan, vrlo dobar, dobar, dovoljan i nedovoljan.

Učenik nije sa uspehom završio razred, odnosno ima nedovoljan uspeh ukoliko ima više od dve nedovoljne ocene, osim ocene iz vladanja ili nije položio popravni ispit, osim učenika drugog i trećeg razreda osnovne škole koji se prevodi u naredni razred.

Opšti uspeh učenika osnovnog obrazovanja i vaspitanja utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu aritmetičke sredine zaključnih prelaznih brojčanih ocena iz obaveznih predmeta i iz izbornog programa drugi strani jezik, kao i ocene iz vladanja, počev od drugog razreda.

Opšti uspeh učenika srednjeg obrazovanja i vaspitanja utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu aritmetičke sredine prelaznih zaključnih brojčanih ocena iz obaveznih predmeta, izbornih programa, izuzev verske nastave i građanskog vaspitanja i ocene iz vladanja.

Način, postupak i kriterijume ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje, propisuje ministar.

Individualni obrazovni plan

Član 76

Detetu i učeniku i odraslom kome je usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, teškoća u učenju, rizika od ranog napuštanja školovanja i drugih razloga potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, ustanova obezbeđuje otklanjanje fizičkih i komunikacijskih prepreka, prilagođavanje načina ostvarivanja školskog programa i izradu, donošenje i ostvarivanje individualnog obrazovnog plana.

Učeniku koji postiže rezultate koji prevazilaze očekivani nivo obrazovnih postignuća, ustanova obezbeđuje prilagođavanje načina ostvarivanja školskog programa i izradu, donošenje i ostvarivanje individualnog obrazovnog plana.

Individualni obrazovni plan (u daljem tekstu: IOP) je poseban akt, koji ima za cilj optimalni razvoj deteta i učenika i ostvarivanje ishoda obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa propisanim ciljevima i principima, odnosno zadovoljavanja obrazovno-vaspitnih potreba deteta i učenika.

IOP izrađuje tim za dodatnu podršku detetu, odnosno učeniku u saradnji sa roditeljem, odnosno drugim zakonskim zastupnikom, na osnovu prethodno ostvarenih, evidentiranih i vrednovanih mera individualizacije i izrađenog pedagoškog profila deteta, učenika i odraslog, a ostvaruje se nakon saglasnosti roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Ako roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, ne opravda svoje odbijanje da učestvuje u izradi ili davanju saglasnosti na IOP, ustanova je dužna da o tome obavesti nadležnu ustanovu socijalne zaštite u cilju zaštite najboljeg interesa deteta, odnosno učenika.

Vrste IOP-a jesu:

- 1) IOP1 - prilagođavanje načina rada i uslova u kojima se izvodi obrazovno-vaspitni rad; učenje jezika na kome se odvija obrazovno-vaspitni rad;
- 2) IOP2 - prilagođavanje ciljeva sadržaja i načina ostvarivanja programa nastave i učenja i ishoda obrazovno-vaspitnog rada;
- 3) IOP3 - proširivanje i produbljanje sadržaja obrazovno-vaspitnog rada za učenika sa izuzetnim sposobnostima.

IOP donosi pedagoški kolegijum ustanove na predlog tima za inkluzivno obrazovanje, odnosno tima za pružanje dodatne podrške detetu i učeniku.

Tim za pružanje dodatne podrške detetu u predškolskoj ustanovi čine vaspitač, stručni saradnik, saradnik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, a u skladu sa potrebama deteta i pedagoški asistent, odnosno lični pratilac deteta, na predlog roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik je u obavezi da postupi u skladu sa preporukama koje daje tim za pružanje dodatne podrške detetu u predškolskoj ustanovi, u delu preporuke kojim se njemu nalaže neka obaveza.

Ustanova je dužna da obavesti nadležnu ustanovu socijalne zaštite u cilju zaštite najboljeg interesa deteta, ako roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ne dokaže da nije mogao da ispuni preporuku u delu kojim se njemu nalaže neka obaveza i ako preporuka bitno utiče na ostvarivanje najboljeg interesa deteta.

Tim za pružanje dodatne podrške učeniku u školi čini nastavnik razredne nastave, odnosno nastavnik predmetne nastave, odeljenjski starešina, stručni saradnik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, a u skladu sa potrebama učenika i pedagoški asistent, odnosno lični pratilac učenika, na predlog roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Donošenju IOP-a 2 prethodi donošenje, primena i vrednovanje IOP-a 1, a obavezno je pribavljanje mišljenja interresorne komisije za procenu potreba za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom podrškom detetu i učeniku.

Mišljenje interresorne komisije za procenu potreba za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom podrškom detetu i učeniku, može da predvidi i izmenu plana nastave i učenja.

U prvoj godini rada po IOP-u, IOP se vrednuje tromesečno, a u svakoj narednoj godini dva puta u toku radne, odnosno školske godine.

Sprovođenje IOP-a prati Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom.

Podatak da je obrazovanje stečeno u skladu sa stavom 6. tač. 2) i 3) ovog člana unosi se u odgovarajući deo obrasca javne isprave.

Bliže uputstvo za ostvarivanje IOP-a, njegovu primenu i vrednovanje donosi ministar.

Interresorna komisija

Član 77

Interresorna komisija vrši procenu potreba deteta, učenika i odraslog za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom podrškom.

Dodatna podrška se odnosi na prava i usluge koje detetu obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i socijalnih prepreka u cilju nesmetanog obavljanja svakodnevnih životnih aktivnosti od značaja za uključivanje u obrazovni proces, život u zajednici i napredovanje.

Interresornu komisiju obrazuje organ jedinice lokalne samouprave nadležan za poslove društvenih delatnosti na osnovu sporazuma o saradnji između ustanova sistema obrazovanja, državne uprave i lokalne samouprave, socijalne zaštite i zdravlja. Jedinica lokalne samouprave određuje sedište rada, obezbeđuje i isplaćuje naknade za rad članova, obezbeđuje tehničku i drugu podršku za njen rad, obezbeđuje sredstva za finansiranje podrške preporučene od strane interresorne komisije, obezbeđuje arhiviranje i čuvanje dokumentacije, prikuplja izveštaje o radu interresorne komisije, predloženoj podršci i njenim efektima najmanje dva puta godišnje.

Interresorna komisija ima pet članova, i to četiri stalna (pedijatar, predstavnik centra za socijalni rad, defektolog odgovarajućeg profila i psiholog zaposlen u obrazovanju i vaspitanju) i jednog povremenog člana. Povremeni član je lice koje dobro poznaje dete, učenika i odraslog i koje je sa njim imalo duži kontakt i bira se za svakog pojedinačno.

Interresorna komisija prikuplja i obrađuje podatke o ličnosti u svrhu procene potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške detetu, učeniku i odraslom. Podaci se prikupljaju i obrađuju uz poštovanje načela svrsishodnosti, srazmernosti, obaveze čuvanja tajne, organizacionih i tehničkih mera, obrade podataka i zaštite podataka o ličnosti dece, učenika i odraslih i članova njihovih porodica, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Interresorna komisija je rukovalac podataka u postupku prikupljanja i obrade podataka i vrši sledeće radnje:

- 1) prikuplja i obrađuje podatke o detetu, učeniku i odraslom za koga je pokrenut postupak procene potrebe za pružanjem pomoći i evidenciju o toj zbirci podataka;
- 2) prikuplja i obrađuje podatke i dokumentaciju o svom radu;
- 3) vodi zbirku podataka o svom radu i evidenciju o toj zbirci podataka;
- 4) izveštava lokalnu samoupravu o svom radu i predloženoj dodatnoj podršci dva puta godišnje.

U zbirku podataka o deci, učenicima i odraslima unose se podaci iz zahteva, odnosno inicijative za pokretanje postupka procene za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom podrškom, koji sadrži: ime, prezime i jedinstveni matični broj deteta, učenika i odraslog; datum i mesto rođenja; prebivalište deteta, učenika i odraslog, a ako je smešteno u ustanovi socijalne zaštite i podatke o ustanovi; ime i prezime roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika deteta i učenika i kontakt podatke podnosioca zahteva; podatke za kontakt sa izabranim lekarom, razloge i obrazloženje za pokretanje postupka procene; izjavu da je potpisnik upoznat sa uslovima pod kojima se daju podaci o ličnosti deteta, učenika i odraslog; da podatke daje dobrovoljno i da je upoznat da su neki od ličnih podataka naročito osetljivi podaci; potpis lica koje predlaže pokretanje postupka procene; potpis, odnosno saglasnost roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, datum i mesto podnošenja predloga za procenu.

U zbirku podataka o radu interresorne komisije unose se podaci iz zapisnika sa sednica, mišljenje interresorne komisije, dokumenta, nalazi i mišljenja lica i organa koji nisu njeni članovi i drugo.

Interresorna komisija pre prikupljanja podataka o deci i učenicima obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika o obradi podataka o njegovom detetu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Naročito osetljivi podaci o deci i učenicima iz obe zbirke podataka prikupljaju se i obrađuju se na osnovu saglasnosti roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika.

Interresorna komisija vodi zbirke podataka iz stava 4. ovog člana, u elektronskoj i štampanoj formi na obrascima.

Interresorna komisija čuva podatke o deci, učenicima i odraslima u zavisnosti od svrhe obrade podataka, a najduže do završetka školovanja učenika.

Pitanja kojima se uređuje procena potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške detetu, učeniku i odraslom, sastav i način rada interresorne komisije, propisuju sporazumno ministar nadležan za poslove zdravlja, ministar nadležan za poslove socijalne politike i ministar nadležan za državnu upravu i lokalnu samoupravu i ministar.

3. ZAVRŠNI ISPITI

Završni ispiti u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju

Član 78

Završni ispiti u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju su ispiti na državnom nivou kojima se završava određeni nivo obrazovanja i vaspitanja, i to:

- 1) u osnovnom obrazovanju i vaspitanju - završni ispit u osnovnom obrazovanju i vaspitanju;
- 2) u opštem srednjem obrazovanju i vaspitanju - opšta matura;
- 3) u srednjem umetničkom obrazovanju i vaspitanju - umetnička matura;
- 4) u srednjem stručnom obrazovanju i vaspitanju - stručna matura, završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja, specijalistički i majstorski ispit i ispiti drugih oblika stručnog obrazovanja.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polaže završni ispit u skladu sa njegovim čulnim i motoričkim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta.

Učenik se može upisati na sledeći nivo obrazovanja i vaspitanja na osnovu rezultata postignutog na ispitu iz stava 1. ovog člana, osim specijalističkog i majstorskog ispita.

Program, način organizacije i sprovođenja ispita i druga pitanja od značaja za ispite iz stava 1. ovog člana, propisuje ministar.

V PRAVA DETETA I UČENIKA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI UČENIKA

Prava deteta i učenika

Član 79

Prava deteta i učenika ostvaruju se u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima, ovim i drugim zakonima.

Ustanova, odnosno zaposleni u ustanovi dužni su da obezbede ostvarivanje prava deteta i učenika, a naročito pravo na:

- 1) kvalitetan obrazovno-vaspitni rad koji obezbeđuje ostvarivanje principa i ciljeva iz čl. 7. i 8. ovog zakona;
- 2) uvažavanje ličnosti;
- 3) podršku za svestrani razvoj ličnosti, podršku za posebno iskazane talente i njihovu afirmaciju;
- 4) zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;
- 5) blagovremenu i potpunu informaciju o pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje;
- 6) informacije o pravima i obavezama;

- 7) učestvovanje u radu organa škole, u skladu sa ovim i posebnim zakonom;
- 8) slobodu udruživanja u različite grupe, klubove i organizovanje učeničkog parlamenta;
- 9) javnost i obrazloženje ocene i podnošenje prigovora na ocenu i ispit;
- 10) pokretanje inicijative za preispitivanje odgovornosti učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu ukoliko prava iz stava 2. tač. 1)-9) ovog člana nisu ostvarena;
- 11) zaštitu i pravično postupanje ustanove prema detetu i učeniku;
- 12) stipendiju, kredit, smeštaj i ishranu u domu učenika, u skladu sa posebnim zakonom, a za učenike koji pohađaju nastavu u ustanovi iz člana 90. stav 2. ovog zakona - pravo na ishranu i smeštaj u internatu, udžbenike, lektiru, školski pribor, odeću, obuću i drugu opremu neophodnu za pohađanje nastave i boravak u školi, zdravstvenu i psihološku zaštitu preko referentne ustanove (zdravstveni pregledi na koje je učenik upućen od strane škole), osiguranje od nezgode (invaliditeta) i nasilne smrti i osiguranje od rizika prirodne smrti, vaspitni rad i druga prava, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast unutrašnjih poslova;
- 13) druga prava u oblasti obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa zakonom.

Učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik deteta i učenika može da podnese pismenu prijavu direktoru ustanove u slučaju povrede prava iz stava 2. ovog člana ili neprimerenog ponašanja zaposlenih prema detetu i učeniku, u skladu sa opštim aktom ustanove, u roku od osam dana od dana saznanja o povredi prava.

Zaposleni u ustanovi dužan je da odmah po saznanju, a najkasnije narednog radnog dana, podnese pismenu prijavu direktoru da je učinjena povreda prava deteta i učenika.

Direktor je dužan da prijavu iz st. 3. i 4. ovog člana razmotri i da, uz konsultaciju sa učenikom i roditeljem, odnosno drugim zakonskim zastupnikom deteta i učenika, kao i zaposlenim odluči i preduzme odgovarajuće mere, u roku od osam dana od dana prijema prijave.

Obaveze učenika

Član 80

U ostvarivanju svojih prava učenik ne sme da ugrožava druge u ostvarivanju prava.

Učenik ima obavezu da:

- 1) redovno pohađa nastavu i izvršava školske obaveze;
- 2) poštuje pravila ponašanja u školi, odluke direktora i organa škole;
- 3) radi na usvajanju znanja, veština i stavova utvrđenih školskim programom, prati sopstveni napredak i izveštava o tome nastavnike i roditelje, odnosno druge zakonske zastupnike;
- 4) ne ometa izvođenje nastave i ne napušta čas bez prethodnog odobrenja nastavnika;

- 5) poštuje ličnost drugih učenika, nastavnika i ostalih zaposlenih u školi;
- 6) čuva imovinu škole i čistoću i estetski izgled školskih prostorija;
- 7) stara se o očuvanju životne sredine i ponaša u skladu sa pravilima ekološke etike.

Prijava Ministarstvu radi zaštite prava deteta i učenika

Član 81

Učenik, roditelj odnosno drugi zakonski zastupnik deteta i učenika, ima pravo da podnese prijavu Ministarstvu, ukoliko smatra da su mu povređena prava utvrđena ovim ili drugim zakonom, u slučaju:

- 1) donošenja ili nedonošenja odluke organa ustanove po podnetoj prijavi, prigovoru ili žalbi;
- 2) ako je povređena zabrana iz čl. 110-113. ovog zakona;
- 3) povrede prava deteta i učenika iz člana 79. ovog zakona.

Prijavu iz stava 1. ovog člana učenik, njegov roditelj odnosno drugi zakonski zastupnik deteta i učenika može podneti u roku od osam dana od dana saznanja za povredu svojih prava.

Ako oceni da je prijava iz stava 1. ovog člana osnovana, Ministarstvo će u roku od osam dana od dana prijema prijave upozoriti ustanovu na uočene nepravilnosti i odrediti joj rok od tri dana od upozorenja za otklanjanje uočene nepravilnosti.

Ako ustanova ne postupi po upozorenju iz stava 3. ovog člana, Ministarstvo će preduzeti odgovarajuće mere, u skladu sa zakonom.

Prigovor na ocenjivanje, ocenu i ispit

Član 82

Učenik osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, njegov roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ima pravo da podnese:

- 1) prigovor na ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i iz vladanja u toku školske godine;
- 2) prigovor na zaključnu ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i iz vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta;
- 3) prigovor na ispit.

Prigovor na ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i iz vladanja u toku školske godine podnosi se direktoru škole u roku od tri dana od saopštenja ocene.

Prigovor na zaključnu ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti i iz vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta podnosi se direktoru škole u roku od tri dana od dana dobijanja đlačke knjiŹice, odnosno svedočanstva, osim za učenike završnih razreda u roku od 24 sata.

Prigovor na ispit podnosi se direktoru škole, u roku od 24 sata od saopštavanja ocene na ispitu.

Direktor škole, u saradnji sa stručnim saradnicima i odeljenskim starešinom, rešenjem odlučuje o prigovoru iz stava 1. tačka 1) ovog člana - na ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti u toku školske godine, u roku od tri dana, uz prethodno pribavljenu izjavu nastavnika, odnosno u roku od 24 sata o prigovoru iz stava 1. tačka 2) ovog člana - na zaključnu ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti na kraju prvog i drugog polugodišta i iz stava 1. tačka 3) ovog člana - prigovor na ispit, uz prethodno pribavljene izjave nastavnika.

Direktor je duŹan da predmetnom nastavniku na čiju ocenu u toku školske godine je uloŹen prigovor, u roku od tri dana od dana donošenja rešenja iz stava 5. ovog člana dostavi rešenje.

Ako oceni da je prigovor na ocenu iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti osnovan i da ocena nije javno saopštena, obrazloŹena, odnosno da ocenjivanje nije u skladu sa propisima, direktor poništava ocenu, pojačava pedagoško-instruktivni rad sa nastavnikom u ustanovi i rešenjem obrazuje komisiju za proveru znanja učenika, pregled i ponovno ocenjivanje pismenog ili drugog rada učenika. Komisija ima tri člana, od kojih su dva stručna za predmet, odnosno oblast predmeta.

Ukoliko se utvrdi da zaključna ocena nije izvedena u skladu sa propisima, direktor poništava i vraća ocenu odeljenjskom veću na razmatranje i zaključivanje.

Ako direktor i nakon ponovnog razmatranja i zaključivanja od strane odeljenjskog veću propisanog stavom 8. ovog člana, utvrdi da zaključna ocena iz obaveznog predmeta, izbornog programa i aktivnosti nije izvedena u skladu sa propisima ili je prigovor iz drugih razloga osnovan, rešenjem poništava zaključnu ocenu i upućuje učenika na polaganje ispita.

Nastavnik čija ocena je poništena upućuje se i na stručno usavršavanje za oblast ocenjivanja i komunikacijskih veština.

Ukoliko pojačani pedagoško-instruktivni rad u ustanovi i stručno usavršavanje nastavnika ne daju pozitivan rezultat, direktor je u obavezi da zahteva stručno pedagoški nadzor nad radom nastavnika od strane prosvetnog savetnika.

Direktor škole, u saradnji sa stručnim saradnicima, rešenjem odlučuje o prigovoru iz stava 1. tačka 1) ovog člana - na ocenu iz vladanja u toku školske godine, u roku od tri dana, uz prethodno pribavljenu izjavu odeljenjskog starešine.

Ako direktor u saradnji sa stručnim saradnicima oceni da je prigovor na zaključnu ocenu iz vladanja osnovan i da ocenjivanje nije izvedeno u skladu sa propisima, vraća ocenu odeljenjskom veću na razmatranje i ponovno odlučivanje.

Ako utvrdi da je ocena na ispitu izvedena protivno propisima, poništava ispit i upućuje učenika na ponovno polaganje ispita. Ispit se organizuje u roku od tri dana od dana podnošenja prigovora.

Ukoliko škola nema potreban broj stručnih lica da obrazuje komisiju, angažuje stručno lice iz druge škole.

Nastavnik čija ocena je osporena ili na čiji je predlog utvrđena zaključna ocena, ne može da bude član komisije.

Kada je poništen ispit direktor obrazuje novu komisiju u čijem sastavu ne mogu da budu članovi komisije čiji je ispit poništen.

Ocena komisije je konačna.

Prigovor na ispite kojima se završava nivo obrazovanja

Član 82a

Učenik osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, njegov roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ima pravo da podnese prigovor na privremene rezultate završnog ispita na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja, završnog ispita u srednjem obrazovanju i vaspitanju, opšte, umetničke i stručne mature.

Prigovor iz stava 1. ovog člana podnosi se školi u kojoj je učenik polagao ispit, u roku od 24 sata od objavljivanja privremenih rezultata ispita.

O prigovoru na privremeni rezultat na završni ispit na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja, opštu maturu, kao i opšteobrazovne predmete na stručnoj i umetničkoj maturi, prvostepena komisija odlučuje u roku od 24 časa od isteka roka za podnošenje prigovora.

Ako nije zadovoljan odlukom komisije iz stava 3. ovog člana, učenik, njegov roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ima pravo da podnese prigovor drugostepenoj komisiji, u roku od 24 časa od prijema odluke komisije.

Drugostepena komisija odlučuje o prigovoru iz stava 4. ovog člana u roku od 24 časa od isteka roka za podnošenje prigovora.

O prigovoru na privremene rezultate stručnog ispita na stručnoj maturi, umetničkog nastavnog predmeta na umetničkoj maturi i završnog ispita u srednjem obrazovanju i vaspitanju, odlučuje komisija u roku od 48 sati od isteka roka za podnošenje prigovora.

Ako komisija iz st. 3, 5. i 6. ovog člana utvrdi da je prigovor osnovan, može izmeniti broj bodova na testu.

Odluka komisije iz st. 5. i 6. ovog člana je konačna.

Sastav, način obrazovanja i rada komisija iz st. 3, 5. i 6. ovog člana uređuju se u uputstvu za organizaciju i sprovođenje ispita koje donosi ministar, u skladu sa članom 78. stav 5. ovog zakona.

Odgovornost učenika

Član 83

Prema učeniku koji vrši povredu pravila ponašanja u školi ili ne poštuje odluke direktora i organa škole, neopravdano izostane sa nastave pet časova, odnosno koji svojim ponašanjem ugrožava druge u ostvarivanju njihovih prava, kao i u slučaju sumnje da je počinio težu povredu obaveze učenika i povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, škola uz učešće roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, pojačava vaspitni rad.

Vaspitni rad iz stava 1. ovog člana ostvaruje se aktivnostima: u okviru odeljenjske zajednice, stručnim radom odeljenjskog starešine, pedagoga, psihologa i posebnih timova. Kada je neophodno, škola saraduje i sa odgovarajućim ustanovama socijalne, odnosno zdravstvene zaštite, radi određivanja i pružanja podrške učeniku u vezi sa promenom njegovog ponašanja.

Odeljenjski starešina, zajedno sa stručnim saradnicima, odnosno sa timom za zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja ili timom za inkluzivno obrazovanje, sačinjava plan pojačanog vaspitnog rada koji traje najkraće do okončanja vaspitno-disciplinskog postupka.

Odeljenjski starešina vodi posebnu pedagošku evidenciju o pojačanom vaspitnom radu u koju se unose podaci o: događaju, učesnicima, vremenskoj dinamici, preduzetim aktivnostima i merama i ostvarenim rezultatima tog rada.

Rezultate pojačanog vaspitnog rada, na osnovu zajedničkog izveštaja odeljenskog starešine, stručnih saradnika i timova, direktor, odnosno nastavničko veće uzima u obzir prilikom izricanja vaspitno - disciplinske mere.

Sa učenikom koji van prostora škole, odnosno drugog prostora u kome škola ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, učini povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, škola u skladu sa izveštajem spoljašnje mreže zaštite pojačava vaspitni rad, uz preduzimanje drugih aktivnosti u skladu sa propisima kojima se uređuju: kriterijumi za prepoznavanje oblika diskriminacije, postupanje ustanove u slučaju sumnje ili utvrđenog diskriminativnog ponašanja i vređanja ugleda, časti i dostojanstva ličnosti, kao i protokola postupanja u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje.

Učenik može da odgovara za lakšu povredu obaveze utvrđenu opštim aktom škole, za težu povredu obaveze koja je u vreme izvršenja bila propisana ovim zakonom i za povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona.

Teže povrede obaveza učenika su:

1) uništenje, oštećenje, skrivanje, iznošenje, prepravka ili dopisivanje podataka u evidenciji koju vodi škola ili druga organizacija, odnosno organ;

2) prepravka ili dopisivanje podataka u javnoj ispravi koju izdaje škola ili organ, odnosno ispravi koju izda druga organizacija;

3) uništenje ili krađa imovine škole, doma učenika ili druge organizacije ili organa u čijem objektu ostvaruje pravo na smeštaj, ishranu i vaspitni rad, privrednog društva, preduzetnika, učenika ili zaposlenog;

4) posedovanje, podstrekavanje, pomaganje, davanje drugom učeniku i upotreba psihoaktivnih supstanci, odnosno alkohola, droga i nikotinskih proizvoda;

5) unošenje u školu ili drugu organizaciju oružja, pirotehničkog sredstva ili drugog predmeta kojim može da ugrozi ili povredi drugo lice;

6) ponašanje učenika kojim ugrožava vlastitu bezbednost ili bezbednost drugih učenika, nastavnika i zaposlenih u školi, u školskim i drugim aktivnostima koje se ostvaruju van škole, a koje škola organizuje i koje dovodi do njihovog fizičkog i psihičkog povređivanja;

7) upotreba mobilnog telefona, elektronskog uređaja i drugog sredstva u svrhe kojima se ugrožavaju prava drugih ili u svrhe prevare u postupku ocenjivanja;

8) neopravdano izostajanje sa nastave i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada više od 25 časova u toku školske godine, od čega više od 15 časova nakon pismenog obaveštavanja roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika od strane škole;

9) učestalo činjenje lakših povreda obaveza u toku školske godine, pod uslovom da su preduzete neophodne mere iz stava 1. ovog člana radi korekcije ponašanja učenika.

Škola je dužna da opštim aktom propiše upotrebu mobilnog telefona, elektronskog uređaja i drugog sredstva iz stava 8. tačka 7) ovog člana.

Smernice za upotrebu mobilnog telefona, elektronskog uređaja i drugog sredstva iz stava 8. tačka 7) ovog člana donosi Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Za povrede iz stava 8. tač. 8) i 9) ovog člana obavezna je postupnost u izricanju mera.

Učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik odgovara za materijalnu štetu koju učenik nanese školi, namerno ili iz krajnje nepažnje, u skladu sa zakonom.

Odgovornost roditelja

Član 84

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik deteta odgovoran je:

1) za upis deteta u predškolski pripremni program i upis deteta u školu;

2) za redovno pohađanje nastave;

3) za redovno pohađanje pripremne nastave;

4) da odmah, a najkasnije u roku od 48 sati od momenta nastupanja sprečenosti učenika da prisustvuje nastavi o tome obavesti školu;

5) da pravda izostanke učenika, najkasnije u roku od osam dana od dana prestanka sprečenosti učenika da prisustvuje nastavi odgovarajućom lekarskom ili drugom relevantnom dokumentacijom;

6) da na poziv škole uzme aktivno učešće u svim oblicima vaspitnog rada sa učenikom (u realizaciji operativnog plana zaštite i plana pojačanog vaspitnog rada);

7) za povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona učinjenu od strane učenika;

8) za teže povrede obaveze učenika iz člana 83. ovog zakona;

9) da poštuje pravila ustanove.

Roditelj odnosno drugi zakonski zastupnik dužan je da nadoknadi materijalnu štetu koju učenik nanese školi, namerno ili iz krajnje nepažnje, u skladu sa zakonom.

Škola podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno krivičnu prijavu nadležnom javnom tužilaštvu radi utvrđivanja odgovornosti roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika iz razloga propisanih stavom 1. ovog člana.

Vaspitno-disciplinski postupak

Član 85

Za teže povrede obaveza učenika i za povrede zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona škola vodi vaspitno-disciplinski postupak o kojem obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika.

Škola obaveštava Ministarstvo o povredi zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, u skladu sa propisima kojima se uređuju: kriterijumi za prepoznavanje oblika diskriminacije, postupanje ustanove u slučaju sumnje ili utvrđenog diskriminativnog ponašanja i vređanja ugleda, časti i dostojanstva ličnosti, kao i protokola postupanja u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje.

Za učinjenu težu povredu obaveze učenika direktor zaključkom pokreće vaspitno-disciplinski postupak najkasnije u roku od pet radnih dana od dana saznanja, a za učinjenu povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona zaključkom pokreće postupak odmah, a najkasnije u roku od dva radna dana od dana saznanja, o čemu odmah, a najkasnije narednog radnog dana, obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, za učinjene teže povrede obaveza učenika iz člana 83. stav 8. tač. 4) i 5) ovog zakona, direktor zaključkom pokreće vaspitno-disciplinski postupak odmah, a najkasnije u roku od dva radna dana od dana saznanja, o čemu odmah obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Direktor vodi postupak i okončava ga rešenjem.

U vaspitno-disciplinskom postupku učenik, uz prisustvo roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, kao i svi ostali učesnici i svedoci moraju biti saslušani i dati pisanu izjavu.

Ukoliko se roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik učenika, koji je uredno obavešten, ne odazove da prisustvuje vaspitno-disciplinskom postupku, direktor škole postavlja odmah, a najkasnije narednog radnog dana, psihologa, odnosno pedagoga ustanove da u tom postupku zastupa interese učenika, o čemu odmah obaveštava centar za socijalni rad.

Vaspitno-disciplinski postupak okončava se donošenjem rešenja u roku od 30 dana od dana pokretanja.

U okviru pojačanog vaspitnog rada sa učenicima realizuje se i društveno-korisni, odnosno humanitarni rad.

Izuzetno od stava 8. ovog člana, u slučaju učinjene teže povrede obaveza učenika iz člana 83. stav 8. tač. 4) i 5) ovog zakona i povrede zabrane, vaspitno-disciplinski postupak okončava se donošenjem rešenja u roku od 20 dana od dana pokretanja.

U vaspitno disciplinskom postupku koji je pokrenut za težu povredu obaveze učenika iz člana 83. stav 8. tač. 4) i 5) ovog zakona i povredu zabrane, učenik može biti udaljen iz neposrednog obrazovno-vaspitnog rada koji obuhvata obaveznu nastavu i ostale oblike obrazovno-vaspitnog rada.

Učenik može biti udaljen iz neposrednog obrazovno-vaspitnog rada i ostalih oblika obrazovno-vaspitnog rada najkraće pet radnih dana, a najduže do okončanja vaspitno-disciplinskog postupka.

Direktor škole, nakon procene tima za zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u skladu sa protokolom postupanja u ustanovi u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje i pravilnikom o društveno-korisnom, odnosno humanitarnom radu, donosi rešenje o udaljenju učenika iz stava 11. ovog člana.

Tokom udaljenja učenika iz stava 11. ovog člana učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik je dužan da se informiše o toku nastavnog procesa i da sadržaje programa nastave i učenja prati uz upotrebu nastavnog materijala koji je škola u obavezi da dostavi učeniku radi obezbeđivanja kontinuiteta u obrazovanju.

Škola je dužna da o udaljenju učenika iz stava 11. ovog člana obavesti nadležni centar za socijalni rad radi zajedničkog delovanja u realizaciji pojačanog vaspitnog rada.

Pre donošenja rešenja o udaljenju moraju se utvrditi sve činjenice koje su od značaja za odlučivanje.

Ukoliko u toku trajanja vaspitno-disciplinskog postupka učenik srednje škole, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, podnese zahtev da se učenik ispiše iz škole, škola će doneti rešenje kojim se izdavanje ispisnice odlaže do okončanja vaspitno-disciplinskog postupka.

Na rešenje iz stava 17. ovog člana učenik, njegov roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, nema pravo žalbe ali ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu.

Podaci o izrečenim vaspitnim i vaspitno-disciplinskim merama moraju biti uneti u odgovarajući deo obrasca prevodnice, odnosno ispisnice, prilikom prevođenja, odnosno upisivanja učenika u drugu osnovnu, odnosno srednju školu u toku školske godine.

Škola u kojoj učenik nastavlja školovanje u obavezi je da prati ponašanje učenika i sprovodi pojačan vaspitni rad u saradnji sa nadležnim centrom za socijalni rad i drugim ustanovama spoljašnje zaštitne mreže.

Bliže uslove, način, sadržaj, dužinu, mesto i vreme obavljanja i druga pitanja od značaja za obavljanje društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada iz stava 9. ovog člana propisuje ministar.

Vaspitne i vaspitno-disciplinske mere i pravna zaštita učenika

Član 86

Za povredu obaveze, odnosno zabrane propisane ovim zakonom, mogu da se izreknu mere, i to:

1) za lakšu povredu obaveza učenika, vaspitna mera - opomena, ukor odeljenjskog starešine ili ukor odeljenjskog veća, na osnovu izjašnjavanja nastavnika koji ostvaruju nastavu u odeljenju učenika, u skladu sa opštim aktom škole;

2) za težu povredu obaveza učenika, vaspitno-disciplinska mera - ukor direktora i ukor nastavničkog veća, a za učenika srednje škole i isključenje učenika iz škole, odnosno škole sa domom, ukoliko druge izrečene mere i aktivnosti ne dovode do poboljšanja u ponašanju učenika;

3) za učinjenu povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, vaspitno-disciplinska mera:

(1) ukor direktora ili ukor nastavničkog veća;

(2) premeštaj učenika od petog do osmog razreda u drugu osnovnu školu na osnovu odluke nastavničkog veća, uz saglasnost škole u koju prelazi, a uz obaveštavanje roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika;

(3) za učenika srednje škole - isključenje učenika iz škole, odnosno škole sa domom.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, za teže povrede obaveza učenika iz člana 83. stav 8. tač. 4) i 5) ovog zakona, učeniku osnovne škole se može izreći vaspitno-disciplinska mera - premeštaj u drugu osnovnu školu, a učeniku srednje škole - isključenje učenika iz škole, odnosno škole sa domom.

Kada se učeniku izrekne mera isključenje iz škole, odnosno škole sa domom, škola je dužna da o tome obavesti nadležni centar za socijalni rad, kako bi preduzeli mere iz svoje nadležnosti.

Vaspitna mera izriče se učeniku za lakšu povredu obaveze iz stava 1. tačka 1) ovog člana, bez vođenja vaspitno-disciplinskog postupka.

Mera iz stava 1. ovog člana može da se izrekne učeniku ako je škola prethodno preduzela neophodne aktivnosti iz člana 83. stav 1. ovog zakona.

Kada preduzete neophodne aktivnosti dovedu do pozitivne promene ponašanja učenika, obustaviće se postupak, osim ako je učinjenom povredom zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona ozbiljno ugrožen integritet drugog lica.

Mera iz stava 1. tač. 2) i 3) i stava 2. ovog člana izriče se učeniku nakon sprovedenog vaspitno-disciplinskog postupka i utvrđene odgovornosti i utiče na ocenu iz vladanja u toku polugodišta i na zaključnu ocenu iz vladanja.

Izuzetno, odeljenjski starešina po pribavljenoj proceni tima za zaštitu učenika predlaže odeljenjskom veću smanjenje zaključne ocene iz vladanja na kraju drugog polugodišta učeniku koji učini težu povredu obaveze učenika ili povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona na kraju drugog polugodišta, kada nije moguće voditi vaspitno-disciplinski postupak.

Vaspitna i vaspitno-disciplinska mera izriču se u školskoj godini u kojoj je učinjena povreda obaveze učenika.

Kada maloletan učenik izvrši povredu obaveze, odnosno zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, škola odmah, a najkasnije narednog radnog dana od dana saznanja obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika i uključuje ga u odgovarajući postupak.

Nastavničko veće donosi odluku o vaspitno-disciplinskoj meri isključenja učenika iz srednje škole, a direktor rešenje o isključenju učenika iz škole.

Učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ima pravo da podnese žalbu školskom odboru na izrečenu vaspitno-disciplinsku meru za izvršenu težu povredu obaveze učenika ili za povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja o utvrđenoj odgovornosti i izrečenoj meri.

Školski odbor rešava po žalbi iz stava 12. ovog člana u roku od 15 dana od dana dostavljanja žalbe od strane učenika, roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Žalba odlaže izvršenje rešenja direktora.

Protiv drugostepenog rešenja o izrečenoj meri isključenja učenika iz srednje škole ili škole sa domom, učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu.

Odeljenjska zajednica

Član 87

Odeljensku zajednicu čine učenici i odeljenjski starešina jednog odeljenja.

Način rada odeljenjske zajednice bliže se uređuje statutom škole.

Učenički parlament

Član 88

U poslednja dva razreda osnovne škole i u srednjoj školi organizuje se učenički parlament (u daljem tekstu: parlament) radi:

- 1) davanja mišljenja i predloga stručnim organima, školskom odboru, savetu roditelja i direktoru o: pravilima ponašanja u školi, merama bezbednosti učenika, godišnjem planu rada, školskom razvojnom planu, školskom programu, načinu uređivanja školskog prostora, izboru udžbenika, slobodnim aktivnostima, učešću na sportskim i drugim takmičenjima i organizaciji svih manifestacija učenika u školi i van nje i drugim pitanjima od značaja za njihovo obrazovanje;
- 2) razmatranja odnosa i saradnje učenika i nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika i atmosfere u školi;
- 3) obaveštavanja učenika o pitanjima od posebnog značaja za njihovo školovanje i o aktivnostima učeničkog parlamenta;
- 4) aktivnog učešća u procesu planiranja razvoja škole i u samovrednovanju škole;
- 5) predlaganja članova stručnog aktiva za razvojno planiranje i tima za prevenciju vršnjačkog nasilja iz reda učenika.

Parlament čine po dva predstavnika svakog odeljenja sedmog i osmog razreda u osnovnoj školi, odnosno svakog odeljenja u srednjoj školi, a u umetničkoj školi - po tri iz svakog razreda, odnosno godine.

Članove parlamenta biraju učenici odeljenjske zajednice svake školske godine. Članovi parlamenta biraju predsednika.

Parlament bira dva predstavnika učenika koji učestvuju u radu školskog odbora, u skladu sa članom 119. ovog zakona.

Učenički parlament ima poslovnik o radu.

Program rada parlamenta sastavni je deo godišnjeg plana rada škole.

Učenički parlamenti škola mogu da se udruže u zajednicu učeničkih parlamenata, kao i da sarađuju sa udruženjima i organizacijama koje se bave zaštitom i unapređenjem prava učenika.

VI USTANOVE, DRUGE ORGANIZACIJE I ORGANI USTANOVE

1. USTANOVE I DRUGE ORGANIZACIJE

Delatnost ustanove

Član 89

Delatnost obrazovanja i vaspitanja obavljaju:

- 1) u predškolskom vaspitanju i obrazovanju - predškolska ustanova;
- 2) u osnovnom obrazovanju i vaspitanju - osnovna škola, osnovna muzička škola, osnovna baletska škola, osnovna škola za obrazovanje odraslih i osnovna škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;
- 3) u srednjem obrazovanju i vaspitanju - gimnazija, stručna škola, srednja umetnička škola, mešovita škola i srednja škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;
- 4) obrazovno-vaspitni centar je ustanova u kojoj se ostvaruje više programa različitih nivoa obrazovanja i vaspitanja ili više različitih područja rada.

Osnovna škola može da ostvaruje pripremni predškolski program.

Škola može da obezbeđuje smeštaj i ishranu učenika (u daljem tekstu: škola sa domom).

Škola za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, kao i ustanova koja ima decu i učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, dužna je da u skladu sa raspoloživim kapacitetima pruža dodatnu podršku u obrazovanju dece, učenika i odraslih sa smetnjama u razvoju i invaliditetom u vaspitnoj grupi, odnosno drugoj školi i porodici, u skladu s kriterijumima i standardima koje propisuje ministar.

Ustanova od posebnog interesa za Republiku Srbiju, u smislu ovog zakona, jeste ustanova koja je od posebnog kulturnog, prosvetnog ili istorijskog značaja za Republiku Srbiju.

Vlada određuje ustanove od posebnog interesa za Republiku Srbiju.

Ustanova od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, u smislu ovog zakona, jeste ustanova koja ostvaruje izuzetne rezultate na međunarodnom nivou čime doprinosi unapređivanju i promovisanju sistema obrazovanja i vaspitanja Republike Srbije.

Ustanove od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju jesu Matematička gimnazija u Beogradu i Gimnazija "Jovan Jovanović Zmaj" u Novom Sadu.

Osnivanje ustanove

Član 90

Ustanovu može da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, nacionalni saveti nacionalnih manjina i drugo pravno ili fizičko lice.

Srednju školu za potrebe unutrašnjih poslova može osnovati samo Republika Srbija.

Prema osnivaču, ustanova može da bude javna ustanova ili privatna ustanova.

Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave je osnivač javne ustanove.

Osnivač privatne ustanove može da bude drugo domaće i strano pravno ili fizičko lice.

Ukoliko ima više osnivača privatne ustanove njihova međusobna prava i obaveze uređuju se ugovorom.

Ustanova se može osnovati po modelu javno-privatnog partnerstva za oblast obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i javna svojina.

Ustanova može da počne sa radom i obavljanjem delatnosti kada se utvrdi da ispunjava uslove za osnivanje, početak rada i obavljanje delatnosti, dobije rešenje o verifikaciji i izvrši upis u registar nadležnog organa.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik deteta i učenika može da se opredeli i za upis u privatnu ustanovu, uz obezbeđivanje troškova obrazovanja i vaspitanja.

Uslovi za osnivanje ustanove

Član 91

Ustanovu može da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, ako:

- 1) postoji potreba za vaspitanjem i obrazovanjem dece, obrazovanjem i vaspitanjem učenika ili obrazovanjem odraslih na određenom području;
- 2) ima program obrazovanja i vaspitanja;
- 3) ima obezbeđena sredstva za osnivanje i rad.

Drugo pravno ili fizičko lice može da osnuje ustanovu ako, osim uslova iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, ima garanciju poslovne banke da su obezbeđena sredstva u visini potrebnih sredstava za godinu dana rada predškolske ustanove, ciklus osnovnog obrazovanja i vaspitanja ili za trajanje programa srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Osnivač ustanove ne može da bude fizičko lice koje je osuđivano pravnosnažnom presudom za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvnuće, za krivična dela primanje ili davanje mita, za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje; za krivična dela protiv života i tela, protiv ustavnog uređenja Republike Srbije i drugog krivičnog dela počinjenog na štetu deteta, kao i za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca.

Uslovi za početak rada i obavljanje delatnosti ustanove

Član 92

Ustanova može da počne sa radom i da obavlja delatnost obrazovanja i vaspitanja, ako ispunjava uslove za osnivanje i ima:

- 1) propisani prostor, opremu i nastavna, odnosno didaktička sredstva;
- 2) nastavnike, vaspitače i stručne saradnike u radnom odnosu, odnosno izjave saglasnosti nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika da bi zasnovali radni odnos najkasnije danom početka rada ustanove;
- 3) upisanu decu, odnosno redovne učenike;
- 4) obezbeđene higijensko-tehničke uslove (sanitarne i protivpožarne), u skladu sa propisima kojima se uređuje ova oblast.

Bliže uslove za osnivanje, početak rada i obavljanje delatnosti ustanove, propisuje ministar.

Izdvojeno odeljenje ustanove

Član 93

Ustanova obavlja delatnost u svom sedištu.

Ustanova može da obavlja delatnost i van sedišta, odnosno u drugom objektu, organizovanjem izdvojenog odeljenja, ako ispunjava uslove iz člana 92. ovog zakona, uz saglasnost Ministarstva.

Izdvojeno odeljenje nema svojstvo pravnog lica.

Na organizovanje i rad izdvojenog odeljenja primenjuju se odredbe ovog i posebnog zakona.

Verifikacija ustanova

Član 94

Ustanova može da počne sa radom kada se utvrdi da ispunjava uslove za osnivanje i početak rada i obavljanje delatnosti i dobije rešenje o verifikaciji.

Zahtev za verifikaciju podnosi se i kada se u ustanovi vrši statusna promena, menja sedište, odnosno objekat, organizuje rad u izdvojenom odeljenju, uvodi novi obrazovni profil, odnosno smer ili tip gimnazije, odnosno kada osnovna škola ostvaruje pripremni predškolski program ili program osnovnog obrazovanja odraslih.

Zahtev za verifikaciju sadrži: naziv, sedište i vrstu ustanove, program obrazovanja i vaspitanja, jezik na kome će se ostvarivati obrazovno-vaspitni rad, razloge i opravdanost osnivanja i uslove koje obezbeđuje osnivač za početak rada i obavljanje delatnosti. Uz zahtev se dostavljaju akt o osnivanju ustanove i dokazi o ispunjenosti uslova iz čl. 91. i 92. ovog zakona.

Zahtev za verifikaciju osnovne škole podnosi se najkasnije do 28. februara tekuće školske godine za narednu školsku godinu, a za srednju školu najkasnije do 31. decembra za narednu školsku godinu.

O zahtevu za verifikaciju ustanove odlučuje Ministarstvo najkasnije u roku od šest meseci od podnošenja urednog zahteva.

Rešenje o zahtevu za verifikaciju ustanove je konačno u upravnom postupku.

Statusne promene

Član 95

Ustanova može da vrši statusnu promenu, promenu naziva ili sedišta.

Odluku o statusnoj promeni ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost osnivača.

Odluku o promeni naziva ili sedišta javne ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva.

Zahtev za davanje saglasnosti za promenu naziva javne ustanove podnosi se Ministarstvu najkasnije do 31. decembra tekuće školske godine, odnosno radne godine za predškolske ustanove.

Odluku o promeni naziva privatne ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost osnivača koji o tome obaveštava Ministarstvo.

Odluku o promeni sedišta privatne ustanove donosi organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva kome se dostavlja zahtev za utvrđivanje uslova za obavljanje delatnosti ustanove u novom sedištu.

Odluku o promeni naziva ili sedišta ustanove, koja je osnovana po modelu javno-privatnog partnerstva donosi organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva i osnivača.

Škola ne može da vrši statusne promene, promenu naziva ili sedišta u toku nastavne godine.

Izuzetno, ukoliko nastupe okolnosti usled kojih je sprečeno nesmetano odvijanje nastave, statusna promena sedišta može se izvršiti u toku nastavne godine, uz saglasnost Ministarstva.

Strana ustanova

Član 96

Strana ustanova je ustanova koja ostvaruje program donet i akreditovan u inostranstvu, a koju može da osnuje strano ili domaće pravno ili fizičko lice.

Strana ustanova mora da ispunjava uslove za osnivanje, početak rada i obavljanje delatnosti, odnosno dobije rešenje o odobrenju za rad od strane Ministarstva i izvrši upis u registar nadležnog organa.

Isprava koju izda ustanova iz stava 1. ovog člana priznaje se pod uslovima i po postupku, propisanim posebnim zakonom.

Ministarstvo vodi evidenciju o stranim ustanovama.

Druga organizacija

Član 97

Druga organizacija, odnosno pravno ili fizičko lice može da ostvaruje i posebne programe u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, ako ispunjava standarde uslova za ostvarivanje posebnih programa u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Druga organizacija može da ostvaruje posebne programe stručnog osposobljavanja i obuke, kao i druge aktivnosti obrazovanja odraslih, odnosno stekne status javno priznatog organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih u skladu sa posebnim zakonom.

O zahtevu iz st. 1. i 2. ovog člana, Ministarstvo odlučuje rešenjem.

Proširena delatnost ustanove

Član 98

Ustanova koja ima rešenje o verifikaciji može da obavlja i drugu delatnost kojom se unapređuje i doprinosi kvalitetnijem i racionalnijem obavljanju obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: proširena delatnost) pod uslovom da se njome ne ometa obavljanje delatnosti obrazovanja i vaspitanja.

Proširena delatnost ustanove može da bude pružanje usluga, proizvodnja, prodaja i druga delatnost, u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija delatnosti.

Nije dozvoljeno da škola uz novčanu naknadu organizuje pripremnu nastavu radi upisa u tu školu.

Škola može da ostvaruje programe obuka, stručnog osposobljavanja i druge aktivnosti obrazovanja odraslih ukoliko stekne status javno priznatog organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih, u skladu sa zakonom kojim se uređuje Nacionalni okvir kvalifikacija.

Škola koja ima odgovarajuću opremu i prostor da pored realizacije učenja kroz rad za svoje učenike, organizuje i učenje kroz rad za učenike drugih škola i praktičnu nastavu za obuke i stručno osposobljavanje iz stava 4. ovog člana, može da stekne status trening centra u skladu sa zakonom kojim se uređuje dualno obrazovanje.

Ostvarivanje proširene delatnosti ustanove planira se godišnjim planom rada.

Odluku o proširenoj delatnosti donosi organ upravljanja ustanove, uz saglasnost Ministarstva.

Odluka o proširenoj delatnosti javne ustanove sadrži plan prihoda i izdataka za obavljanje te delatnosti, način angažovanja učenika, odraslih i zaposlenih i način raspolaganja i plan korišćenja ostvarenih sredstava, u skladu sa propisima koji regulišu budžetski sistem.

Sastavni deo odluke o proširenoj delatnosti su: šifra delatnosti, elaborat o ostvarivanju delatnosti, dokazi o ispunjenosti posebnih uslova za obavljanje delatnosti pribavljenih od nadležnih organa, mišljenje saveta roditelja i odgovarajućeg stručnog organa ustanove.

Zahtev za davanje saglasnosti za proširenu delatnost ustanova podnosi Ministarstvu. Uz zahtev se dostavlja odluka iz stava 6. ovog člana i rešenje o verifikaciji osnovne delatnosti.

Zaposleni u ustanovi mogu da se angažuju u ostvarivanju proširene delatnosti i u okviru drugih oblika rada sa učenicima, ako se njihovim angažovanjem ne ometa ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada.

Škola može, osim zaposlenih, da angažuje druge saradnike za potrebe obavljanja proširene delatnosti, koji će se finansirati iz sopstvenih prihoda škole, u skladu sa zakonom.

Učenici mogu da se angažuju samo u okviru nastave, vannastavnih aktivnosti i obrazovno-vaspitnog procesa sa ciljem podsticanja njihovog pozitivnog odnosa prema radu, profesionalne orijentacije, razvijanja svesti o odgovornosti za preuzete obaveze, razvoj preduzimljivosti i orijentacije ka preduzetništvu, odgovoran odnos ka okolini, kao i razvoja pozitivnog odnosa prema timskom radu, u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim konvencijama, poveljama, sporazumima i zakonom.

Učenici mlađi od 15 godina ne mogu da se angažuju u proširenoj delatnosti ustanove, a učenici stariji od 15 i mlađi od 18 godina mogu se angažovati u skladu sa propisima u oblasti rada.

Autonomija ustanove

Član 99

Autonomija ustanove, u smislu ovog zakona, podrazumeva izbor pojedinih sadržaja, načina ostvarivanja, saradnika u skladu sa potrebama, mogućnostima, interesovanjima, raspoloživim resursima, karakteristikama lokalne zajednice prilikom:

- 1) donošenja statuta, razvojnog plana, programa, godišnjeg plana rada, pravila ponašanja u ustanovi, mera, načina i postupka zaštite i bezbednosti dece i učenika i drugih opštih akata ustanove;
- 2) donošenja plana stručnog usavršavanja i profesionalnog razvoja nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika;
- 3) donošenja programa zaštite od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;
- 4) samovrednovanja rada ustanove u okviru izabrane oblasti na godišnjem nivou u cilju unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada.

Autonomija ustanove, u smislu ovog zakona, podrazumeva i:

- 1) pedagošku autonomiju škole: pravo da se definiše deo školskih programa zavisno od lokalnih prilika; da se u realizaciji obaveznog opšteg programa maksimalno koriste lokalni resursi; pravo da se školski kalendar delimično prilagodi lokalnim prilikama, promene u dinamici ostvarivanja

školskih programa uz poštovanje godišnjeg plana rada, organizacija nastave u blokovima i zajedničkih časova srodnih predmeta kod interdisciplinarnih tema, puno uvažavanje lokalnih specifičnosti pri izradi razvojnog plana i višegodišnjeg školskog programa u skladu sa karakteristikama lokalnog stanovništva; razvijanje sistema stručnog usavršavanja nastavnika u samoj školi na osnovu realnih potreba škole;

2) autonomiju nastavnika kao pedagoškog stručnjaka i stručnjaka za predmet, pravo nastavnika kao profesionalca da samostalno koncipira proces nastave i učenja, uz odgovornost za rezultate učenja;

3) donošenje odluke o izboru udžbenika;

4) način ostvarivanja saradnje sa ustanovama iz oblasti obrazovanja i vaspitanja, zdravstva, socijalne i dečje zaštite, javnim preduzećima, privrednim društvima i drugim organima, službama i organizacijama, radi ostvarivanja prava dece, učenika i zaposlenih.

Ustanova donosi opšte i druge akte poštujući opšte principe i ciljeve obrazovanja i vaspitanja i kojima se na najcelishodniji način obezbeđuje ostvarivanje opštih ishoda obrazovanja i pri tome uključuje i roditelje, odnosno druge zakonske zastupnike i njihova udruženja i lokalnu zajednicu.

Statut ustanove

Član 100

Ustanova ima statut.

Statut je osnovni opšti akt ustanove, kojim se bliže uređuje organizacija, način rada, upravljanje i rukovođenje u ustanovi, postupanje organa ustanove radi obezbeđivanja ostvarivanja prava i obaveza deteta i učenika, prava i obaveza roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika, zaštita i bezbednost dece, učenika i zaposlenih i mere za sprečavanje povreda zabrana utvrđenih ovim zakonom, način objavljivanja opštih akata i obaveštavanja svih zainteresovanih strana o odlukama organa i druga pitanja, u skladu sa zakonom.

Sredstva ustanove

Član 101

Zemljište, zgrade i druga sredstva koja su stečena, odnosno koja steknu ustanove čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, jesu u javnoj svojini i koriste se za obavljanje delatnosti utvrđene ovim zakonom.

Povezivanje ustanova i zaposlenih

Član 102

Ustanove mogu međusobno da se povezuju u zajednice ustanova radi ostvarivanja saradnje u oblasti organizacije, planiranja, programiranja, kao i drugih pitanja od značaja za unapređivanje obrazovno-vaspitanog rada i obavljanja delatnosti.

Ustanove mogu da se povezuju i sarađuju i sa odgovarajućim ustanovama u inostranstvu radi unapređivanja obrazovanja i vaspitanja i razmene iskustva.

Vaspitači, nastavnici, stručni saradnici i drugi zaposleni mogu da se međusobno povezuju u stručna društva.

Stručna društva se bave unapređivanjem obrazovno-vaspitnog rada i mogu da imaju predstavnike u komisijama i timovima koji se bave obrazovanjem i vaspitanjem.

Na osnivanje, organizaciju, upis u registar i rad zajednice ustanova iz stava 1. ovog člana i stručnih društava iz stava 4. ovog člana primenjuju se propisi kojima se uređuje udruživanje.

Učeničke zadruge

Član 103

Škola može da osnuje učeničku zadrugu u cilju razvijanja vannastavnih aktivnosti i preduzetničkog duha učenika.

Rad učeničke zadruge uređuje se posebnim zakonom.

Mreža javnih ustanova

Član 104

Broj i prostorni raspored javnih ustanova prema vrsti i strukturi, planira se aktom o mreži ustanova.

Ustanova iz stava 1. ovog člana osniva se u skladu sa aktom o mreži javnih ustanova.

Akt o mreži javnih predškolskih ustanova i akt o mreži javnih osnovnih škola donosi skupština jedinice lokalne samouprave na osnovu kriterijuma koje utvrdi Vlada.

U jedinici lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi i jezik i pismo nacionalne manjine, odnosno u kojoj se obrazovno-vaspitni rad izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine, akt o mreži javnih predškolskih ustanova i javnih osnovnih škola donosi se uz prethodno pribavljeno mišljenje nacionalnog saveta nacionalne manjine čiji je jezik i pismo u službenoj upotrebi u jedinici lokalne samouprave, odnosno čiji se jezik i pismo koristi u obrazovno-vaspitnom radu.

Saglasnost na akt o mreži javnih osnovnih škola daje Ministarstvo.

Kada Ministarstvo utvrdi da nadležni organ jedinice lokalne samouprave nije doneo akt o mreži ili je doneo akt o mreži koji nije u skladu sa kriterijumima iz stava 3. ovog člana, odrediće rok za njegovo donošenje koji ne može biti duži od 30 dana.

Ako nadležni organ jedinice lokalne samouprave ne donese akt u roku iz stava 6. ovog člana, Ministarstvo će u roku od 30 dana doneti odgovarajući akt.

Vlada utvrđuje kriterijume na osnovu kojih se donosi akt o mreži javnih srednjih škola.

Akt o mreži javnih srednjih škola donosi Vlada na osnovu kriterijuma iz stava 8. ovog člana.

Akt o mreži javnih srednjih škola na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine donosi nadležni organ autonomne pokrajine uz primenu kriterijuma iz stava 8. ovog člana.

Prekid obrazovno-vaspitnog rada

Član 105

Obrazovno-vaspitni rad biće prekinut u slučaju više sile i drugim slučajevima u kojima su ugroženi bezbednost i zdravlje dece, učenika i zaposlenih.

Odluku o prekidu obrazovno-vaspitnog rada donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, odmah, odnosno narednog dana od nastupanja okolnosti iz stava 1. ovog člana.

Ako nadležni organ jedinice lokalne samouprave ne donese odluku o prekidu obrazovno-vaspitnog rada u roku iz stava 2. ovog člana, odluku donosi ministar.

Nakon prestanka razloga za prekid obrazovno-vaspitnog rada, škola nadoknađuje propušteni rad, na način koji odredi škola, po odobrenju ministra.

U slučaju neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja, vanrednog stanja ili drugih vanrednih okolnosti, ministar propisuje poseban program obrazovanja i vaspitanja, uputstvo o organizaciji i radu ustanove i određuje ustanove koje nastavljaju sa radom.

Zabrana rada ustanove

Član 106

Kada organ nadležan za obavljanje poslova inspekcijuskog, odnosno stručno-pedagoškog nadzora utvrdi da ustanova ne ispunjava propisane uslove za rad ili ne obavlja delatnost na propisani način, odrediće joj rok za ispunjenje uslova, odnosno otklanjanje nepravilnosti u obavljanju delatnosti i o tome će obavestiti osnivača.

Kada ustanova čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ne postupi u datom roku po nalogu organa iz stava 1. ovog člana, odnosno kada organ upravljanja ne obavlja poslove iz svoje nadležnosti, Ministarstvo preuzima jednu od sledećih privremenih mera:

- 1) razrešava organ upravljanja i imenuje privremeni organ upravljanja;
- 2) razrešava direktora i postavlja vršioca dužnosti direktora;
- 3) razrešava organ upravljanja i direktora i imenuje privremeni organ upravljanja i postavlja vršioca dužnosti direktora.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ukoliko se prilikom vršenja nadzora utvrdi da su nezakonitosti takve da se ne mogu otkloniti nalaganjem mere i roka za njeno izvršenje, organ nadležan za

obavljanje poslova inspekcijskog odnosno stručno-pedagoškog nadzora, predlaže ministru prosvete preduzimanje mera iz stava 2. ovog člana.

Privremeni organ upravljanja iz stava 2. tač. 1) i 3) ovog člana ima pet članova i obavlja poslove iz nadležnosti organa upravljanja.

Ako u toku trajanja mere iz stava 2. tačka 1) ovog člana istekne mandat direktoru ustanove ili vršiocu dužnosti direktora ustanove, ministar postavlja vršioca dužnosti direktora do prestanka privremene mere i izbora direktora.

Ako u toku trajanja privremene mere iz stava 2. tačka 2) ovog člana istekne mandat organu upravljanja ustanove, ministar imenuje privremeni organ upravljanja, do prestanka privremene mere i imenovanja organa upravljanja.

Kada organ nadležan za obavljanje poslova inspekcijskog, odnosno stručno-pedagoškog nadzora utvrdi da su otklonjene nepravilnosti u obavljanju delatnosti, privremeni organ upravljanja raspisuje i sprovodi konkurs za izbor direktora a ovlašćeni predlagači predlažu svoje predstavnike za novi organ upravljanja.

Vršilac dužnosti direktora ustanove i privremeni organ upravljanja obavljaju dužnosti dok se ne otklone nepravilnosti u obavljanju delatnosti i ne izaberu stalni organi ustanove, a najduže šest meseci.

Ako vršilac dužnosti direktora ustanove i privremeni organ upravljanja ne otklone utvrđene nepravilnosti i ne izaberu se stalni organi ustanove, Ministarstvo rešenjem produžava rok za još šest meseci ili zabranjuje rad ustanove.

Kada ustanova čiji je osnivač drugo pravno ili fizičko lice ne postupi u datom roku po nalogu organa iz stava 1. ovog člana, odnosno kada organ upravljanja ne obavlja poslove iz svoje nadležnosti, a osnivač ne preduzme mere u skladu sa zakonom ni posle propisanog roka za otklanjanje nepravilnosti, Ministarstvo rešenjem zabranjuje rad ustanove.

Po donošenju rešenja kojim se zabranjuje rad ustanove, Ministarstvo određuje ustanovu u kojoj deca, odnosno učenici imaju pravo da nastave započeto obrazovanje.

Troškove nastavka programa vaspitanja i obrazovanja u započetoj godini u predškolskoj ustanovi, započetog ciklusa osnovnog obrazovanja i vaspitanja ili započetog programa srednjeg obrazovanja i vaspitanja, za decu i učenike iz stava 11. ovog člana snosi ustanova kojoj je zabranjen rad.

Ukidanje ustanove

Član 107

Ustanova se ukida u skladu sa zakonom.

Deca koja pohađaju pripremni predškolski program u ustanovi i učenici u školi koja se ukida imaju pravo da nastave započeto obrazovanje i vaspitanje u drugoj ustanovi koju odredi osnivač.

Ukoliko osnivač ne postupi u skladu sa stavom 2. ovog člana, ustanovu određuje Ministarstvo.

Odgovornost ustanove za bezbednost dece i učenika

Član 108

Ustanova donosi akt kojim propisuje mere, način i postupak zaštite i bezbednosti dece i učenika za vreme boravka u ustanovi i svih aktivnosti koje organizuje ustanova, u saradnji sa nadležnim organom jedinice lokalne samouprave, koje je dužna da sprovodi.

Uputstvo za izradu akta iz stava 1. ovog člana donosi ministar.

Pravila ponašanja u ustanovi

Član 109

U ustanovi se neguju odnosi međusobnog razumevanja i uvažavanja ličnosti dece, učenika, odraslih, zaposlenih i roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika.

Zaposleni imaju obavezu da svojim radom i ukupnim ponašanjem doprinose razvijanju pozitivne atmosfere u ustanovi.

Ustanova je dužna da aktom uredi pravila ponašanja i međusobne odnose dece, učenika, roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika i zaposlenih u ustanovi.

Zabrana diskriminacije

Član 110

U ustanovi su zabranjene diskriminacija i diskriminatorno postupanje, kojim se na neposredan ili posredan, otvoren ili prikriven način, neopravdano pravi razlika ili nejednako postupaju, odnosno vrši propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lice ili grupe lica, kao i na članove njihovih porodica ili njima bliska lica na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, statusu migranta, odnosno raseljenog lica, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, imovnom stanju, socijalnom i kulturnom poreklu, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, smetnji u razvoju i invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima, kao i po drugim osnovima utvrđenim zakonom kojim se propisuje zabrana diskriminacije.

Ne smatraju se diskriminacijom posebne mere uvedene radi postizanja pune ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju.

Ustanova je dužna da preduzme sve mere propisane ovim zakonom kada se posumnja ili utvrdi diskriminatorno ponašanje u ustanovi.

Bliže kriterijume za prepoznavanje oblika diskriminacije od strane zaposlenog, deteta, učenika, odraslog, roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika ili trećeg lica u ustanovi, zajednički propisuju ministar i ministar nadležan za ljudska i manjinska prava.

Postupanje ustanove kada se posumnja ili utvrdi diskriminatorno ponašanje, načine sprovođenja preventivnih i interventnih aktivnosti, obaveze i odgovornosti zaposlenog, deteta, učenika, odraslog, roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika, trećeg lica u ustanovi, organa i tela ustanove i druga pitanja od značaja za zaštitu od diskriminacije, propisuju ministar.

Zabrana nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja

Član 111

U ustanovi je zabranjeno fizičko, psihičko, socijalno, seksualno, digitalno i svako drugo nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje zaposlenog, deteta, učenika, odraslog, roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika ili trećeg lica u ustanovi.

Povrede zabrane, iz stava 1. ovog člana, koje zaposleni učini prema drugom zaposlenom u ustanovi, uređuju se zakonom.

Pod nasiljem i zlostavljanjem podrazumeva se svaki oblik jedanput učinjenog, odnosno ponavljano verbalnog ili neverbalnog ponašanja koje ima za posledicu stvarno ili potencijalno ugrožavanje zdravlja, razvoja i dostojanstva ličnosti deteta, učenika i odraslog.

Zanemarivanje i nemarno postupanje predstavlja propuštanje ustanove ili zaposlenog da obezbedi uslove za pravilan razvoj deteta, učenika i odraslog.

Ustanova je dužna da odmah podnese prijavu nadležnom organu ako se kod deteta, učenika ili odraslog primete znaci nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja.

Pod fizičkim nasiljem, u smislu ovog zakona, smatra se: fizičko kažnjavanje deteta, učenika ili odraslog od strane zaposlenog, roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika ili trećeg lica u ustanovi; svako ponašanje koje može da dovede do stvarnog ili potencijalnog telesnog povređivanja deteta, učenika, odraslog ili zaposlenog; nasilno ponašanje zaposlenog prema detetu, učeniku ili odraslom, kao i učenika i odraslog prema drugom učeniku, odraslom ili zaposlenom.

Pod psihičkim nasiljem, u smislu ovog zakona, smatra se ponašanje koje dovodi do trenutnog ili trajnog ugrožavanja psihičkog i emocionalnog zdravlja i dostojanstva.

Pod socijalnim nasiljem, u smislu ovog zakona, smatra se isključivanje deteta, učenika i odraslog iz grupe vršnjaka i različitih oblika aktivnosti ustanove.

Pod seksualnim nasiljem i zlostavljanjem, u smislu ovog zakona, smatra se ponašanje kojim se dete i učenik seksualno uznemirava, navodi ili primorava na učešće u seksualnim aktivnostima koje ne želi, ne shvata ili za koje nije razvojno dorastao ili se koristi za prostituciju, pornografiju i druge oblike seksualne eksploatacije.

Pod digitalnim nasiljem i zlostavljanjem, u smislu ovog zakona, smatra se zloupotreba informaciono komunikacionih tehnologija koja može da ima za posledicu povredu druge ličnosti i ugrožavanje dostojanstva i ostvaruje se slanjem poruka elektronskom poštom, sms-om, mms-om, putem veb-sajta (web site), četovanjem, uključivanjem u forume, socijalne mreže i drugim oblicima digitalne komunikacije.

Ustanova je dužna da nadležnom organu prijavi svaki oblik nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u ustanovi počinjen od strane roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika ili trećeg lica u ustanovi.

Ministarstvo vrši prijem prijava u vezi sa nasiljem, zlostavljanjem i zanemarivanjem učenika putem softverskog rešenja - Nacionalne platforme za prevenciju nasilja koje uključuje decu - Čuvam te.

Protokol postupanja u ustanovi u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje, sadržaj i način sprovođenja preventivnih i interventnih aktivnosti, uslove i načine za procenu rizika, načine zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, kao i mogućnost korišćenja softverskog rešenja - Nacionalne platforme za prevenciju nasilja koje uključuje decu - Čuvam te, propisuje ministar.

Zabrana ponašanja koje vređa ugled, čast ili dostojanstvo

Član 112

Zabranjeno je svako ponašanje zaposlenog prema detetu, učeniku i odraslom; deteta, učenika i odraslom prema zaposlenom; roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika ili trećeg lica prema zaposlenom; zaposlenog prema roditelju, odnosno drugom zakonskom zastupniku; deteta, učenika i odraslom prema drugom detetu, učeniku ili odraslom, kojim se vređa ugled, čast ili dostojanstvo.

Direktor ustanove dužan je da u roku od tri dana od dana saznanja za povredu zabrane iz stava 1. ovog člana preduzme odgovarajuće aktivnosti i mere u okviru nadležnosti ustanove.

Bliže uslove o načinima prepoznavanja ponašanja kojima se vređa ugled, čast ili dostojanstvo u ustanovi, zajednički propisuju ministar i ministar nadležan za ljudska i manjinska prava.

Postupanje ustanove kada se posumnja ili utvrdi vređanje ugleda, časti ili dostojanstva, načine sprovođenja preventivnih i interventnih aktivnosti, uslove i načine za procenu rizika, načine zaštite i druga pitanja od značaja za zaštitu, propisuje ministar.

Zabrana stranačkog organizovanja i delovanja

Član 113

U ustanovi je zabranjeno stranačko organizovanje i delovanje i korišćenje prostora ustanove u te svrhe.

2. ORGANI USTANOVE

Član 114

Ustanova ima organe upravljanja, rukovođenja, stručne i savetodavne organe, u skladu sa ovim zakonom, osnivačkim aktom i opštim aktom.

Sastav i imenovanje organa upravljanja i stručnih organa privatna ustanova uređuje opštim aktom. Privatna ustanova obezbeđuje ravnopravnu zastupljenost roditelja u organu upravljanja.

3. ORGANI JAVNE USTANOVE

Organi upravljanja

Član 115

Organ upravljanja u predškolskoj ustanovi jeste upravni odbor.

Organ upravljanja u školi jeste školski odbor.

Predsednik i članovi organa upravljanja obavljaju poslove iz svoje nadležnosti, bez naknade.

Sastav i imenovanje organa upravljanja

Član 116

Organ upravljanja ima devet članova uključujući i predsednika.

Organ upravljanja čine po tri predstavnika iz reda zaposlenih u ustanovi, roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika i tri predstavnika na predlog jedinice lokalne samouprave.

Školski odbor osnovne škole za obrazovanje odraslih ima sedam članova, uključujući i predsednika, od kojih četiri iz reda zaposlenih i tri predstavnika na predlog jedinice lokalne samouprave.

U školski odbor srednje stručne škole skupština jedinice lokalne samouprave imenuje tri predstavnika: privredne komore, zanatlija, udruženja poslodavaca, nacionalne organizacije za zapošljavanje, sindikata i drugih zainteresovanih za rad škole (u daljem tekstu: socijalni partneri) iz područja rada škole.

Članove organa upravljanja ustanove imenuje i razrešava skupština jedinice lokalne samouprave, a predsednika biraju članovi većinom glasova od ukupnog broja članova organa upravljanja.

Članove organa upravljanja iz reda zaposlenih predlaže vaspitno-obrazovno, odnosno nastavničko veće, za školu sa domom - nastavničko i pedagoško veće, na zajedničkoj sednici, a iz reda roditelja - savet roditelja, tajnim izjašnjanjem.

U ustanovi u kojoj se obrazovno-vaspitni rad izvodi i na jeziku nacionalne manjine članovi organa upravljanja - predstavnici jedinice lokalne samouprave imenuju se uz pribavljeno mišljenje odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine. Ukoliko nacionalni savet

nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 30 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

U ustanovi u kojoj se u svim ili većini odeljenja obrazovno-vaspitni rad izvodi na jeziku nacionalne manjine, nacionalni savet nacionalne manjine predlaže tri predstavnika jedinice lokalne samouprave u organu upravljanja.

Izuzetno od st. 2, 4. i 5. ovog člana, članove školskog odbora ustanove iz člana 90. stav 2. ovog zakona imenuje i razrešava Vlada, po tri iz reda zaposlenih, roditelja učenika i pripadnika ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, a predsednika biraju članovi većinom glasova od ukupnog broja članova školskog odbora.

Za člana organa upravljanja ne može da bude predloženo ni imenovano lice:

1) koje je pravnosnažnom presudom osuđeno za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca ili koje je pravnosnažno osuđeno za krivično delo: nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvuće; za krivična dela primanje ili davanje mita; za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, ni lice za koje je, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje;

2) koje bi moglo da zastupa interese više struktura (roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika, zaposlenih u ustanovi, predstavnika jedinice lokalne samouprave), osim članova sindikata;

3) čiji su poslovi, dužnost ili funkcija nespojivi sa obavljanjem poslova u organu upravljanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija;

4) koje je već imenovano za člana organa upravljanja druge ustanove;

5) koje je izabrano za direktora druge ustanove;

6) koje obavlja poslove sekretara ili pomoćnika direktora te ustanove;

7) u drugim slučajevima, utvrđenim zakonom.

Ako ovlašćeni predlagač ne sprovede postupak u skladu sa ovim zakonom ili predloži kandidata suprotno odredbama ovog zakona, skupština jedinice lokalne samouprave određuje rok za usklađivanje sa ovim zakonom.

Ako ovlašćeni predlagač ni u datom roku ne postupi u skladu sa ovim zakonom, skupština jedinice lokalne samouprave imenovaće članove organa upravljanja bez predloga ovlašćenog predlagača.

Ukoliko je predlog ovlašćenih predlagača za člana organa upravljanja iz reda zaposlenih u ustanovi i roditelja sproveden u skladu sa zakonom, skupština jedinice lokalne samouprave dužna je da usvoji njihov predlog.

Skupština jedinice lokalne samouprave donosi rešenje o imenovanju organa upravljanja.

Izuzetno, organ upravljanja kome je istekao mandat nastavlja sa radom do imenovanja privremenog organa upravljanja.

Rešenje o imenovanju, odnosno razrešenju organa upravljanja konačno je u upravnom postupku.

Mandat organa upravljanja

Član 117

Mandat organa upravljanja traje četiri godine.

Postupak za imenovanje članova organa upravljanja pokreće se najkasnije tri meseca pre isteka mandata prethodno imenovanim članovima organa upravljanja, a predlog ovlašćenih predlagača dostavlja se skupštini jedinice lokalne samouprave najkasnije mesec dana pre isteka mandata prethodno imenovanim članovima.

Skupština jedinice lokalne samouprave razrešiće, pre isteka mandata, pojedine članove, uključujući i predsednika ili organ upravljanja ustanove, na lični zahtev člana, kao i u slučaju da:

- 1) organ upravljanja donosi nezakonite odluke ili ne donosi odluke koje je na osnovu zakona i statuta dužan da donosi;
- 2) član organa upravljanja neopravdanim odsustvovanjima ili nesavesnim radom onemogućava rad organa upravljanja;
- 3) u postupku preispitivanja akta o imenovanju utvrdi nepravilnosti;
- 4) skupština jedinice lokalne samouprave pokrene inicijativu za razrešenje člana organa upravljanja imenovanog na njen predlog;
- 5) savet roditelja pokrene inicijativu za razrešenje člana organa upravljanja imenovanog na njegov predlog;
- 6) vaspitno-obrazovno, odnosno nastavničko i pedagoško veće pokrene inicijativu za razrešenje člana organa upravljanja imenovanog na njegov predlog;
- 7) nastupi uslov iz člana 116. stav 10. ovog zakona.

Ispunjenost uslova iz stava 3. tač. 1)-3) i 7) ovog člana, utvrđuje prosvetni inspektor o čemu obaveštava nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Izborni period novoimenovanog pojedinog člana organa upravljanja traje do isteka mandata organa upravljanja.

Kada Ministarstvo utvrdi nepravilnosti u postupku imenovanja, odnosno razrešenja organa upravljanja, skupština jedinice lokalne samouprave dužna je da odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dana dostavljanja akta kojim se nalaže mera, otkloni utvrđene nepravilnosti.

Ako skupština jedinice lokalne samouprave ne pokrene postupak za preispitivanje akta o imenovanju, odnosno razrešenju organa upravljanja i ne usaglasi ga sa ovim zakonom, u roku iz stava 6. ovog člana, ministar razrešava postojeći i imenuje privremeni organ upravljanja ustanove najkasnije u roku od 15 dana.

Privremeni organ upravljanja

Član 118

Ministar imenuje privremeni organ upravljanja ustanove ako jedinica lokalne samouprave ne imenuje organ upravljanja do isteka mandata prethodno imenovanim članovima organa upravljanja.

Mandat privremenog organa upravljanja ustanove traje do imenovanja novog organa upravljanja od strane jedinice lokalne samouprave.

Nadležnost organa upravljanja

Član 119

Organ upravljanja ustanove:

- 1) donosi statut, pravila ponašanja u ustanovi i druge opšte akte i daje saglasnost na akt o organizaciji i sistematizaciji poslova;
- 2) donosi predškolski, školski, odnosno vaspitni program (u daljem tekstu: program obrazovanja i vaspitanja), razvojni plan, godišnji plan rada, usvaja izveštaje o njihovom ostvarivanju, vrednovanju i samovrednovanju;
- 3) utvrđuje predlog finansijskog plana za pripremu budžeta Republike Srbije;
- 4) donosi finansijski plan ustanove, u skladu sa zakonom;
- 5) usvaja izveštaj o poslovanju, godišnji obračun i izveštaj o izvođenju ekskurzija, odnosno nastave u prirodi;
- 6) raspisuje konkurs za izbor direktora ustanove;
- 7) daje mišljenje i predlaže ministru izbor direktora ustanove;
- 8) zaključuje sa direktorom ustanove ugovor iz člana 124. stav 1. ovog zakona;
- 9) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima direktora ustanove;

9a) obrazuje komisiju za vođenje disciplinskog postupka protiv direktora i donosi odluku o odgovornosti direktora za težu povredu radne obaveze ili povredu zabrane iz člana 110-113. ovog zakona;

10) donosi odluku o proširenju delatnosti ustanove;

11) razmatra poštovanje opštih principa, ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda obrazovnih postignuća i preduzima mere za poboljšanje uslova rada i ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada;

12) donosi plan stručnog usavršavanja zaposlenih i usvaja izveštaj o njegovom ostvarivanju;

13) odlučuje po žalbi na rešenje direktora;

14) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Organ upravljanja donosi odluke većinom glasova ukupnog broja članova.

Sednicama organa upravljanja prisustvuje i učestvuje u njihovom radu predstavnik sindikata u ustanovi, bez prava odlučivanja.

Sednicama školskog odbora prisustvuju i učestvuju u njihovom radu dva predstavnika učeničkog parlamenta, bez prava odlučivanja.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti organ upravljanja odgovara organu koji ga imenuje i osnivaču.

Savet roditelja

Član 120

Ustanova ima savet roditelja, osim škole za obrazovanje odraslih.

U savet roditelja škole bira se po jedan predstavnik roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika svakog odeljenja, odnosno vaspitne grupe, ako škola ostvaruje pripremni predškolski program.

U ustanovi u kojoj stiču obrazovanje pripadnici nacionalne manjine u savetu roditelja srazmerno su zastupljeni roditelji, odnosno drugi zakonski zastupnici dece, odnosno učenika pripadnika nacionalne manjine.

U ustanovi u kojoj stiču obrazovanje deca i učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, član saveta roditelja je i predstavnik roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika dece, odnosno učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Predstavnici saveta roditelja biraju se svake školske godine.

Savet roditelja:

- 1) predlaže predstavnike roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika dece, odnosno učenika u organ upravljanja;
- 2) predlaže svog predstavnika u sve obavezne timove ustanove;
- 3) učestvuje u predlaganju sadržaja vannastavnih aktivnosti i programa na nivou ustanove;
- 3a) učestvuje u postupku izbora udžbenika, u skladu sa zakonom kojim se uređuju udžbenici;
- 4) razmatra predlog školskog programa, razvojnog plana, godišnjeg plana rada;
- 5) razmatra izveštaje o ostvarivanju programa obrazovanja i vaspitanja, razvojnog plana i godišnjeg plana škole, spoljašnjem vrednovanju, samovrednovanju, završnom ispitu, rezultatima nacionalnog i međunarodnog testiranja i sprovođenje mera za obezbeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada;
- 6) razmatra namenu korišćenja sredstava od donacija i od proširene delatnosti ustanove;
- 7) predlaže organu upravljanja namenu korišćenja sredstava ostvarenih radom učeničke zadruge i prikupljenih od roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika;
- 8) razmatra i prati uslove za rad ustanove, uslove za odrastanje i učenje, bezbednost i zaštitu dece i učenika;
- 9) učestvuje u postupku propisivanja mera iz člana 108. ovog zakona;
- 10) daje saglasnost na program i organizovanje ekskurzije, odnosno programe nastave u prirodi i razmatra izveštaj o njihovom ostvarivanju;
- 11) predlaže predstavnika i njegovog zamenika za lokalni savet roditelja;
- 12) razmatra i druga pitanja utvrđena statutom.

Savet roditelja svoje predloge, pitanja i stavove upućuje organu upravljanja, direktoru, stručnim organima ustanove i učeničkom parlamentu.

Način izbora saveta roditelja ustanove uređuje se statutom ustanove, a rad poslovnikom saveta.

Lokalni savet roditelja

Član 121

Lokalni savet roditelja čine predstavnici saveta roditelja, svih ustanova sa područja opštine, grada, odnosno gradske opštine (u daljem tekstu: opština). Predstavnici saveta roditelja biraju se svake školske godine.

Lokalni savet roditelja:

- 1) daje mišljenje, inicira akcije i predlaže mere za ostvarivanje prava deteta, unapređivanje obrazovanja, vaspitanja i bezbednosti dece, odnosno učenika u opštini;
- 2) učestvuje u utvrđivanju lokalnih planova i programa koji su od značaja za ostvarivanje obrazovanja, vaspitanja i bezbednosti dece;
- 3) prati i razmatra mogućnosti za unapređivanje jednakog pristupa, dostupnosti i mogućnosti obrazovanja i vaspitanja za decu, odnosno učenike; sprečavanja socijalne isključenosti dece odnosno učenika iz ugroženih i osetljivih grupa na teritoriji opštine;
- 4) pruža podršku savetu roditelja svih ustanova na teritoriji opštine u vezi sa pitanjima iz njihove nadležnosti;
- 5) zastupa interese dece i učenika opštine u situacijama koje su od značaja za unapređivanje njihovog obrazovanja, vaspitanja, bezbednosti i dobrobiti na teritoriji opštine;
- 6) saraduje sa organizacijama koje deluju u oblasti obrazovanja i vaspitanja, zaštite zdravlja, socijalne zaštite, kulture, zaštite i unapređenja prava deteta i ljudskih prava;
- 7) obavlja i druge poslove u vezi sa obrazovanjem i vaspitanjem na teritoriji opštine.

Bliže uslove u vezi načina rada lokalnog saveta roditelja zajednički propisuju ministar i ministar nadležan za poslove lokalne samouprave.

Direktor ustanove

Član 122

Direktor rukovodi radom ustanove.

Direktor ustanove može da bude lice koje ispunjava uslove propisane članom 139. i članom 140. st. 1. i 2. ovog zakona.

Dužnost direktora predškolske ustanove može da obavlja lice koje ima: obrazovanje iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona za vaspitača ili stručnog saradnika, dozvolu za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, obuku i položen ispit za direktora ustanove i najmanje osam godina rada u ustanovi na poslovima obrazovanja i vaspitanja nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja.

Dužnost direktora predškolske ustanove može da obavlja i lice koje ima: odgovarajuće obrazovanje iz člana 140. stav 3. ovog zakona za vaspitača, dozvolu za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, obuku i položen ispit za direktora ustanove i najmanje deset godina rada u predškolskoj ustanovi na poslovima vaspitanja i obrazovanja nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja.

Dužnost direktora škole može da obavlja lice koje ima odgovarajuće obrazovanje iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona za nastavnika te vrste škole i područja rada, za pedagoga i psihologa, dozvolu za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, obuku i položen ispit za direktora

ustanove i najmanje osam godina rada u ustanovi na poslovima obrazovanja i vaspitanja, nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja.

Izuzetno, ako se na konkurs ne prijavi nijedan kandidat sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona, dužnost direktora osnovne škole može da obavlja lice koje ima odgovarajuće obrazovanje iz člana 140. stav 3. ovog zakona za nastavnika te vrste škole, dozvolu za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, obuku i položen ispit za direktora ustanove i najmanje deset godina rada u ustanovi na poslovima obrazovanja i vaspitanja, nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja.

Ispit za direktora ustanove može da polaže i lice koje ispunjava uslove za direktora ustanove i koje ima i dokaz o pohađanom propisanom programu obuke.

Lice koje položi ispit za direktora stiče dozvolu za rad direktora (u daljem tekstu: licenca za direktora).

Izabrani direktor koji nema položen ispit za direktora, dužan je da ga položi u roku do dve godine od dana stupanja na dužnost.

Direktoru koji ne položi ispit za direktora u roku od dve godine od dana stupanja na dužnost, prestaje dužnost direktora.

Licenca za direktora oduzima se direktoru koji je osuđen pravnosnažnom presudom za povredu zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona, za krivično delo ili privredni prestup u vršenju dužnosti.

Program obuke u skladu sa standardima kompetencija direktora, program ispita, način i postupak polaganja ispita, sastav i način rada komisije Ministarstva, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine pred kojom se polaže ispit za direktora, sadržinu i izgled obrasca licence za direktora, sadržaj i način vođenja registra izdatih licenci za direktora, naknade za rad članova komisije i ostala pitanja u vezi sa polaganjem ispita i sticanjem licence za direktora, propisuje ministar.

Izbor direktora ustanove

Član 123

Direktora ustanove imenuje ministar, na period od četiri godine.

Direktora ustanove iz člana 90. stav 2. ovog zakona imenuje ministar, uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra nadležnog za unutrašnje poslove.

Direktora ustanove čije sedište se nalazi na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine imenuje ministar, uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog organa autonomne pokrajine.

Ukoliko nadležni organ autonomne pokrajine ne dostavi saglasnost u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, smatra se da je saglasnost data.

Direktor ustanove bira se na osnovu konkursa.

Konkurs za izbor direktora raspisuje organ upravljanja ustanove.

Konkurs za izbor direktora raspisuje se najranije šest meseci, a najkasnije četiri meseca pre isteka mandata direktora ili prestanka vršenja dužnosti direktora navršavanjem 65 godina života.

Prijava na konkurs za izbor direktora, zajedno sa potrebnom dokumentacijom, dostavlja se ustanovi.

U ustanovi u kojoj se obrazovno-vaspitni rad izvodi i na jeziku nacionalne manjine, organ upravljanja pribavlja mišljenje odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje, u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Organ upravljanja obrazuje komisiju za izbor direktora (u daljem tekstu: Komisija) koja ima neparan broj članova i sprovodi postupak za izbor direktora, i to: obradu konkursne dokumentacije, utvrđuje ispunjenost zakonom propisanih uslova za izbor direktora, obavlja intervju sa kandidatima i pribavlja mišljenje vaspitno-obrazovnog, nastavničkog, odnosno nastavničkog i pedagoškog veća o prijavljenim kandidatima.

Mišljenje veća iz stava 11. ovog člana daje se na posebnoj sednici kojoj prisustvuju svi zaposleni i koji se izjašnjavaju o svim kandidatima tajnim izjašnjavanjem.

Bliži uslovi o broju članova, sastavu i načinu obrazovanja Komisije uređuju se opštim aktom ustanove.

Osim utvrđivanja ispunjenosti uslova za izbor direktora, Komisija ceni i dokaz o rezultatu stručno-pedagoškog nadzora u radu kandidata (izveštaj prosvetnog savetnika).

Ukoliko se na konkurs prijavilo lice koje je prethodno obavljalo dužnost direktora ustanove, dužno je da dostavi rezultate stručno-pedagoškog nadzora ustanove i ocenu spoljašnjeg vrednovanja.

Komisija sačinjava izveštaj o sprovedenom postupku za izbor direktora, koji sadrži dostavljenu dokumentaciju kandidata i potrebna mišljenja i dostavlja ih organu upravljanja u roku od osam dana od dana završetka postupka.

Organ upravljanja, na osnovu izveštaja, sačinjava obrazloženu listu svih kandidata koji ispunjavaju uslove i predlog za izbor direktora, koje zajedno sa izveštajem Komisije, dostavlja ministru u roku od osam dana od dana dostavljanja izveštaja Komisije.

Ministar u roku od 30 dana od dana prijema dokumentacije iz stava 17. ovog člana, vrši izbor direktora ustanove i donosi rešenje o njegovom imenovanju, o čemu ustanova obaveštava lica koja su se prijavila na konkurs.

Ukoliko ministar utvrdi da postupak konkursa za izbor direktora nije sproveden u skladu sa zakonom, odnosno da bi izbor bilo kog kandidata sa liste iz stava 17. ovog člana mogao da

dovede u pitanje nesmetano obavljanje delatnosti ustanove, u roku od osam dana donosi rešenje o ponovnom raspisivanju konkursa za izbor direktora.

Rešenje ministra o imenovanju direktora konačno je u upravnom postupku.

Učesnik konkursa ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu.

U privatnoj ustanovi izbor direktora uređuje se opštim aktom ustanove.

Status direktora

Član 124

Organ upravljanja zaključuje sa direktorom ugovor o radu na određeno vreme.

Ukoliko je za direktora imenovano lice iz reda zaposlenih u toj ustanovi, donosi se rešenje o njegovom premeštaju na radno mesto direktora koje po sili zakona zamenjuje odgovarajuće odredbe ugovora o radu.

Ukoliko je direktor imenovan iz reda zaposlenih kod drugog poslodavca, ostvaruje pravo na mirovanje radnog odnosa na osnovu rešenja o imenovanju.

Lice iz st. 2. i 3. ovog člana ima pravo da se nakon prestanka dužnosti direktora nakon prvog, odnosno drugog mandata vrati na poslove koje je obavljalo pre imenovanja za direktora ustanove.

Ukoliko direktoru ustanove kome miruje radni odnos prestane dužnost zbog isteka mandata ili na lični zahtev tokom trećeg i svakog narednog mandata, raspoređuje se na poslove koji odgovaraju stepenu i vrsti njegovog obrazovanja.

Ako nema odgovarajućih poslova, lice iz stava 5. ovog člana ostvaruje prava kao zaposleni za čijim radom je prestala potreba, u skladu sa zakonom.

Vršilac dužnosti direktora

Član 125

Vršioca dužnosti direktora imenuje ministar do izbora novog direktora u roku od osam dana od dana nastupanja razloga za imenovanje vršioca dužnosti direktora.

Vršilac dužnosti direktora ustanove iz člana 90. stav 2. ovog zakona imenuje se uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra nadležnog za unutrašnje poslove.

Vršioca dužnosti direktora ustanove čije sedište se nalazi na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine, imenuje nadležni organ autonomne pokrajine.

Za vršioca dužnosti direktora ustanove može da bude imenovano lice koje ispunjava propisane uslove za direktora ustanove, osim položenog ispita za direktora ustanove, i to do izbora direktora, a najduže šest meseci.

Nakon prestanka dužnosti, vršilac dužnosti direktora ima pravo da se vrati na poslove koje je obavljao pre imenovanja.

Prava, obaveze i odgovornosti direktora ustanove odnose se i na vršioca dužnosti direktora.

Nadležnost i odgovornost direktora ustanove

Član 126

Direktor je odgovoran za zakonitost rada i za uspešno obavljanje delatnosti ustanove.

Direktor za svoj rad odgovara ministru i organu upravljanja.

Direktor ustanove čije sedište se nalazi na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine za svoj rad odgovara ministru, nadležnom organu autonomne pokrajine i organu upravljanja.

Osim poslova utvrđenih zakonom i statutom ustanove, direktor:

- 1) planira i organizuje ostvarivanje programa obrazovanja i vaspitanja i svih aktivnosti ustanove;
- 2) je odgovoran za obezbeđivanje kvaliteta, samovrednovanje, stvaranje uslova za sprovođenje spoljašnjeg vrednovanja, ostvarivanje standarda obrazovnih postignuća i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada;
- 3) je odgovoran za ostvarivanje razvojnog plana ustanove;
- 4) odlučuje o korišćenju sredstava utvrđenih finansijskim planom i odgovara za odobravanje i namensko korišćenje tih sredstava, u skladu sa zakonom;
- 5) saraduje sa organima jedinice lokalne samouprave, organizacijama i udruženjima;
- 6) pruža podršku u stvaranju ambijenta za ostvarivanje preduzetničkog obrazovanja i preduzetničkih aktivnosti učenika;
- 7) organizuje i vrši instruktivno-pedagoški uvid i prati kvalitet obrazovno-vaspitnog rada i pedagoške prakse i preuzima mere za unapređivanje i usavršavanje rada nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;
- 8) planira i prati stručno usavršavanje zaposlenih i sprovodi postupak za sticanje zvanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;
- 9) je odgovoran za regularnost sprovođenja svih ispita u ustanovi u skladu sa propisima;
- 10) preuzima mere u slučajevima povreda zabrana iz čl. 110-113. ovog zakona;
- 11) preuzima mere radi izvršavanja naloga prosvetnog inspektora i predloga prosvetnog savetnika, kao i drugih inspekcijskih organa;

12) je odgovoran za blagovremen i tačan unos i održavanje ažurnosti baze podataka o ustanovi u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete;

13) obavezan je da blagovremeno informiše zaposlene, decu, učenike i roditelje, odnosno druge zakonske zastupnike, stručne organe i organe upravljanja o svim pitanjima od interesa za rad ustanove u celini;

14) saziva i rukovodi sednicama vaspitno-obrazovnog, nastavničkog, odnosno pedagoškog veća, bez prava odlučivanja;

15) obrazuje stručna tela i timove, usmerava i usklađuje rad stručnih organa u ustanovi;

16) saraduje sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima dece i učenika ustanove i savetom roditelja;

17) podnosi izveštaj organu upravljanja, najmanje dva puta godišnje, o svom radu i radu ustanove;

18) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima učenika i zaposlenih, u skladu sa ovim i drugim zakonom;

19) donosi opšti akt o organizaciji i sistematizaciji poslova, u skladu sa zakonom;

20) obezbeđuje uslove za ostvarivanje prava dece i prava, obaveze i odgovornosti učenika i zaposlenih, u skladu sa ovim i drugim zakonom;

21) saraduje sa učenicima i učeničkim parlamentom;

22) podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno krivičnu prijavu u skladu sa članom 84. stav 3. ovog zakona;

23) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom.

U slučaju privremene odsutnosti ili sprečenosti direktora da obavlja dužnost, zamenjuje ga nastavnik, vaspitač ili stručni saradnik u ustanovi na osnovu ovlašćenja direktora, odnosno organa upravljanja, u skladu sa zakonom.

Član 127

Izuzetno, direktor može da obavlja i poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, u skladu sa rešenjem ministra.

Instruktivno-pedagoški uvid u rad direktora koji obavlja poslove iz stava 1. ovog člana vrši prosvetni savetnik.

Prestanak dužnosti direktora

Član 128

Dužnost direktora ustanove prestaje: istekom mandata, na lični zahtev, navršavanjem 65 godina života i razrešenjem.

Odluku o prestanku dužnosti direktora donosi ministar.

Odluku o prestanku dužnosti direktora ustanove, čije sedište se nalazi na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine, donosi ministar, uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog organa autonomne pokrajine.

Ukoliko nadležni organ autonomne pokrajine ne dostavi saglasnost u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, smatra se da je saglasnost data.

U ustanovi u kojoj se obrazovno-vaspitni rad izvodi i na jeziku nacionalne manjine ministar pribavlja mišljenje odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od osam dana od dana prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Ministar razrešava direktora ustanove, ako je utvrđeno da:

- 1) ne ispunjava uslove iz člana 139. ovog zakona;
- 2) odbije da se podvrgne lekarskom pregledu na zahtev organa upravljanja ili ministra;
- 3) ustanova nije blagovremeno donela program obrazovanja i vaspitanja, odnosno ne ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja ili ne preduzima mere za ostvarivanje principa, ciljeva i standarda obrazovnih postignuća;
- 4) ustanova ne sprovodi mere za bezbednost i zaštitu dece i učenika;
- 5) direktor ne preduzima ili neblagovremeno preduzima odgovarajuće mere u slučajevima povreda zabrana iz čl. 110-113. ovog zakona i težih povreda radnih obaveza zaposlenih;
- 6) u ustanovi nije obezbeđeno čuvanje propisane evidencije i dokumentacije;
- 7) u ustanovi se vodi evidencija i izdaju javne isprave suprotno ovom i drugom zakonu;
- 8) ne ispunjava uslove iz člana 122. ovog zakona;
- 9) ne postupa po preporuci, nalogu, odnosno meri nadležnog organa za otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti;
- 10) nije obezbedio uslove za inspekcijski, stručno-pedagoški nadzor i spoljašnje vrednovanje;
- 11) je za vreme trajanja njegovog mandata škola dva puta uzastopno ocenjena najnižom ocenom za kvalitet rada;

12) ometa rad organa upravljanja i zaposlenih, nepotpunim, neblagovremenim i netačnim obaveštavanjem, odnosno preduzimanjem drugih aktivnosti kojim utiče na zakonito postupanje organa upravljanja i zaposlenih;

13) nije obezbedio blagovremen i tačan unos i održavanje baze podataka ustanove u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete kao i kontrolu unetih podataka;

14) je u radni odnos primio lice ili angažovao lice van radnog odnosa suprotno zakonu, posebnom kolektivnom ugovoru i opštem aktu;

15) je namerno ili krajnjom nepažnjom učinio propust prilikom donošenja odluke u disciplinskom postupku, koja je pravnosnažnom sudskom presudom poništena kao nezakonita i ako je ustanova obavezana na naknadu štete;

16) je odgovaran za prekršaj iz ovog ili drugog zakona, privredni prestup ili krivično delo u vršenju dužnosti, kao i drugim slučajevima, u skladu sa zakonom;

17) i u drugim slučajevima kada se utvrdi nezakonito postupanje.

Direktor je odgovoran za štetu koju namerno ili krajnjom nepažnjom nanese ustanovi, u skladu sa zakonom.

Ministar rešenjem razrešava direktora u roku od 15 dana od dana saznanja, a najkasnije u roku od jedne godine od nastupanja uslova iz stava 7. ovog člana.

Rešenje ministra kojim se direktor razrešava, konačno je u upravnom postupku.

Pomoćnik direktora

Član 129

Ustanova može da ima pomoćnika direktora, u skladu sa normativom kojim se utvrđuju kriterijumi i standardi za finansiranje ustanove.

Rešenjem direktora na poslove pomoćnika direktora raspoređuje se nastavnik, vaspitač i stručni saradnik, koji ima profesionalni ugled i iskustvo u ustanovi, za svaku školsku, odnosno radnu godinu.

Pomoćnik direktora organizuje, rukovodi i odgovoran je za pedagoški rad ustanove, koordinira rad stručnih aktiva i drugih stručnih organa ustanove i obavlja druge poslove, u skladu sa statutom ustanove.

Nakon prestanka dužnosti, pomoćnik direktora ima pravo da se vrati na poslove koje je obavljao pre postavljenja.

Pomoćnik direktora može da obavlja i poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, u skladu sa rešenjem direktora.

Stručni organi, timovi i pedagoški kolegijum ustanove

Član 130

Stručni organi predškolske ustanove jesu vaspitno-obrazovno veće i stručni aktivni vaspitača i medicinskih sestara - vaspitača, aktiv za razvojno planiranje i drugi stručni aktivni i timovi, u skladu sa statutom.

Stručni organi osnovne škole jesu: nastavničko veće, odeljenjsko veće, stručno veće za razrednu nastavu, stručno veće za oblasti predmeta, stručni aktivni za razvojno planiranje i za razvoj školskog programa i drugi stručni aktivni i timovi, u skladu sa statutom.

Stručni organi srednje škole jesu: nastavničko veće, odeljenjsko veće, stručno veće za oblasti predmeta, stručni aktivni za razvojno planiranje i za razvoj školskog programa i drugi stručni aktivni i timovi, u skladu sa statutom.

Škola sa domom ima i pedagoško veće.

Vaspitno-obrazovno veće u predškolskoj ustanovi čine vaspitači i stručni saradnici.

Saradnici na poslovima kojima se unapređuju nega, ishrana, preventivno-zdravstvena i socijalna zaštita dece u predškolskoj ustanovi mogu da učestvuju u radu vaspitno-obrazovnog veća bez prava odlučivanja.

Nastavničko veće čine nastavnici i stručni saradnici, kao i koordinatori praktične nastave u srednjoj stručnoj školi. U školi u kojoj se ostvaruje pripremni predškolski program, u radu nastavničkog veća učestvuju i vaspitači.

Pedagoško veće čine vaspitači i stručni saradnici koji ostvaruju vaspitni rad u školi sa domom.

Odeljenjsko veće u školi čine nastavnici koji izvode nastavu u određenom odeljenju i odeljenjski starešina i kada ne izvodi nastavu u tom odeljenju.

Stručno veće za razrednu nastavu čine svi nastavnici koji ostvaruju nastavu u prvom ciklusu obrazovanja i vaspitanja. Nastavnik koji ostvaruje obrazovno-vaspitni rad u produženom boravku učestvuje u radu stručnog veća za razrednu nastavu, bez prava odlučivanja.

Pedagoški, odnosno andragoški asistent učestvuje u radu veća iz st. 3-7. ovog člana bez prava odlučivanja, a nastavnik iz člana 141. stav 12. učestvuje u radu stručnih organa iz st. 2, 3, 6. i 7. ovog člana.

Stručno veće za oblasti predmeta čine nastavnici koji izvode nastavu iz grupe srodnih predmeta.

Stručni aktivni za razvojno planiranje čine predstavnici nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika, jedinice lokalne samouprave, učeničkog parlamenta i saveta roditelja. Članove stručnog aktiva za razvojno planiranje imenuje organ upravljanja.

Stručni aktivni za razvoj školskog programa čine predstavnici nastavnika i stručnih saradnika. Članove stručnog aktiva za razvoj školskog programa imenuje nastavničko veće.

U ustanovi direktor obrazuje sledeće timove:

- 1) tim za inkluzivno obrazovanje;
- 2) tim za zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;
- 3) tim za samovrednovanje;
- 4) tim za obezbeđivanje kvaliteta i razvoj ustanove;
- 5) tim za razvoj međupredmetnih kompetencija i preduzetništva;
- 6) tim za profesionalni razvoj;
- 7) druge timove za ostvarivanje određenog zadatka, programa ili projekta.

Predškolska ustanova nije u obavezi da obrazuje tim iz stava 14. tačka 5) ovog člana.

Tim čine predstavnici zaposlenih, roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika, učeničkog parlamenta, jedinice lokalne samouprave, odnosno stručnjaka za pojedina pitanja.

Pedagoški kolegijum čine predsednici stručnih veća i stručnih aktiva, koordinatori stručnih timova i stručni saradnici.

Pedagoški kolegijum razmatra pitanja i daje mišljenje u vezi sa poslovima direktora iz člana 126. stav 4. tač. 1)-3) i tač. 5)-7) ovog zakona.

Nastavničkim većem i pedagoškim kolegijumom predsedava i rukovodi direktor odnosno pomoćnik direktora, a odeljenjskim većem odeljenjski starešina.

Sednicama stručnih organa škole mogu da prisustvuju predstavnici učeničkog parlamenta, bez prava odlučivanja.

Nadležnost stručnih organa, timova i pedagoškog kolegijuma

Član 131

Stručni organi, timovi i pedagoški kolegijum: staraju se o obezbeđivanju i unapređivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ustanove; prate ostvarivanje školskog programa; staraju se o ostvarivanju ciljeva i standarda obrazovnih postignuća; razvoja kompetencija; vrednuju rezultate rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika; prate i utvrđuju rezultate rada učenika i odraslih; preduzimaju mere za jedinstven i usklađen rad sa decom, učenicima i odraslima u procesu obrazovanja i vaspitanja i rešavaju druga stručna pitanja obrazovno-vaspitnog rada.

Odeljenjski starešina ima organizaciono-rukovodeću i pedagoško-instruktivnu ulogu u radu sa učenicima odeljenja kojima je odeljenjski starešina, u saradnji sa njihovim roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima i vodi propisanu evidenciju i pedagošku dokumentaciju.

Nadležnost, način rada i odgovornost stručnih organa, timova i pedagoškog kolegijuma uređuje se statutom ustanove.

Sekretar ustanove

Član 132

Pravne poslove u ustanovi obavlja sekretar.

Sekretar mora da ima obrazovanje iz oblasti pravnih nauka u skladu sa članom 140. stav 1. ovog zakona, savladan program obuke i dozvolu za rad sekretara (u daljem tekstu: licenca za sekretara).

Sekretar se uvodi u posao i osposobljava za samostalan rad savladavanjem programa za uvođenje u posao i polaganjem ispita za licencu sekretara. Sekretaru - pripravniku direktor određuje mentora sa liste sekretara ustanova koju utvrdi školska uprava.

Sekretar je dužan da u roku od dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa položi ispit za licencu za sekretara.

Troškove polaganja ispita iz stava 4. ovog člana snosi ustanova.

Ministarstvo izdaje licencu za sekretara.

Sekretaru koji ne položi ispit za licencu za sekretara u roku iz stava 4. ovog člana prestaje radni odnos.

Sekretar koji ima položen stručni ispit za sekretara, pravosudni ili stručni ispit za zaposlene u organima državne uprave ili državni stručni ispit, smatra se da ima licencu za sekretara.

Licenca za sekretara oduzima se sekretaru koji je osuđen pravosnažnom presudom za povredu zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona, za krivično delo ili privredni prestup u vršenju dužnosti.

Bliže uslove za rad sekretara, standarde kompetencija i programe obuka, stalno stručno usavršavanje, priprema kandidata za polaganje ispita za licencu sekretara, program ispita za licencu sekretara, način i program uvođenja u posao, način, postupak i rok za prijavu polaganja ispita, sastav i način rada komisije Ministarstva, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine pred kojom se polaže ispit, sadržaj i obrazac licence za sekretara, način vođenja registra izdatih licenci za sekretara, naknade za rad članova komisije i ostala i druga pitanja u vezi sa radom sekretara ustanove, propisuje ministar.

Poslovi sekretara

Član 133

Sekretar ustanove obavlja sledeće poslove:

1) stara se o zakonitom radu ustanove, ukazuje direktoru i organu upravljanja na nepravilnosti u radu ustanove;

- 2) obavlja upravne poslove u ustanovi;
- 3) izrađuje opšte i pojedinačne pravne akte ustanove;
- 4) obavlja pravne i druge poslove za potrebe ustanove;
- 5) izrađuje ugovore koje zaključuje ustanova;
- 6) pravne poslove u vezi sa statusnim promenama u ustanovi;
- 7) pravne poslove u vezi sa upisom dece, učenika i odraslih;
- 8) pravne poslove u vezi sa javnim nabavkama u saradnji sa finansijskom službom ustanove;
- 9) pruža stručnu pomoć u vezi sa izborom organa upravljanja u ustanovi;
- 10) pruža stručnu podršku i koordinira rad komisije za izbor direktora ustanove;
- 11) prati propise i o tome informiše zaposlene;
- 12) druge pravne poslove po nalogu direktora.

Ustanova je dužna da obezbedi sekretaru pristup jedinstvenoj informacionoj bazi pravnih propisa.

Zajednička stručna služba

Član 134

Više ustanova na teritoriji jedinice lokalne samouprave može, iz reda zaposlenih, da organizuje zajedničku stručnu službu, u skladu sa odlukom organa upravljanja ustanova i saglasnost Ministarstva.

Zajednička stručna služba iz stava 1. ovog člana može da obavlja finansijsko-računovodstvene, administrativne, pravne, pomoćno-tehničke i poslove održavanja.

Zajednička stručna služba iz stava 1. ovog člana može da ima logopeda, defektologa i socijalnog radnika koji obavljaju stručne poslove za više ustanova.

VII ZAPOSLENI U USTANOVIMA

Nastavnici, vaspitači i stručni saradnici

Član 135

Vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi ostvaruje vaspitač, u skladu sa posebnim zakonom.

Nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitnog rada u školi ostvaruje nastavnik.

Nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitnog rada u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da ostvaruje i defektolog.

Vaspitni rad sa učenicima u školi sa domom ostvaruje vaspitač.

Vaspitni rad sa učenicima u školi sa domom za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom ostvaruje defektolog vaspitač.

Stručne poslove na unapređivanju vaspitno-obrazovnog rada u predškolskoj ustanovi obavljaju pedagog i psiholog i drugi stručni saradnici, u skladu sa posebnim zakonom.

Stručne poslove u školi obavlja stručni saradnik: psiholog, pedagog i bibliotekar.

Zavisno od potreba škole i programa koji se ostvaruje, dodatnu podršku i stručne poslove može da obavlja i socijalni radnik, defektolog, logoped i andragog.

Stručne poslove u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom obavlja stručni saradnik: psiholog, pedagog, socijalni radnik, defektolog, logoped, bibliotekar i medijatekar.

Stručne poslove u muzičkoj školi obavlja stručni saradnik: psiholog, pedagog, nototekar i medijatekar.

Stručne poslove u školi za obrazovanje odraslih obavlja stručni saradnik: andragog, socijalni radnik, psiholog i bibliotekar.

Saradnik, pedagoški i andragoški asistent, lični pratilac i pomoćni nastavnik

Član 136

U obavljanju delatnosti predškolska ustanova ima saradnika: nutricionistu, socijalnog i zdravstvenog radnika, a može da ima i drugog saradnika, u skladu sa posebnim zakonom.

Škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da ima saradnika za izradu i korišćenje didaktičkih sredstava i pomagala za decu sa senzo-motoričkim smetnjama.

Pedagoški asistent pruža pomoć i dodatnu podršku grupi dece i učenika u ustanovi, u skladu sa njihovim potrebama i pomoć zaposlenima u cilju unapređivanja njihovog rada.

Pedagoški asistent u svom radu ostvaruje saradnju sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima, organima jedinice lokalne samouprave, nadležnim ustanovama, organizacijama i udruženjima.

Izuzetno, obrazovno-vaspitnom radu može da prisustvuje i lični pratilac deteta, odnosno učenika, radi pružanja pomoći detetu, odnosno učeniku sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Lični pratilac dostupan je detetu sa invaliditetom odnosno sa smetnjama u razvoju, kome je potrebna podrška za zadovoljavanje osnovnih potreba u svakodnevnom životu u oblasti kretanja, održavanja lične higijene, hranjenja, oblačenja i komunikacije sa drugima, pod uslovom da je uključeno u ustanovu, do kraja redovnog školovanja, uključujući završetak srednje škole.

Andragoški asistent pruža podršku odraslima za uključivanje u sistem obrazovanja i pomoć zaposlenima u ostvarivanju programa obrazovanja.

Andragoški asistent u svom radu ostvaruje saradnju sa organima jedinice lokalne samouprave, nadležnim ustanovama, organizacijama i udruženjima.

Za pomoć nastavniku za pružanje dodatne podrške u nastavi, odnosno ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada mogu da se obrazuju stručni timovi na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Poslove pripreme laboratorijskih vežbi, izvođenja i demonstriranja postupaka, tehničko-tehnološke pripreme, izvođenja dela praktične nastave i drugih poslova, pod neposrednim rukovodstvom nastavnika, obavlja pomoćni nastavnik.

Bliže uslove za rad pedagoškog asistenta i andragoškog asistenta uređuje ministar.

Zadaci nastavnika i vaspitača

Član 137

Zadatak nastavnika jeste da svojim kompetencijama osigura postizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda obrazovnih postignuća, uvažavajući principe obrazovanja i vaspitanja, predznanja, potrebe, interesovanja i posebne mogućnosti učenika i odraslog.

Zadatak vaspitača u predškolskoj ustanovi jeste da svojim kompetencijama osigura uvažavanje principa vaspitanja i obrazovanja, ostvarivanje ciljeva vaspitanja i obrazovanja i unapređivanje vaspitno-obrazovnog rada sa decom.

Zadatak defektologa vaspitača, odnosno defektologa nastavnika u razvojnoj grupi u predškolskoj ustanovi i školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom jeste da svojim kompetencijama osigura postizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda obrazovnih postignuća, u skladu sa IOP-om i programom obrazovno-vaspitnog rada.

Nastavnik i vaspitač ostvaruje zadatke na osnovu utvrđenih standarda kompetencija.

Zadaci stručnog saradnika

Član 138

Zadaci stručnog saradnika su da, u okviru svoje nadležnosti, radi na:

1) unapređivanju obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi;

2) praćenju, podsticanju i pružanju podrške ukupnom razvoju deteta i učenika u domenu fizičkih, intelektualnih, emocionalnih i socijalnih kapaciteta i predlaganju mera u interesu razvoja i dobrobiti deteta;

3) pružanju stručne podrške vaspitaču, nastavniku i direktoru za:

(1) stvaranje podsticajne sredine za učenje uz primenu savremenih naučno zasnovanih saznanja;

(2) jačanje kompetencija i profesionalni razvoj nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika;

(3) razvijanje kompetencija za ostvarivanje ciljeva i opštih ishoda obrazovanja i vaspitanja;

4) razvoju inkluzivnosti ustanove;

5) stručnim poslovima u zaštiti od nasilja i stvaranju bezbedne sredine za razvoj dece i učenika, zaštiti od diskriminacije i socijalne isključenosti dece, odnosno učenika;

6) praćenju i vrednovanju obrazovno-vaspitnog rada i predlaganju mera za povećanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada;

7) ostvarivanju saradnje sa decom i učenicima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima i drugim zaposlenima u ustanovi;

8) ostvarivanju saradnje sa nadležnim ustanovama, stručnim udruženjima i drugim organima i organizacijama;

9) koordinaciji saradnje i obezbeđivanju primene odluka saveta roditelja ustanove i lokalnih saveta roditelja;

10) sprovođenju strateških odluka Ministarstva u ustanovi, u skladu sa svojim opisom posla.

Stručni saradnik ostvaruje zadatke na osnovu standarda kompetencija za stručne saradnike.

Program svih oblika rada stručnih saradnika, donosi ministar.

Uslovi za prijem u radni odnos

Član 139

U radni odnos u ustanovi može da bude primljeno lice, pod uslovima propisanim zakonom i to ako:

1) ima odgovarajuće obrazovanje;

2) ima psihičku, fizičku i zdravstvenu sposobnost za rad sa decom i učenicima;

3) nije osuđivano pravnosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskvrnuće, za krivična dela primanje ili davanje mita; za krivična dela iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje;

4) ima državljanstvo Republike Srbije;

5) zna srpski jezik i jezik na kojem ostvaruje obrazovno-vaspitni rad;

6) ispunjava bezbednosne uslove za prijem u radni odnos u ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju unutrašnji poslovi - za prijem u radni odnos u ustanovu iz člana 90. stav 2. ovog zakona.

Uslovi iz stava 1. ovog člana dokazuju se prilikom prijema u radni odnos i proveravaju se u toku rada.

Dokazi o ispunjenosti uslova iz stava 1. tač. 1), 3)-6) ovog člana sastavni su deo prijave na konkurs, a dokaz iz stava 1. tačka 2) ovog člana pribavlja se pre zaključenja ugovora o radu.

Obrazovanje nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika

Član 140

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik jeste lice koje je steklo odgovarajuće visoko obrazovanje:

1) na studijama drugog stepena (master akademske studije, master strukovne studije, specijalističke akademske studije) i to:

(1) studije drugog stepena iz naučne, odnosno stručne oblasti za odgovarajući predmet, odnosno grupe predmeta;

(2) studije drugog stepena iz oblasti pedagoških nauka ili interdisciplinarne, multidisciplinarne, transdisciplinarne studije drugog stepena koje kombinuju celine i odgovarajuće naučne, odnosno stručne oblasti ili oblasti pedagoških nauka;

2) na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, po propisima koji su uređivali visoko obrazovanje do 10. septembra 2005. godine.

Lice iz stava 1. tačka 1) podtačka (2) ovog člana mora da ima završene studije prvog stepena iz naučne, odnosno stručne oblasti za odgovarajući predmet, odnosno grupu predmeta.

Izuzetno, nastavnik i vaspitač jeste i lice sa stečenim odgovarajućim visokim obrazovanjem na studijama prvog stepena (osnovne akademske, odnosno strukovne i specijalističke strukovne studije), studijama u trajanju od tri godine ili višim obrazovanjem.

Član 141

Poslove vaspitača u predškolskoj ustanovi može da obavlja lice sa stečenim odgovarajućim visokim obrazovanjem na studijama prvog stepena, studijama drugog stepena, studijama u trajanju od tri godine, višim obrazovanjem, odnosno sa odgovarajućim srednjim obrazovanjem, u skladu sa posebnim zakonom.

Poslove nastavnika, vaspitača u školi sa domom i stručnog saradnika može da obavlja lice sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona.

Poslove nastavnika stručnog predmeta u oblasti zdravstva može da obavlja lice sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona i sa odgovarajućom specijalizacijom.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, ukoliko u ustanovi čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave nije izvršen prijem u radni odnos kandidata za poslove nastavnika sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona, na osnovu preuzimanja zaposlenog sa liste zaposlenih za čijim radom je u potpunosti ili delimično prestala potreba i zaposlenih koji su zasnovali radni odnos sa nepunim radnim vremenom ili na osnovu ponovljenog konkursa, u radni odnos može da bude primljeno lice koje ima završene studije prvog stepena iz naučne, odnosno stručne oblasti za odgovarajući predmet, odnosno grupu predmeta, iako studije drugog stepena koje je završilo nisu iz naučne, odnosno stručne oblasti za odgovarajući predmet, odnosno grupu predmeta.

Poslove nastavnika umetničkih i stručnih predmeta u muzičkoj školi i određenih stručnih predmeta u stručnoj školi, za koje se ne obrazuju nastavnici sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. st. 1. i 2. ovog zakona, može da obavlja i lice sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. stav 3. ovog zakona, odnosno srednjim obrazovanjem.

Poslove nastavnika praktične nastave u stručnoj školi može da obavlja i lice sa odgovarajućim obrazovanjem iz člana 140. stav 3. ovog zakona ili sa odgovarajućim srednjim obrazovanjem i položenim specijalističkim, odnosno majstorskim ispitom i petogodišnjim radnim iskustvom u struci.

Poslove nastavnika stručnih predmeta u školi iz člana 90. stav 2. ovog zakona mogu da obavljaju i zaposleni u ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove.

Poslove nastavnika igračkih predmeta u baletskoj školi može da obavlja lice koje ima najmanje srednje baletsko obrazovanje i 10 godina igračke prakse, odnosno pedagoškog rada.

Poslove vaspitača u predškolskoj ustanovi i nastavnika razredne nastave, može da obavlja lice koje je steklo odgovarajuće obrazovanje na jeziku na kome se ostvaruje taj rad ili je položilo ispit iz jezika sa metodikom, po programu odgovarajuće visokoškolske ustanove.

Poslove nastavnika i stručnog saradnika, može da obavlja lice koje je steklo osnovno, srednje, više ili visoko obrazovanje na jeziku na kome se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad ili je položilo ispit iz tog jezika po programu odgovarajuće visokoškolske ustanove.

Potvrdu o poznavanju romskog jezika izdaje visokoškolska ustanova ili nacionalni savet romske nacionalne manjine.

Bliže uslove u pogledu stepena i vrste obrazovanja nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika, saradnika u predškolskoj ustanovi koji ostvaruje različite programe, pedagoškog i andragoškog asistenta i pomoćnog nastavnika, program obuke za osposobljavanje nastavnika, stručnog saradnika i andragoškog asistenta za rad sa odraslima i program obuke za pedagoškog asistenta, propisuje ministar.

Stepen i vrstu obrazovanja saradnika u predškolskoj ustanovi koji ne obavljaju vaspitno-obrazovni rad, sporazumno propisuju ministar i ministri nadležni za poslove zdravlja i socijalne politike.

Stepen i vrstu obrazovanja nastavnika stručnih predmeta u školi iz člana 90. stav 2. ovog zakona, po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, propisuje ministar.

Stepen i vrstu obrazovanja nastavnika verske nastave u školi, na predlog organa nadležnog za poslove odnosa sa crkvama i verskim zajednicama, po pribavljenom mišljenju tradicionalnih crkava i verskih zajednica, propisuje ministar.

Izuzetno, poslove nastavnika određenih predmeta ili grupa predmeta u školi iz člana 89. st. 5. i 7. ovog zakona može da izvodi nastavnik ili asistent odgovarajuće visokoškolske ustanove ili zaposleni u naučnom institutu sa odgovarajućim zvanjem.

Obrazovanje nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika iz psiholoških, pedagoških i metodičkih disciplina

Član 142

Obavezno obrazovanje lica iz člana 140. ovog zakona je obrazovanje iz psiholoških, pedagoških i metodičkih disciplina stečeno na visokoškolskoj ustanovi u toku studija ili nakon diplomiranja, od najmanje 30 bodova, od kojih najmanje po šest bodova iz psiholoških, pedagoških i metodičkih disciplina i šest bodova prakse u ustanovi, u skladu sa evropskim sistemom prenosa bodova.

Obrazovanje iz stava 1. ovog člana, nastavnik, vaspitač i stručni saradnik je obavezan da stekne u roku od jedne, a najviše dve godine od dana prijema u radni odnos, kao uslov za polaganje ispita za licencu.

Program za sticanje obrazovanja iz stava 1. ovog člana ostvaruje visokoškolska ustanova u okviru akreditovanog studijskog programa ili kao program obrazovanja tokom čitavog života, u skladu sa propisima kojima se uređuje visoko obrazovanje.

Smatra se da nastavnik, vaspitač i stručni saradnik koji je u toku studija položio ispite iz pedagogije i psihologije ili je položio stručni ispit, odnosno ispit za licencu ima obrazovanje iz stava 1. ovog člana zakona.

Obrazovanje iz stava 1. ovog člana zakona nije obavezno za lice sa srednjim obrazovanjem: medicinska sestra - vaspitač, nastavnik igračkih predmeta i nastavnik praktične nastave.

Utvrđivanje stečenog obrazovanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika

Član 143

Kada je obrazovanje stečeno u nekoj od republika SFRJ do 27. aprila 1992. godine, u Crnoj Gori do 16. juna 2006. godine ili u Republici Srpskoj, a vrsta obrazovanja ne odgovara vrsti obrazovanja koja je propisana članom 140. ovog zakona, ministar, po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajuće visokoškolske ustanove, rešenjem utvrđuje da li je vrsta obrazovanja odgovarajuća za obavljanje poslova nastavnika, vaspitača, odnosno stručnog saradnika.

Kada je obrazovanje stečeno u sistemu vojnog školstva, a vrsta obrazovanja ne odgovara vrsti obrazovanja koja je propisana članom 140. ovog zakona, ministar, po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajuće visokoškolske ustanove, rešenjem utvrđuje da li je vrsta obrazovanja odgovarajuća za obavljanje poslova nastavnika, vaspitača, odnosno stručnog saradnika.

Kada je obrazovanje stečeno u inostranstvu, a vrsta obrazovanja ne odgovara vrsti obrazovanja koja je propisana članom 140. ovog zakona, ministar, po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajuće visokoškolske ustanove, rešenjem utvrđuje da li je vrsta obrazovanja odgovarajuća za obavljanje poslova nastavnika, vaspitača, odnosno stručnog saradnika.

Uslovi za rad nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 144

Poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja lice koje ima dozvolu za rad (u daljem tekstu: licenca).

Bez licence poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja:

- 1) pripravnik;
- 2) lice koje ispunjava uslove za nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, sa radnim stažom stečenim van ustanove, pod uslovima i na način utvrđenim za pripravnike;
- 3) lice koje je zasnovalo radni odnos na određeno vreme radi zamene odsutnog zaposlenog;
- 4) saradnik u predškolskoj ustanovi;
- 5) pedagoški i andragoški asistent i pomoćni nastavnik;
- 6) lice zaposleno u ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove koje izvodi nastavu iz stručnih predmeta u školi iz člana 90. stav 2. ovog zakona.

Lice iz stava 2. tač. 1)-3) ovog člana može da obavlja poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika bez licence, najduže dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa u ustanovi.

Saradnik u predškolskoj ustanovi može da obavlja vaspitno-obrazovni rad bez licence ako ima obrazovanje iz člana 142. ovog zakona.

Pripravnik

Član 145

Pripravnik, u smislu ovog zakona, jeste lice koje prvi put u svojstvu nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika, odnosno sekretara zasniva radni odnos u ustanovi, sa punim ili nepunim radnim vremenom i osposobljava se za samostalan rad, savladavanjem programa za uvođenje u posao i polaganjem ispita za licencu, odnosno stručnog ispita za sekretara ustanove.

Pripravnički staž traje najduže dve godine.

Za vreme trajanja pripravničkog staža, radi savladavanja programa za uvođenje u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, ustanova pripravniku određuje mentora.

Prva tri meseca pripravničkog staža nastavnik, odnosno vaspitač - pripravnik radi pod neposrednim nadzorom nastavnika ili vaspitača koji ima licencu i koje mu određuje mentor.

Prva tri meseca pripravničkog staža stručni saradnik radi pod neposrednim nadzorom odgovarajućeg stručnog saradnika koji ima licencu i koga mu određuje mentor.

Izuzetno, ako ustanova nema mentora, odnosno odgovarajućeg nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika sa licencom, angažovaće nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika sa licencom iz druge ustanove.

Stručni saradnik - pripravnik koji ima obrazovanje iz člana 140. ovog zakona i koji je tokom studija ostvario najmanje 10 bodova, u skladu sa Evropskim sistemom prenosa bodova na osnovu prakse u ustanovi, svoj rad može da obavlja bez neposrednog nadzora stručnog saradnika sa licencom iz stava 5. ovog člana.

Pripravnik koji savlada program uvođenja u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika ima pravo na polaganje ispita za licencu posle navršenih godinu dana rada.

Pripravniku prestaje pripravnički staž kada položi ispit za licencu.

Ukoliko nadležni organ ne organizuje polaganje ispita za licencu pripravniku koji je u zakonom propisanom roku prijavljen za polaganje ispita za licencu, rok za polaganje ispita za licencu se produžava do organizovanja ispita.

Troškove polaganje ispita iz stava 8. ovog člana, snosi ustanova.

Program obuke za mentora, program uvođenja u posao nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, koji uključuje i program osposobljavanja za rad sa decom i učenicima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, način i postupak provere savladanosti tog programa, program ispita za sticanje i ponovno sticanje licence, način polaganja i jezik na kome se polaže ispit, sastav i način rada komisije Ministarstva, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine pred kojom se polaže ispit za licencu, propisuje ministar.

Pripravnik - stažista

Član 146

Poslove nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika može da obavlja i pripravnik - stažista.

Pripravnik - stažista obavlja pripravnički staž, savladava program za uvođenje u posao i polaganje ispita za licencu pod neposrednim nadzorom nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika koji ima licencu.

Ustanova i pripravnik - stažista zaključuju ugovor o stručnom usavršavanju u trajanju od najmanje godinu, a najduže dve godine.

Ugovorom iz stava 3. ovog člana ne zasniva se radni odnos.

Pripravnik - stažista ima pravo da učestvuje u radu stručnih organa bez prava odlučivanja i nema pravo da ocenjuje učenike u školi.

Na ostvarivanje prava iz stava 2. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na pripravnika.

Licenca nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika

Član 147

Licenca je javna isprava.

Ministarstvo izdaje licencu.

Ustanova je dužna da blagovremeno dostavi Ministarstvu sve podatke u vezi sa licencom nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika.

Sadržaj i obrazac licence propisuje ministar.

Izdavanje licence nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku

Član 148

Licenca se izdaje nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku koji ima položen ispit za licencu.

Suspenzija licence nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku

Član 149

U toku važenja licenca može da bude suspendovana.

Licenca se suspenduje nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku koji:

1) prema izveštaju prosvetnog savetnika ne ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na način i po postupku kojim se omogućava postizanje propisanih principa, ciljeva i standarda obrazovnih postignuća, programa obrazovanja i vaspitanja i vrednovanja rezultata učenja, za koga prosvetni savetnik utvrdi da nije otklonio nedostatke u svom radu, ni posle datih stručnih

primedbi, predloga i upozorenja u pisanom obliku, na osnovu čega je dva puta negativno ocenjen od strane različitih prosvetnih savetnika;

2) se prema izveštaju prosvetnog savetnika nije stručno usavršavao, a prosvetni savetnik u svom izveštaju utvrdi da razlozi za to nisu opravdani.

Ustanova ima obavezu da Ministarstvu dostavi podatke o razlozima za suspenziju licence nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika odmah, a najkasnije u roku od tri dana od prijema izveštaja iz stava 2. ovog člana.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik ima pravo da izjavi primedbu ministru na izveštaj prosvetnog savetnika iz stava 2. ovog člana, u roku od osam dana od dana prijema izveštaja.

Ministar rešenjem odlučuje o suspenziji licence u roku od osam dana od isteka roka za podnošenje primedbe.

Rešenje ministra o suspenziji licence konačno je u upravnom postupku.

Suspenzija licence traje najduže šest meseci.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku kome je suspendovana licenca iz razloga navedenih u stavu 2. tačka 1) ovog člana, ukida se suspenzija, ukoliko najkasnije u roku od šest meseci od dostavljanja rešenja ministra ponovo položi ispit za licencu, a ako ga ne položi, prestaje mu radni odnos.

Dok traje suspenzija licence nastavnik i vaspitač prisustvuje nastavi, odnosno aktivnostima drugih nastavnika i vaspitača koje mu određuje direktor, a stručni saradnik radu stručnog saradnika u drugoj ustanovi koju odredi direktor.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku kome je suspendovana licenca, na osnovu stava 2. tačka 2) ovog člana, ukida se suspenzija ako u roku od šest meseci od suspenzije dostavi dokaze o odgovarajućem stručnom usavršavanju.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik za vreme trajanja suspenzije licence ostvaruje pravo na naknadu plate u visini od 65% plate koju je primio za mesec koji prethodi mesecu u kome mu je suspendovana licenca.

Oduzimanje licence nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku

Član 150

Licenca se oduzima nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku:

1) koji je pravnosnažnom presudom osuđen za krivično delo: nasilja u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvnuće, primanje ili davanje mita, protiv polne slobode, pravnog saobraćaja i čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju;

2) na osnovu pravnosnažne sudske odluke kojom je utvrđena zakonitost rešenja o prestanku radnog odnosa zbog povrede zabrane iz čl. 110, 111. i 113. ovog zakona, odnosno po isteku roka za sudsku zaštitu;

3) na osnovu pravnosnažne sudske odluke kojom je utvrđena zakonitost rešenja o prestanku radnog odnosa zbog povrede zabrane iz člana 112. ovog zakona učinjene drugi put, odnosno po isteku roka za sudsku zaštitu;

4) na osnovu pravnosnažne sudske odluke kojom je utvrđena zakonitost rešenja o prestanku radnog odnosa zbog povrede radne obaveze iz člana 164. tač. 1)-6) ovog zakona, odnosno po isteku roka za sudsku zaštitu;

5) ako odbije vršenje spoljašnjeg vrednovanja rada ili stručno-pedagoškog nadzora;

6) kome je suspendovana licenca u skladu sa članom 149. ovog zakona, a stekli su se uslovi za novu suspenziju.

Licenca se oduzima na period od pet godina.

Lice kome je oduzeta licenca nema pravo na rad u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Izuzetno, od stava 2. ovog člana, lice kome je oduzeta licenca iz razloga propisanih u stavu 1. tačka 1) ovog člana nema pravo na njeno ponovno izdavanje niti na rad u ustanovi.

Rešenje ministra o oduzimanju licence konačno je u upravnom postupku.

Oduzeta licenca vraća se Ministarstvu preko ustanove u kojoj je lice zaposleno.

Lice kome je oduzeta licenca na period od pet godina, po isteku tog roka može da podnese Ministarstvu zahtev za ponovno polaganje ispita za licencu.

Lice kome je oduzeta licenca na period od pet godina stiče pravo da Ministarstvu podnese zahtev za ponovno izdavanje licence, uz dostavljanje dokaza o položenom ispitu iz stava 7. ovog člana.

Lice iz stava 7. ovog člana savladava program za uvođenje u posao i polaganje ispita za licencu pod neposrednim nadzorom nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika koji ima licencu.

Ustanova i lice iz stava 7. ovog člana zaključuju ugovor o uvođenju u posao u trajanju od najmanje godinu, a najduže dve godine.

Ugovorom iz stava 10. ovog člana ne zasniva se radni odnos.

Lice iz stava 7. ovog člana ima pravo da učestvuje u radu stručnih organa bez prava odlučivanja i nema pravo da ocenjuje učenike u školi.

Troškove polaganja ispita za licencu snosi lice iz stava 7. ovog člana.

Stručno usavršavanje i profesionalni razvoj nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika i sekretara

Član 151

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik, sa licencom i bez licence, dužan je da se stalno stručno usavršava radi uspešnijeg ostvarivanja i unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada i sticanja, odnosno unapređivanja kompetencija potrebnih za rad, u skladu sa opštim principima i za postizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda obrazovnih postignuća.

U toku stručnog usavršavanja nastavnik, vaspitač i stručni saradnik može profesionalno da napreduje sticanjem zvanja: pedagoški savetnik, samostalni pedagoški savetnik, viši pedagoški savetnik i visoki pedagoški savetnik.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik ostvaruje pravo na uvećanu platu za stečeno zvanje.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik ima pravo na odsustvo iz ustanove u trajanju od tri radna dana godišnje radi pohađanja odobrenog oblika, načina i sadržaja stručnog usavršavanja. Raspored odsustva nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika radi stručnog usavršavanja planira pedagoški kolegijum.

Plan stručnog usavršavanja u skladu sa prioritetima ustanove radi ostvarivanja ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda obrazovnih postignuća i prioritetima Ministarstva, donosi organ upravljanja ustanove.

Podatke o profesionalnom razvoju nastavnika, vaspitača i stručni saradnik čuva u mapi profesionalnog razvoja (u daljem tekstu: portfolio).

Prioritetne oblasti stručnog usavršavanja za period od tri godine propisuje ministar na predlog direktora Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

Oblike stručnog usavršavanja, programe i način organizovanja stalnog stručnog usavršavanja, uslove, organ koji odlučuje o sticanju zvanja i postupak napredovanja, sticanje zvanja u toku stručnog usavršavanja nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i sekretara, obrazac uverenja o savladanom programu, sadržaj portfolija i druga pitanja od značaja za stručno usavršavanje, propisuje ministar.

Zasnivanje radnog odnosa u ustanovi

Član 152

Prijem u radni odnos u ustanovi čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave vrši se na osnovu preuzimanja zaposlenog sa liste zaposlenih za čijim radom je u potpunosti ili delimično prestala potreba i zaposlenih koji su zasnovali radni odnos sa nepunim radnim vremenom (u daljem tekstu: preuzimanje sa liste), kao i na osnovu preuzimanja ili konkursa ako se nije moglo izvršiti preuzimanje sa liste.

Zaposleni koji je u radnom odnosu na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom može biti preuzet iako nije stavljen na listu iz stava 1. ovog člana, ukoliko na toj listi nema lica sa

odgovarajućim obrazovanjem, uz saglasnost zaposlenog i direktora ustanove i radne podgrupe iz člana 153. stav 7. ovog zakona.

Ustanove mogu vršiti i uzajamno preuzimanje zaposlenih na neodređeno vreme, na odgovarajuće poslove, na osnovu potpisanog sporazuma o uzajamnom preuzimanju uz prethodnu saglasnost zaposlenih, ako je razlika u procentu njihovog radnog angažovanja do 20%.

Ukoliko nisu ispunjeni uslovi iz st. 1-3. ovog člana, radni odnos u ustanovi može se zasnovati na osnovu konkursa na neodređeno vreme i određeno vreme, u skladu sa zakonom ili preuzimanjem iz druge javne službe, na način propisan zakonom kojim se uređuju radni odnosi u javnim službama.

Preuzimanje zaposlenog sa liste

Član 153

Zaposleni koji je u ustanovi u radnom odnosu na neodređeno vreme, a za čijim radom je u potpunosti prestala potreba, smatra se neraspoređenim i ostvaruje pravo na preuzimanje sa liste.

Zaposleni iz stava 1. ovog člana ostvaruje pravo na naknadu plate u visini od 65% plate koju je primio za mesec koji prethodi mesecu u kome je ostao neraspoređen do preuzimanja sa liste, a najkasnije do 15. septembra naredne školske godine.

Zaposlenom iz stava 1. ovog člana koji nije preuzet sa liste u roku iz stava 2. ovog člana, prestaje radni odnos i ostvaruje pravo na otpremninu, u skladu sa zakonom.

Zaposlenom iz stava 1. ovog člana, koji bez opravdanih razloga odbije preuzimanje sa liste, prestaje radni odnos bez prava na otpremninu.

Zaposleni za čijim radom je delimično prestala potreba i zaposleni koji je zasnovao radni odnos sa nepunim radnim vremenom, stavljanjem na listu zaposlenih sa koje se vrši preuzimanje, ostvaruje pravo na preuzimanje sa liste i ne ostvaruje druga prava koja ima zaposleni za čijim radom je u potpunosti prestala potreba.

Posebna radna grupa, koju obrazuje ministar, prati i kontroliše preuzimanje sa liste i daje mišljenje o opravdanosti razloga odbijanja preuzimanja sa liste iz stava 4. ovog člana.

Pri svakoj školskoj upravi ministar obrazuje radnu podgrupu koja utvrđuje postojanje uslova i daje saglasnost za raspisivanje konkursa.

Ustanova je u obavezi da Ministarstvu dostavi podatke o potrebi za angažovanjem zaposlenih, odluku o raspisivanju konkursa, kao i odluku o preuzimanju zaposlenih sa liste radi objavljivanja na zvaničnoj internet stranici Ministarstva.

Bliže uslove za rad radne grupe i podgrupe iz st. 6. i 7. ovog člana propisuje ministar.

Radni odnos na neodređeno vreme

Član 154

Prijem u radni odnos na neodređeno vreme vrši se na osnovu konkursa koji raspisuje direktor.

Direktor donosi odluku o raspisivanju konkursa. Kandidati popunjavaju prijavni formular na zvaničnoj internet stranici Ministarstva, a potrebnu dokumentaciju, zajedno sa odštampanim prijavnim formularom dostavljaju ustanovi.

Konkurs sprovodi konkursna komisija koju imenuje direktor. Komisija ima najmanje tri člana. Sekretar ustanove pruža stručnu podršku konkursnoj komisiji.

Komisija utvrđuje ispunjenost uslova kandidata za prijem u radni odnos iz člana 139. ovog zakona, u roku od osam dana od dana isteka roka za prijem prijave.

Kandidati iz stava 4. ovog člana u roku od osam dana upućuju se na psihološku procenu sposobnosti za rad sa decom i učenicima koju vrši nadležna služba za poslove zapošljavanja primenom standardizovanih postupaka.

Konkursna komisija sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove za prijem u radni odnos u roku od osam dana od dana prijema rezultata psihološke procene sposobnosti za rad sa decom i učenicima.

Konkursna komisija obavlja razgovor sa kandidatima sa liste iz stava 6. ovog člana, sačinjava obrazloženu listu svih kandidata koji ispunjavaju uslove i dostavlja je direktoru u roku od osam dana od dana obavljenog razgovora sa kandidatima.

Direktor ustanove donosi rešenje o izboru kandidata po konkursu u roku od osam dana od dostavljanja obrazložene liste iz stava 7. ovog člana.

Kandidat nezadovoljan rešenjem o izabranom kandidatu može da podnese žalbu organu upravljanja, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja iz stava 8. ovog člana.

Organ upravljanja o žalbi odlučuje u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe.

Kandidat koji je učestvovao u izbornom postupku ima pravo da, pod nadzorom ovlašćenog lica u ustanovi, pregleda svu konkursnu dokumentaciju, u skladu sa zakonom.

Ako po konkursu nije izabran nijedan kandidat, raspisuje se novi konkurs u roku od osam dana.

Rešenje iz stava 8. ovog člana oglašava se na zvaničnoj internet stranici Ministarstva, kada postane konačno.

Radni odnos na određeno vreme

Član 155

Radni odnos na određeno vreme u ustanovi zasniva se na osnovu konkursa, sprovedenog na način propisan za zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vreme.

Ustanova može da primi u radni odnos na određeno vreme lice:

- 1) radi zamene odsutnog zaposlenog preko 60 dana;
- 2) radi obavljanja poslova pedagoškog asistenta, odnosno andragoškog asistenta.

Izuzetno, ustanova bez konkursa može da primi u radni odnos na određeno vreme lice:

- 1) radi zamene odsutnog zaposlenog do 60 dana;
- 2) do izbora kandidata - kada se na konkurs za prijem u radni odnos na neodređeno vreme ne prijavi nijedan kandidat ili nijedan od prijavljenih kandidata ne ispunjava uslove, a najkasnije do 31. avgusta tekuće školske godine;
- 3) do preuzimanja zaposlenog, odnosno do konačnosti odluke o izboru kandidata po konkursu za prijem u radni odnos, a najkasnije do 31. avgusta tekuće školske godine;
- 4) radi izvođenja verske nastave.

Listu nastavnika verske nastave, na predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica, utvrđuje ministar.

Nastavnika verske nastave upućuje u školu tradicionalna crkva ili verska zajednica sa utvrđene liste za svaku školsku godinu.

Za izvođenje verske nastave nastavnik sa školom u koju je upućen zaključuje ugovor o radu na 12 meseci za svaku školsku godinu.

U postupku izbora pedagoškog asistenta, odnosno andragoškog asistenta pribavlja se mišljenje nadležnog organa jedinice lokalne samouprave.

Za obavljanje poslova pedagoškog asistenta, odnosno andragoškog asistenta ustanova sa licem zaključuje ugovor o radu na 12 meseci za svaku školsku godinu.

U ustanovi od posebnog interesa i nacionalnog značaja za Republiku Srbiju može da se angažuje nastavnik ili asistent odgovarajuće visokoškolske ustanove ili zaposleni u naučnom institutu s odgovarajućim zvanjem, a u ustanovi iz člana 90. stav 2. ovog zakona i zaposleni u ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove, na određeno vreme za svaku školsku godinu, za najviše 30% od punog radnog vremena, uz saglasnost ministra.

Radni odnos na određeno vreme ne može da preraste u radni odnos na neodređeno vreme.

Probni rad

Član 156

Ustanova opštim aktom može da propiše obavezu ugovaranja probnog rada sa nastavnikom, vaspitačem i stručnim saradnikom koji ima licencu i koji se prima u radni odnos na neodređeno vreme.

Izuzetno od stava 1. ovog člana probni rad može da se ugovori i u slučaju prijema u radni odnos na određeno vreme.

Probni rad obavlja se u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad.

Rad nastavnika u inostranstvu

Član 157

Obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u inostranstvu izvodi nastavnik koji ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je u radnom odnosu na neodređeno vreme u školi u Republici Srbiji;
- 2) poseduje licencu;
- 3) ima najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Rešenje o upućivanju nastavnika na rad u inostranstvo donosi ministar, na osnovu konkursa.

Nastavnik se upućuje na rad u inostranstvo na vreme od godinu dana, uz mogućnost produženja, a najduže na period od četiri godine.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, nastavniku može biti produžen rad u inostranstvu na period duži od četiri godine.

Nastavnik u toku profesionalne karijere može biti angažovan na konkursu samo jednom za ostvarivanje nastave na srpskom jeziku u inostranstvu.

Nastavniku miruje radni odnos na poslovima sa kojih je upućen na rad u inostranstvo.

Izuzetno, obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u inostranstvu može da izvodi i lice koje nije u radnom odnosu na neodređeno vreme u školi u Republici Srbiji, a koje ima prebivalište na teritoriji zemlje u kojoj se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u inostranstvu i koje ispunjava ostale uslove za lice koje ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u inostranstvu.

Lice iz stava 6. ovog člana angažuje se na osnovu konkursa ili na predlog nadležnog diplomatsko-konzularnog predstavništva.

Ugovor o izvođenju nastave

Član 158

Direktor škole može da zaključi ugovor o izvođenju nastave ili za polaganje ispita, za najviše 30% od punog radnog vremena sa licem zaposlenim u drugoj ustanovi ili kod drugog poslodavca, u slučajevima i pod uslovima propisanim za lica iz člana 155. stav 3. ovog zakona.

Direktor škole pre zaključenja ugovora o izvođenju nastave pribavlja saglasnost druge ustanove.

Lice angažovano po osnovu ugovora iz stava 1. ovog člana ne zasniva radni odnos u školi.

Pravo na naknadu za obavljeni rad stiže na osnovu izveštaja o obavljenom radu.

Lice iz stava 1. ovog člana učestvuje u radu stručnih organa škole bez prava odlučivanja, osim u radu odeljenjskog veća, u skladu sa zakonom.

Radno vreme zaposlenog u ustanovi

Član 159

Puno radno vreme zaposlenog u ustanovi iznosi 40 sati nedeljno.

Nepuno radno vreme zaposlenog u ustanovi, u smislu ovog zakona, jeste radno vreme kraće od punog radnog vremena.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku svake školske godine direktor rešenjem utvrđuje status u pogledu rada sa punim ili nepunim radnim vremenom, na osnovu programa obrazovanja i vaspitanja, godišnjeg plana rada i podele časova za izvođenje obaveznih predmeta i izbornih programa i aktivnosti, u skladu sa planom i programom nastave i učenja.

Norma neposrednog rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika

Član 160

U okviru punog radnog vremena u toku radne nedelje, norma neposrednog rada nastavnika je:

1) 24 školska časa (u daljem tekstu: čas) neposrednog rada sa učenicima, od čega 20 časova nastave obaveznih predmeta, izbornih programa i aktivnosti, s tim da se neposredni rad do 24 časa dopunjuje i drugim oblicima rada (dopunska i dodatna nastava, individualni, pripremni rad i drugi) u skladu sa planom nastave i učenja;

2) 26 časova nastave sa učenicima za nastavnike praktične nastave;

3) 24 časa neposrednog rada sa učenicima u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, kao i za rad nastavnika u odeljenju za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom u osnovnoj školi, od čega 20 časova nastave obaveznih predmeta, izbornih programa i aktivnosti, s tim da se neposredni rad do 24 časa dopunjuje i drugim oblicima rada (dopunska i dodatna nastava, individualni, pripremni rad i drugi) u skladu sa planom nastave i učenja;

4) 20 časova radnog vremena za nastavnika razredne nastave u školi za obrazovanje odraslih koji izvodi nastavu i individualne oblike neposrednog rada sa učenicima/polaznicima.

U okviru punog radnog vremena u toku radne nedelje, norma neposrednog rada vaspitača je:

- 1) 30 sati neposrednog vaspitno-obrazovnog rada sa decom u predškolskoj ustanovi;
- 2) 20 sati neposrednog vaspitno-obrazovnog rada sa decom u pripremnom predškolskom programu, u poludnevnom trajanju u predškolskoj ustanovi, odnosno osnovnoj školi;
- 2a) 25 sati neposrednog vaspitno-obrazovnog rada sa decom na bolničkom lečenju u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi;
- 3) 20 sati neposrednog vaspitno-obrazovnog rada sa decom na ostvarivanju različitih programa i oblika, u poludnevnom trajanju u predškolskoj ustanovi.

Vaspitač u školi sa domom u okviru punog radnog vremena u toku radne nedelje ostvaruje 30 sati neposrednog vaspitnog rada sa učenicima.

Stručni saradnik u ustanovi u okviru punog radnog vremena u toku radne nedelje ostvaruje 30 sati svih oblika neposrednog rada sa decom, učenicima, nastavnicima, vaspitačima, pedagoškim asistentima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima dece i učenika i drugim saradnicima.

Strukturu i raspored obaveza nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika u okviru radne nedelje utvrđuje ustanova godišnjim planom rada.

Struktura i raspored obaveza nastavnika u pogledu svih oblika neposrednog rada sa učenicima može da se utvrdi tako da budu različiti u okviru radnih nedelja.

Normu svih oblika neposrednog rada sa decom i učenicima i drugih oblika rada nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika u okviru nedeljnog punog radnog vremena i na godišnjem nivou, kao i broj sati obrazovno-vaspitnog rada koji se dodatno može rasporediti na druge izvršioce, propisuje ministar.

Ako škola ne može da obezbedi stručno lice za najviše šest časova nastave nedeljno iz određenog predmeta, posebnim rešenjem može da rasporedi ove časove nastavnicima tog predmeta najduže do kraja školske godine i ovaj rad se smatra radom preko pune norme časova.

Naknada za rad nastavnika iz stava 8. ovog člana isplaćuje se na osnovu mesečnog izveštaja nastavnika o održanim časovima.

Nastavniku koji nema punu normu časova, raspoređivanje časova iz stava 8. ovog člana, smatra se dopunom norme.

Odmori i odsustva

Član 161

Zaposleni u ustanovi ima pravo na odmore i odsustva u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad, opštim aktom, odnosno ugovorom o radu.

Zaposleni u školi, po pravilu, koristi godišnji odmor za vreme školskog raspusta.

Odgovornost zaposlenog

Član 162

Zaposleni odgovara za:

- 1) lakšu povredu radne obaveze, utvrđenu opštim aktom ustanove i zakonom;
- 2) težu povredu radne obaveze propisanu ovim zakonom;
- 3) povredu zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona;
- 4) materijalnu štetu koju nanese ustanovi, namerno ili krajnjom nepažnjom, u skladu sa zakonom.

Udaljenje sa rada

Član 163

Zaposleni se privremeno udaljuje sa rada zbog učinjene teže povrede radne obaveze iz člana 164. tač. 1)-4), 6), 9) i 17) i povrede zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona do okončanja disciplinskog postupka, u skladu sa ovim i zakonom kojim se uređuje rad.

Teže povrede radne obaveze

Član 164

Teže povrede radne obaveze zaposlenog u ustanovi su:

- 1) izvršenje krivičnog dela na radu ili u vezi sa radom;
- 2) podstrekavanje na upotrebu alkoholnih pića kod dece i učenika, ili omogućavanje, davanje ili neprijavlivanje nabavke i upotrebe;
- 3) podstrekavanje na upotrebu narkotičkog sredstva ili psihoaktivne supstance kod učenika ili njeno omogućavanje, ili neprijavlivanje nabavke i upotrebe;
- 4) nošenje oružja u ustanovi, osim službenog oružja u ustanovi iz člana 90. stav 2. ovog zakona;
- 5) naplaćivanje pripreme učenika škole u kojoj je nastavnik u radnom odnosu, a radi ocenjivanja, odnosno polaganja ispita;
- 6) dolazak na rad u pripitom ili pijanom stanju, upotreba alkohola ili drugih opojnih sredstava;
- 7) neopravdano odsustvo sa rada najmanje tri uzastopna radna dana;
- 8) neovlašćena promena podataka u evidenciji, odnosno javnoj ispravi;

- 9) nesprovođenje mera bezbednosti dece, učenika i zaposlenih;
- 10) uništenje, oštećenje, skrivanje ili iznošenje evidencije, odnosno obrasca javne isprave ili javne isprave;
- 11) odbijanje davanja na uvid rezultata pismene provere znanja učenicima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima;
- 12) odbijanje prijema i davanja na uvid evidencije licu koje vrši nadzor nad radom ustanove, roditelju, odnosno drugom zakonskom zastupniku;
- 13) neovlašćeno prisvajanje, korišćenje i prikazivanje tuđih podataka;
- 14) nezakonit rad ili propuštanje radnji čime se sprečava ili onemogućava ostvarivanje prava deteta, učenika ili drugog zaposlenog;
- 15) neizvršavanje ili nesavesno, neblagovremeno ili nemarno izvršavanje poslova ili naloga direktora u toku rada;
- 16) zloupotreba prava iz radnog odnosa;
- 17) nezakonito raspolaganje sredstvima, školskim prostorom, opremom i imovinom ustanove;
- 18) druge povrede radne obaveze u skladu sa zakonom.

Disciplinski postupak

Član 165

Disciplinski postupak se pokreće i vodi za učinjenu težu povredu radne obaveze iz člana 164. i povredu zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona.

Direktor ustanove pokreće i vodi disciplinski postupak, donosi rešenje i izriče meru u disciplinskom postupku protiv zaposlenog.

Disciplinski postupak pokreće se pismenim zaključkom, a koji sadrži podatke o zaposlenom, opis povrede zabrane, odnosno radne obaveze, vreme, mesto i način izvršenja i dokaze koji ukazuju na izvršenje povrede.

Zaposleni je dužan da se pismeno izjasni na navode iz zaključka iz stava 3. ovog člana u roku od osam dana od dana prijema zaključka.

Zaposleni mora biti saslušan, sa pravom da usmeno izloži svoju odbranu, sam ili preko zastupnika, a može za raspravu dostaviti i pismenu odbranu.

Izuzetno, rasprava se može održati i bez prisustva zaposlenog, pod uslovom da je zaposleni na raspravu uredno pozvan.

Disciplinski postupak je javan, osim u slučajevima propisanim zakonom.

Po sprovedenom postupku donosi se rešenje kojim se zaposlenom izriče disciplinska mera, kojim se oslobađa od odgovornosti ili kojim se postupak obustavlja.

Pokretanje disciplinskog postupka zastareva u roku od tri meseca od dana saznanja za povredu radne obaveze i učinioca, odnosno u roku od šest meseci od dana kada je povreda učinjena, osim ako je učinjena povreda zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona, u kom slučaju pokretanje disciplinskog postupka zastareva u roku od dve godine od dana kada je učinjena povreda zabrane.

Vođenje disciplinskog postupka zastareva u roku od šest meseci od dana pokretanja disciplinskog postupka.

Zastarelost ne teče ako disciplinski postupak ne može da se pokrene ili vodi zbog odsustva zaposlenog ili drugih razloga u skladu sa zakonom.

Lakše povrede radne obaveze, kao i način i postupak izricanja disciplinskih mera za lakše povrede radne obaveze, propisane ovim zakonom, ustanova utvrđuje opštim aktom.

Disciplinske mere

Član 166

Mere za težu povredu radne obaveze iz člana 164. i povredu zabrane iz čl. 110-113. ovog zakona su novčana kazna, udaljenje sa rada i prestanak radnog odnosa.

Mere za lakšu povredu radne obaveze su pisana opomena i novčana kazna u visini do 20% od plate isplaćene za mesec u kome je odluka doneta u trajanju do tri meseca.

Novčana kazna za težu povredu radne obaveze izriče se u visini od 20%-35% od plate isplaćene za mesec u kome je odluka doneta, u trajanju do šest meseci.

Zaposlenom koji izvrši povredu zabrane propisane članom 112. ovog zakona jedanput, izriče se novčana kazna ili privremeno udaljenje sa rada tri meseca.

Zaposlenom koji izvrši povredu zabrane propisane čl. 110, 111. i 113. ovog zakona, odnosno koji drugi put izvrši povredu zabrane propisane članom 112. ovog zakona i zaposlenom koji učini povredu radne obaveze iz člana 164. tač. 1)-7) ovog zakona, izriče se mera prestanka radnog odnosa.

Zaposlenom prestaje radni odnos od dana prijema konačnog rešenja direktora.

Za povredu radne obaveze iz člana 164. tač. 8)-18) ovog zakona izriče se novčana kazna ili udaljenje sa rada u trajanju do tri meseca, a mera prestanka radnog odnosa ukoliko su navedene povrede učinjene svesnim nehatom, namerno ili u cilju pribavljanja sebi ili drugome protivpravne imovinske koristi.

Prestanak radnog odnosa

Član 167

Radni odnos zaposlenog u ustanovi prestaje sa navršenih 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Zaposlenom prestaje radni odnos ako se u toku radnog odnosa utvrdi da ne ispunjava uslove iz člana 139. stav 1. ovog zakona ili ako odbije da se podvrgne lekarskom pregledu u nadležnoj zdravstvenoj ustanovi na zahtev direktora.

Zaposleni kome prestane radni odnos iz razloga utvrđenog članom 139. stav 1. tačka 2) ovog zakona, ostvaruje pravo na otpremninu.

Visina otpremnine iz stava 3. ovog člana utvrđuje se opštim aktom ustanove, s tim što ne može biti niža od zbira trećine plate zaposlenog za svaku navršenu godinu rada u radnom odnosu kod poslodavca kod koga ostvaruje pravo na otpremninu.

Pravna zaštita zaposlenih

Član 168

Na rešenje o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti zaposleni ima pravo na žalbu organu upravljanja, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja direktora.

Organ upravljanja dužan je da odluči po žalbi u roku od 15 dana od dana dostavljanja žalbe.

Organ upravljanja rešenjem će odbaciti žalbu, ukoliko je neblagovremena, nedopuštena ili izjavljena od strane neovlašćenog lica.

Organ upravljanja će rešenjem odbiti žalbu kada utvrdi da je postupak donošenja rešenja pravilno sproveden i da je rešenje na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana.

Ako organ upravljanja utvrdi da su u prvostepenom postupku odlučne činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka ili da je izreka pobijanog rešenja nejasna ili je u protivrečnosti sa obrazloženjem, rešenjem će poništiti prvostepeno rešenje i vratiti predmet direktoru na ponovni postupak.

Protiv novog rešenja direktora zaposleni ima pravo na žalbu.

Ako organ upravljanja ne odluči po žalbi ili ako zaposleni nije zadovoljan drugostepenom odlukom, može se obratiti nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana isteka roka za donošenje rešenja, odnosno od dana dostavljanja rešenja.

U radnom sporu zaposleni koji pobija konačno rešenje, tužbom mora obuhvatiti i prvostepeno i drugostepeno rešenje.

VIII NADZOR

Inspeksijski nadzor

Član 169

Inspekcijski nadzor nad radom ustanova i zavoda, sprovođenju ovog i posebnog zakona i propisa donetih na osnovu njih, vrši Ministarstvo u skladu sa zakonom.

Stručno-pedagoški nadzor

Član 170

Poslove stručno-pedagoškog nadzora vrši prosvetni savetnik.

Prosvetni savetnik:

- 1) vrednuje kvalitet rada ustanove, odnosno doma učenika na osnovu utvrđenih standarda, ostvarivanje razvojnog plana i programa obrazovanja i vaspitanja;
- 2) pruža pomoć i podršku samovrednovanju ustanove;
- 3) prati poštovanje opštih principa i ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja;
- 4) savetuje i pruža stručnu pomoć nastavniku, vaspitaču, stručnom saradniku i direktoru radi poboljšanja kvaliteta njihovog rada i rada ustanove i ostvarivanja standarda obrazovnih postignuća;
- 5) savetuje i pruža stručnu pomoć ustanovi, odnosno domu učenika u obezbeđivanju zaštite dece, učenika i zaposlenih od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u ustanovi;
- 6) ostvaruje neposredan uvid u rad ustanove, odnosno doma učenika, nastavnika, vaspitača, stručnog saradnika i direktora;
- 7) prisustvuje izvođenju nastave, ispita i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada;
- 8) prati ostvarivanje ogleđa;
- 9) procenjuje ispunjenost uslova za sticanje zvanja;
- 10) prati i procenjuje kvalitet rada savetnika - spoljnog saradnika;
- 11) predlaže ustanovi, ministru i nadležnim organima preduzimanje neophodnih aktivnosti za otklanjanje nedostataka i unapređivanje obavljanja obrazovno-vaspitnog, stručnog, odnosno vaspitnog rada, a ukoliko utvrdi nepravilnosti u radu inicira pokretanje postupka inspekcijskog nadzora, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Uslovi za prosvetnog savetnika

Član 171

Poslove prosvetnog savetnika može da obavlja lice koje ima:

- 1) odgovarajuće obrazovanje iz čl. 140. i 142. ovog zakona;

- 2) licencu za nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika;
- 3) osam godina rada u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 4) ostvarene rezultate u razvoju obrazovanja i vaspitanja i stečen profesionalni ugled;
- 5) stručni rad objavljen u međunarodnim ili domaćim časopisima ili zbornicima sa recenzijom, odnosno odobreni udžbenik, priručnik ili drugo nastavno sredstvo.

Poslove prosvetnog savetnika može da obavlja lice iz stava 1. ovog člana koje položi državni stručni ispit i ispit za prosvetnog savetnika.

Prosvetnom savetniku koji ne položi ispite iz stava 2. ovog člana u propisanom roku prestaje radni odnos.

Prosvetni savetnik dužan je da se stalno stručno usavršava radi uspešnijeg ostvarivanja i unapređivanja stručno-pedagoškog nadzora.

Program, način i rok za polaganje, sastav i način rada komisije Ministarstva pred kojom se polaže ispit za prosvetnog savetnika, obrazac uverenja o položenom ispitu, naknadu za rad članova komisije, program i oblike stručnog usavršavanja prosvetnog savetnika i druga pitanja u vezi sa stručnim usavršavanjem prosvetnih savetnika, propisuje ministar.

Savetnik - spoljni saradnik

Član 172

Za pružanje savetodavne i stručne pomoći nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku, a radi kvalitetnijeg obavljanja obrazovno-vaspitnog rada, Ministarstvo određuje listu savetnika - spoljnih saradnika za predmete, grupe i oblasti predmeta, aktivnosti i stručne poslove (u daljem tekstu: savetnik).

Ministarstvo rešenjem određuje broj savetnika neophodnih za pružanje pomoći iz stava 1. ovog člana.

Izbor savetnika vrši ministar rešenjem na osnovu konkursa, odnosno na predlog prosvetnog savetnika ili zavoda.

Izabrani savetnik dužan je da završi odgovarajuću obuku.

Nastavnik, vaspitač, stručni saradnik i savetnik zavoda koji ispunjava uslove iz člana 171. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona, može da bude izabran za savetnika.

Uslovi iz člana 171. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona dokazuju se prilikom prijave na konkurs, odnosno dostavljaju se prosvetnom savetniku ili zavodu i proveravaju se tokom angažovanja savetnika.

Prednost pod jednakim uslovima ima kandidat koji je stekao zvanje iz člana 151. stav 2. ovog zakona ili zvanje na osnovu zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje, odnosno ima stručne

radove objavljene u međunarodnim ili domaćim časopisima ili zbornicima sa recenzijom, odobreni udžbenik, priručnik ili drugo nastavno sredstvo.

Savetnik postupa po nalogu ministra.

Savetnik pruža stručnu pomoć nastavniku, vaspitaču, stručnom saradniku, stručnim većima, aktivima i timovima: demonstriranjem postupaka i metoda, održavanjem oglednog časa ili aktivnosti, pružanjem povratne informacije o aktivnostima i preduzetim merama nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika, davanjem stručnih preporuka za poboljšanje rada i saraduje sa prosvetnim savetnikom i prosvetnim inspektorom.

O izvršenom zadatku savetnik podnosi izveštaj ministru.

Savetnik može da bude isključen sa liste ako se na osnovu vrednovanja rada oceni da zadatke ne izvršava na kvalitetan način.

Sprovođenje stručno-pedagoškog nadzora

Član 173

Način sprovođenja stručno-pedagoškog nadzora i obavljanja poslova savetnika, merila za vrednovanje kvaliteta rada ustanove, način vrednovanja rada prosvetnog savetnika i savetnika i obrazac legitimacije za prosvetnog savetnika, propisuje ministar.

IX JEDINSTVENI INFORMACIONI SISTEM PROSVETE

Član 174

(Brisano)

Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema prosvete

Član 175

Jedinstveni informacioni sistem prosvete (u daljem tekstu: JISP) je skup baza podataka i računarskih programa, potrebnih za prikupljanje i obradu podataka u evidencijama i registrima, uz obezbeđivanje zaštite podataka o ličnosti.

Ustanova, visokoškolska ustanova, odnosno ustanova učeničkog i studentskog standarda vodi evidenciju o deci, učenicima, odraslima i studentima obuhvaćenim formalnim obrazovanjem, o roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima i o zaposlenima, a javno priznati organizator aktivnosti o polaznicima i kandidatima obuhvaćenim neformalnim obrazovanjem, u skladu sa ovim i posebnim zakonom, zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje i zakonom kojim se uređuje učenički i studentski standard.

Ukoliko ustanova, visokoškolska ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznati organizator aktivnosti vodi evidenciju u elektronskom obliku u okviru JISP-a, u skladu sa ovim i posebnim zakonom, Ministarstvo je obrađivač podataka u pogledu administriranja sistema, čuvanja i zaštite podataka.

Ministarstvo, u okviru JISP-a vodi sledeće registre:

- 1) dece, učenika, odraslih, polaznika, kandidata i studenata;
- 2) predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola i ustanova učeničkog i studentskog standarda (u daljem tekstu: registar ustanova);
- 3) akreditovanih visokoškolskih ustanova;
- 4) zaposlenih u ustanovama i ustanovama učeničkog i studentskog standarda;
- 5) zaposlenih u visokoškolskim ustanovama;
- 6) planova i programa nastave i učenja;
- 7) akreditovanih studijskih programa.

Agencija za kvalifikacije (u daljem tekstu: Agencija) u okviru JISP-a vodi registar Nacionalnog okvira kvalifikacija Republike Srbije, u skladu sa zakonom koji utvrđuje Nacionalni okvir kvalifikacija.

U registre iz stava 4. ovog člana unose se podaci iz evidencija koje vodi ustanova, visokoškolska ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznati organizator aktivnosti.

Ustanove, visokoškolske ustanove, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznati organizator aktivnosti, dužni su da u registar iz stava 4. ovog člana unose i ažuriraju podatke iz evidencija iz stava 2. ovog člana.

Ministarstvo uspostavlja JISP i njime upravlja uz tehničku podršku službe Vlade nadležne za projektovanje, usklađivanje, razvoj, funkcionisanje sistema elektronske uprave i druge poslove propisane zakonom (u daljem tekstu: Služba Vlade).

Služba Vlade je obrađivač podataka kada obavlja poslove koji se odnose na čuvanje, sprovođenje mera zaštite i obezbeđivanja sigurnosti i bezbednosti podataka iz registara iz stava 4. ovog člana, u državnom centru za čuvanje i upravljanje podataka, u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronska uprava i informaciona bezbednost.

Bliže uslove i način uspostavljanja JISP-a, registara, vođenja, obrade, unosa, ažuriranja, dostupnosti podataka koji se unose u registre, kao i vrsti statističkih izveštaja na osnovu podataka iz registara, propisuje ministar.

Jedinstveni obrazovni broj

Član 176

Za potrebe vođenja registra iz člana 175. stav 4. tačka 1) ovog zakona i zaštite podataka o ličnosti formira se Jedinstveni obrazovni broj (u daljem tekstu: JOB) koji prati njegovog nosioca kroz sve nivoe formalnog obrazovanja i vaspitanja i kroz neformalno obrazovanje i predstavlja

ključ za povezivanje svih podataka o detetu, učeniku, studentu, kao i odraslom, polazniku i kandidatu (u daljem tekstu: odrasli) u JISP-u.

JOB predstavlja individualnu i neponovljivu oznaku koja se sastoji od 16 karaktera i koja se dodeljuje detetu, učeniku, odraslom i studentu u automatizovanom postupku preko JISP-a, na zahtev ustanove, visokoškolske ustanove, odnosno javno priznatog organizatora aktivnosti pri prvom upisu u ustanovu, a nakon provere podataka iz stava 5. ovog člana sa podacima iz evidencija koje drugi organi vode u elektronskom obliku u skladu sa zakonom.

Privremeni JOB dodeljuje se detetu, učeniku, odraslom i studentu do dobijanja jedinstvenog matičnog broja građana, stranom državljaninu, licu bez državljanstva, prognanom i raseljenom licu.

Podatak o JOB-u unosi se u evidenciju koju ustanova vodi u štampanom i/ili elektronskom obliku, kao i obrasce javnih isprava koje izdaje u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

U zahtevu za dodelu JOB-a ustanova, visokoškolska ustanova, odnosno javno priznati organizator aktivnosti unosi podatke u JISP o identitetu deteta, učenika, odraslog i studenta: ime, prezime, ime jednog roditelja, jedinstveni matični broj građana, drugi identifikacioni broj i opis identifikacionog broja za stranog državljanina, lice bez državljanstva i tražioca državljanstva, odnosno lice koje nije upisano u matičnu knjigu rođenih Republike Srbije.

Podaci o ličnosti iz stava 5. ovog člana obrađuju se u svrhu dodele JOB-a detetu, učeniku, odraslom i studentu.

Podaci o ličnosti iz stava 5. ovog člana mogu da se obrađuju i u svrhu izrade statističkih izveštaja na način kojim nije omogućeno otkrivanje podataka o ličnosti, u skladu sa zakonom.

Izuzetno, podaci o ličnosti iz stava 5. ovog člana mogu da se obrađuju i u druge svrhe propisane zakonom.

Ustanova, visokoškolska ustanova, odnosno javno priznati organizator aktivnosti je dužan da JOB lično dostavi detetu i učeniku preko roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, odraslom i studentu u zatvorenoj koverti i da o tome vodi evidenciju.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, odrasli i student iz stava 9. ovog člana može da zahteva da mu se JOB i podaci za lični pristup registru dostave elektronskim putem u skladu sa zakonom koji uređuje elektronsku upravu.

Ministarstvo uspostavlja i vodi evidenciju svih zahteva u elektronskom obliku i dodeljenim JOB i privremenim JOB.

Podaci o JOB-u i privremenom JOB-u iz stava 11. ovog člana čuvaju se trajno.

Ministarstvo je rukovalac podacima o ličnosti iz stava 5. ovog člana.

Način dodele JOB-a i primene mera bezbednosti, propisuje ministar.

Podaci u registru dece, učenika, odraslih i studenata

Član 177

Podaci iz evidencije o deci, učenicima i odraslima i o roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima unose se u registar dece, učenika, odraslih i studenata preko JOB-a, u skladu sa ovim zakonom, i to:

1) podatke za određivanje identiteta deteta, učenika i odraslog: JOB, pol, datum, mesto i država rođenja, država i mesto stanovanja;

2) podatke za određivanje obrazovnog statusa deteta, učenika i odraslog: prethodno završen program obrazovanja i vaspitanja, odnosno nivo obrazovanja, šifre kvalifikacija, jezik na kojem su završeni prethodni nivoi obrazovanja i vaspitanja, ustanova, grupa, razred i odeljenje u koji je upisan, vrsta i trajanje programa obrazovanja, jezik na kome se izvodi obrazovno-vaspitni rad, maternji jezik, nacionalna pripadnost (izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti nije obavezno), izborni programi, obrazovanje po individualnom obrazovnom planu, ocene, položeni ispiti, pohvale i nagrade osvojene tokom obrazovanja, izostanci, vladanje i izdate javne isprave;

3) podatke za određivanje socijalnog statusa deteta, učenika i odraslog: pripadnost socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, uslovi stanovanja i stanje porodice; socijalni status roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika: stečena stručna sprema, zanimanje i oblik zaposlenja;

3a) podatke za određivanje telesnog i motoričkog statusa učenika u okviru obrazovno-vaspitanog sistema, dobijenih kroz sistem praćenja telesnog i motoričkog statusa učenika u okviru nastave fizičkog i zdravstvenog vaspitanja.

4) podatke za određivanje funkcionalnog statusa deteta, učenika i odraslog: podaci dobijeni na osnovu procene potreba za pružanjem dodatne obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške koju utvrđuje interresorna komisija, odnosno ustanova i unose se u registar kao podatak o postojanju funkcionalnih poteškoća u domenu vida, sluha, grube ili fine motorike, intelektualnih poteškoća, poteškoća sa komunikacijom, sa ponašanjem i socijalizacijom.

Podaci iz evidencije o studentima unose se u registar dece, učenika, odraslih i studenata preko JOB-a, u skladu sa ovim zakonom, i to:

1) podatke o studentu: godište, mesto i država rođenja, mesto i država stalnog stanovanja, nacionalna pripadnost u skladu sa zakonom, bračni status;

2) podatke za određivanje obrazovnog statusa studenata: prethodno završeno obrazovanje, jezik na kojem je stečeno osnovno i srednje obrazovanje, upisani studijski program, vrsta studija, godina studija i godina prvog upisa na studijski program, godina završetka studijskog programa, prosečna ocena u toku studija, jezik na kome se izvodi studijski program, podaci o ostvarenim ESPB bodovima, i izdatim javnim ispravama;

3) podatke za određivanje socijalnog statusa studenata: načinu finansiranja studija, način izdržavanja tokom studija, radni status studenta tokom studiranja, najviše stečeni nivo obrazovanja roditelja ili izdržavaoca;

4) podatke za određivanje zdravstvenog statusa studenata, odnosno potreba za pružanjem dodatne podrške prilikom obavljanja svakodnevnih aktivnosti na visokoškolskoj ustanovi.

Rukovalac podacima iz st. 1. i 2. ovog člana je Ministarstvo.

Podaci u registru ustanova

Član 178

Registar ustanova predstavlja skup: opštih podataka kojima se određuje pravni status ustanove i status ustanove u sistemu obrazovanja i vaspitanja; podataka o šiframa kvalifikacija, programima obrazovanja i vaspitanja i modelima obrazovanja koje realizuje i jeziku na kome se ostvaruju, o broju dece po uzrastu, učenika i odraslih po razredima, odnosno po vrsti programa; podataka o objektima - broju zgrada u sedištu i u izdvojenim odeljenjima škole i njihova kvadratura, broj kabineta, laboratorija, radionica, bibliotečkih jedinica; podataka o aktima i organima ustanove, rezultatima spoljašnjeg vrednovanja ustanove; podataka o finansijskim sredstvima koja se stiču iz budžeta Republike Srbije i jedinice lokalne samouprave, i podataka o prihodima od proširene delatnosti i njihovom trošenju.

U registar iz stava 1. ovog člana unose se i drugi podaci od značaja za razvoj sistema obrazovanja i vaspitanja.

Podaci iz registra ustanova su otvoreni podaci, javno dostupni na zvaničnoj internet stranici Ministarstva u mašinski obradivom obliku, osim podataka o finansijskim sredstvima koja se stiču iz budžeta Republike Srbije i jedinice lokalne samouprave i podataka o prihodima od proširene delatnosti i njihovom trošenju.

Podaci u registru akreditovanih visokoškolskih ustanova

Član 178a

Registar akreditovanih visokoškolskih ustanova predstavlja skup opštih podataka kojima se određuje: pravni status visokoškolske ustanove, status visokoškolske ustanove u sistemu visokog obrazovanja; podaci o šiframa kvalifikacija i studijskim programima koje visokoškolska ustanova realizuje; podaci o realizovanim kratkim programima studija i izdatim sertifikatima; visina školarine; sedmični fond časova po studijskom programu za svaku godinu za predavanje i vežbe; jezik na kome se izvodi studijski program; broj budžetskih i samofinansirajućih studenata po studijskom programu i po godini; podaci o objektima (broj zgrada i kvadratura, broj laboratorija, broj bibliotečkih jedinica); podaci o aktima i organima visokoškolske ustanove; podaci o akreditaciji visokoškolske ustanove i rezultatima spoljašnjeg vrednovanja visokoškolske ustanove; podaci o sopstvenim prihodima i njihovom trošenju.

U registar iz stava 1. ovog člana unose se i drugi podaci od značaja za razvoj sistema visokog obrazovanja i za uključivanje u evropski prostor visokog obrazovanja.

Podaci iz registra iz stava 1. ovog člana su otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva, u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje.

Evidencija o zaposlenima u ustanovi

Član 179

Podaci o zaposlenima o kojima ustanova vodi evidenciju su lični podaci, i to: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, državljanstvo, nacionalna pripadnost (izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti nije obavezno), adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte, nivo i vrsta obrazovanja i ustanova u kojoj je stečen najviši stepen obrazovanja, podatak o obrazovanju iz člana 142. ovog zakona, psihološkoj proceni sposobnosti za rad sa decom i učenicima, poznavanju jezika nacionalne manjine, stručnom ispitu, odnosno licenci, vrsti radnog odnosa, načinu i dužini radnog angažovanja, istovremenim angažovanjima u drugim ustanovama, podaci o stručnom usavršavanju i stečenim zvanjima, izrečenim disciplinskim merama, podaci o zaduženjima i fondu časova nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika, učešću u radu organa ustanove, a u svrhu ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada, u skladu sa ovim i posebnim zakonom, kao i drugi podaci koje ustanova vodi, u skladu sa zakonom.

Za ustanove čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave podaci o zaposlenima su plata i podaci za njen obračun i isplatu.

Rukovalac podacima iz st. 1. i 2. ovog člana je ustanova.

Podaci u registru zaposlenih u ustanovama

Član 180

Podaci iz evidencije o zaposlenima unose se u registar zaposlenih, i to:

1) podatke o identitetu: ime, prezime, ime jednog roditelja, jedinstveni matični broj građana, pol, datum, mesto i država rođenja, država i mesto stanovanja, adresa, kontakt telefon i drugi podaci u skladu sa zakonom;

2) podatke o profesionalnom statusu: stepen i vrsta obrazovanja, jezik na kojem je stečeno osnovno, srednje i visoko obrazovanje, ustanova u kojoj je angažovan, radno-pravni status, stručno usavršavanje, položeni ispiti za licencu i podaci o suspenziji i oduzimanju licence, karijerno napredovanje i kretanje u službi.

Za ustanove čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave podaci o zaposlenima su plata i podaci za njen obračun i isplatu.

Podaci o zaposlenima u ustanovama učeničkog i studentskog standarda unose se u registar zaposlenih u skladu sa ovim i zakonom kojim se uređuje učenički i studentski standard.

Od podataka iz registra zaposlenih dostupni su javnosti ime i prezime, stepen i vrsta obrazovanja, ustanova u kojoj je angažovan, podaci o stručnom ispitu, odnosno licenci i karijernom napredovanju.

Rukovalac podacima iz st. 1-3. ovog člana je Ministarstvo.

Podaci u evidencijama i registru zaposlenih u visokoškolskim ustanovama

Član 180a

Podaci o zaposlenima o kojima visokoškolska ustanova vodi evidenciju i koje unosi u registar zaposlenih predstavljaju skup ličnih podataka kojima se određuje njihov identitet, stepen i vrsta obrazovanja, radnopravni status, plata i podaci za njen obračun i isplatu, stručno usavršavanje, položeni ispiti za rad u obrazovanju i vaspitanju, karijerno napredovanje i kretanje u službi.

Podaci o nastavnicima, saradnicima i ostalim zaposlenima sadrže: ime, prezime, ime jednog roditelja, pol, jedinstveni matični broj građana, državljanstvo, broj pasoša za strane državljane, datum i mesto rođenja, državu stalnog stanovanja, nacionalna pripadnost u skladu sa zakonom, službeni kontakt telefon i e-mail adresa, vrsta i nivo obrazovanja, jezik na kome je stečeno osnovno i srednje obrazovanje, godina, država, mesto i ustanova na kojoj je stečen najviši stepen obrazovanja, trenutno nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko zvanje i godina i ustanova u kojoj je izabran u nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko zvanje, vrstu ugovora o angažovanju, procenat radnog angažovanja u ustanovi, radno mesto i druge podatke u skladu sa zakonom kao i o angažovanju u drugoj visokoškolskoj ustanovi u Republici Srbiji i inostranstvu.

Za visokoškolske ustanove čiji je osnivač Republika Srbija podaci o zaposlenima su i: koeficijent složenosti rada kao osnov za finansiranje iz uredbe, koeficijent na osnovu kog se vrši obračun plate iz kolektivnog ugovora ili opšteg akta ustanove.

Podaci iz stava 2. ovog člana o imenu i prezimenu, mestu i ustanovi na kojoj je stečen najviši stepen obrazovanja, trenutno nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko zvanje i godina i ustanova u kojoj je izabran u nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko zvanje i radno mesto su otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje.

Rukovalac podacima o zaposlenima o kojima visokoškolska ustanova vodi evidenciju iz stava 1. ovog člana je visokoškolska ustanova.

Rukovalac podacima o zaposlenima u registru iz stava 1. ovog člana je Ministarstvo.

Podaci u registru planova i programa nastave i učenja

Član 180b

Registar planova i programa nastave i učenja predstavlja skup podataka o planu i programu nastave i učenja, naziv propisa i broj službenog glasila u kom je objavljen, području rada u srednjem obrazovanju i vaspitanju, šifri kvalifikacije, standardu kvalifikacije ukoliko postoji, jeziku na kojem se nastava izvodi, broju učenika koji pohađaju program, broju učenika koji su završili program i ostali podaci bitni za praćenje realizacije plana i programa nastave i učenja.

Podaci iz registra iz stava 1. ovog člana su otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva, u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje.

Podaci u registru akreditovanih studijskih programa

Član 180v

Registar akreditovanih studijskih programa predstavlja skup podataka o studijskom programu, akreditaciji, vrsti studija, ustanovi na kojoj se realizuje, naučnom, odnosno umetničkom polju i oblasti, jeziku na kojem se izvodi, šifri kvalifikacije, standardu kvalifikacije ukoliko postoji, školarini, broju studenata koji se finansiraju iz budžeta po godinama, broju studenata koji se sami finansiraju po godinama, broju studenata koji su završili studijski program i ostali podaci bitni za praćenje realizacije studijskog programa.

U registru iz stava 1. ovog člana vode se i podaci o kratkim programima studija koje organizuju visokoškolske ustanove.

Podaci iz registra iz stava 1. ovog člana su otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva, u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje.

Svrha obrade podataka

Član 181

Svrha obrade podataka o kojima ustanova, visokoškolska ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javni priznati organizator aktivnosti vodi evidenciju jeste efikasno vođenje upravnih i drugih postupaka koji su u njihovoj nadležnosti, ostvarivanje prava na izdavanje javne isprave, ostvarivanje prava na kvalitetno i jednako dostupno obrazovanje i vaspitanje za svu decu, učenike i odrasle, praćenje i unapređivanje kvaliteta i efektivnosti rada ustanove, odnosno visokoškolske ustanove i zaposlenih, praćenje stanja radi samovrednovanja ustanove efikasnim upravljanjem evidencijama, korišćenje raspoloživih resursa lokalne zajednice u skladu sa potrebama obrazovanja i vaspitanja, unapređivanje saradnje i puno uključivanje roditelja učenika u obrazovno-vaspitni proces, praćenje, proučavanje i unapređivanje obrazovnog nivoa studenata u procesu obrazovanja, kao i priprema izveštaja i obavljanje drugih poslova iz nadležnosti ustanove, visokoškolske ustanove, ustanove učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznatog organizatora aktivnosti.

Podaci iz registra iz člana 175. stav 4. ovog zakona obrađuju se u statističke svrhe radi obezbeđivanja praćenja indikatora radi sprovođenja statističkih istraživanja i analiza kvaliteta, efikasnosti i efektivnosti sistema obrazovanja i vaspitanja i sistema visokog obrazovanja u cilju planiranja i preduzimanja mera obrazovne i upisne politike, preduzimanja preventivnih mera za smanjenje osipanja dece, učenika i odraslih na svim nivoima obrazovanja i vaspitanja, praćenja obuhvata i napredovanja studenata, praćenja kvaliteta studijskih programa, kao i mera u skladu sa potrebama tržišta rada i veće zapošljivosti, sprovođenja nacionalnih i međunarodnih istraživanja i učešća u komparativnim i evaluacionim studijama radi kreiranja i unapređivanja politike u oblasti obrazovanja i vaspitanja i visokog obrazovanja, praćenja profesionalnog statusa i koordiniranja i organizovanja stručnog usavršavanja zaposlenih, analiziranja stanja finansiranja sistema obrazovanja i vaspitanja i sistema visokog obrazovanja; izveštavanje o obrazovnim indikatorima po preuzetim međunarodnim obavezama i učešću u programima Evropske unije za saradnju u oblasti obrazovanja i visokog obrazovanja, kao i efikasno obavljanje drugih poslova iz nadležnosti Ministarstva.

Podaci iz registra iz člana 175. stav 4. ovog zakona obrađuju se i radi efikasnog vođenja upravnih i drugih postupaka koji su u nadležnosti ustanove, visokoškolske ustanove, ustanove učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznatog organizatora aktivnosti.

U cilju ostvarivanja svrhe obrade podataka iz st. 1-3. ovog člana, JISP se elektronski povezuje sa odgovarajućim evidencijama koje vode nadležni organi, a koji sadrže sledeće podatke koje Ministarstvo obrađuje:

- 1) jedinstveni matični broj građana;
- 2) evidencioni broj za strane državljane;
- 3) zanimanje, prema klasifikaciji zanimanja, koje se zahteva za radno angažovanje na određenim poslovima, odnosno radnom mestu;
- 4) vrstu i nivo kvalifikacije, odnosno obrazovanja koji su uslovi za radno angažovanje na određenim poslovima, odnosno radnom mestu;
- 5) vrstu i nivo kvalifikacije, odnosno obrazovanja koje lice ima;
- 6) datum početka osiguranja;
- 7) osnov osiguranja;
- 8) broj časova provedenih na radu nedeljno;
- 9) vrstu radnog angažovanja (radni odnos i rad van radnog odnosa);
- 10) podatak o zaposlenju kod više poslodavaca;
- 11) datum dejstva promene u toku osiguranja;
- 12) datum i osnov prestanka osiguranja;
- 13) osnovice doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, visinu uplaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i period na koji se ta uplata odnosi;
- 14) podatke o uplati doprinosa po osnovu ugovorene naknade;
- 15) porez na dohodak građana;
- 16) datum prijave na evidenciju Nacionalne službe za zapošljavanje (u daljem tekstu: NSZ);
- 17) dužina čekanja na evidenciji NSZ;
- 18) datum i razlog prestanka vođenja evidencije kod NSZ.

Podaci iz stava 4. ovog člana, koji se vode u evidencijama drugih organa pribavljaju se elektronskim putem u skladu sa zakonom i obrađuju se isključivo u svrhu iz st. 1-3. ovog člana na način kojim nije omogućeno otkrivanje podataka o ličnosti, u skladu sa zakonom.

Informacioni sistem za sprovođenje ispita

Član 181a

Ministarstvo, u okviru JISP-a, uspostavlja informacijski sistem za sprovođenje ispita iz člana 78. stav 1. ovog zakona i međunarodnih ispitivanja na čije se sprovođenje obavezala Republika Srbija.

U informacionom sistemu iz stava 1. ovog člana, unose se:

1) podaci za određivanje identiteta učenika: ime i prezime učenika, tip ličnog identifikatora učenika (jedinствени матични број грађана, односно евиденциони број за страног држављанина, за ученике из Републике Српске јединствени матични број грађана), лични идентификатор уčenika, пол, датум и место рођења, име једног родитеља, односно другог законског заступника ученика, држава и место становања, JOB (није обавезно за ученике који претходни ниво образовања није завршио у Републици Србији), националну припадност (изјашњавање о националној припадности није обавезно) и евиденциона шифра за полагање матурског испита, завршног испита на крају средњег образовања и васпитања и завршног испита на крају основног образовања и васпитања;

2) подаци о образовном статусу ученика основне школе: основна школа у којој је ученик завршио осми разред и управни округ коме та школа припада, индивидуални образовни план ако је оствариван, основна школа коју похађа ученик који није завршио основно образовање и васпитање ако уписује средњу музичку или средњу балетску школу и управни округ коме та школа припада, оцене ученика из шестог, седmog и осмог разрада (просек оцена, појединачне оцене и број бодова за сваки од наведених разреда), језик на коме је положио пријемни испит за упис у средњу школу за ученике са посебним способностима (језик на коме је завршио основно образовање и васпитање или други језик), подаци о основном образовању ако је стечено у иностранству;

3) подаци о образовном статусу ученика средње школе: оцене ученика за сваки завршени разред средње школе (просек оцена, појединачне оцене и број бодова за сваки завршени разред), језик на ком је ученик завршио основно, односно средње образовање и васпитање, освојене награде на такмиčenjima (збирно и појединачно по сваком такмиčenju), укупан број освојених бодова током školovanja, податак да ли је ученик добитник вукове дипломе, подаци о основном образовању ако је стечено у иностранству, својству редовног, односно ванредног ученика, трајању образовања и васпитања, претходно завршеном образовању и васпитању, језику на којем је завршено образовање и васпитање, maternjem језику, језику на којем се изводи образовно-vaspitni рад, обавезним предметима и изbornim програмима, организацији образовно-vaspitanog рада, индивидуалном образовном плану, страним језицима, vannastavnim активностима за које се определио, dopunskoj, dodatnoj и pripreмној nastavi, učešću на такмиčenjima, nagradama, izostancima, izrečenim vaspitnim и vaspitno-disciplinskim merama, učešću у раду органа школе и opredeljenju за nastavak образовања;

4) подаци потребни за организацију ispita и upis ученика у naredni ниво образовања (језик на којем ће polagati испит, податак о томе да ли је потребно prilagođavanje ispita у skladu са индивидуалним образовним планом, податак о vremenu и mestu polaganja ispita, izborni predmeti за које се определио);

5) iskazane želje ученика за upis у средњу школу, односно visokoškolsku ustanovu;

6) подаци о ispitu који је ученик polagao;

7) podaci o licima koja učestvuju u izradi, recenziranju, pregledanju i ocjenjivanju ispita iz člana 78. stav 1. ovog zakona, i to: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte, nivo i vrsta obrazovanja i podatak o poznavanju jezika nacionalne manjine;

8) podaci o drugim licima koja učestvuju u realizaciji ispita iz člana 78. stav 1. ovog zakona: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte;

9) podaci o ustanovi i prostorijama ustanove u kojima je obavljen ispit.

Podatke iz stava 2. tač. 1)-4) ovog člana koje je ustanova dostavila Ministarstvu u skladu sa zakonom, informacioni sistem iz stava 1. ovog člana preuzima iz JISP-a, iz registra iz člana 177. ovog zakona.

Ostale podatke iz stava 2. tač. 4)-5) ovog člana, izuzev podataka o vremenu i mestu polaganja ispita unosi učenik, odnosno u ime maloletnog učenika roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik ili škola na zahtev učenika, roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Podatke iz stava 2. tač. 4) o vremenu i mestu polaganja ispita, kao i podatke iz stava 2. tačka 6) ovog člana unose radne grupe iz člana 45. ovog zakona.

Podatke o učenicima iz inostranstva u informacioni sistem iz stava 1. ovog člana unosi ustanova u koju se učenik prijavio za polaganje ispita.

Podatke iz stava 2. tačka 8) o licima koja su zaposlena u ustanovama, informacioni sistem iz stava 1. ovog člana preuzima iz registra iz člana 180. ovog zakona.

Podatke iz stava 2. tačka 7) ovog člana za lica koja su izabrana u radne grupe iz člana 45. stav 2. ovog zakona u informacioni sistem iz stava 1. ovog člana unosi Centar iz člana 45. ovog zakona.

Podatke iz stava 2. tačka 9) ovog člana u informacioni sistem iz stava 1. ovog člana unose osnovna i srednja škola.

Obradu podataka iz stava 2. ovog člana, vrši Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja - Centar za ispite, u svrhu pripreme i sprovođenja ispita iz člana 78. stav 1. ovog člana i međunarodnih ispitivanja učenika, upisa učenika u srednju školu, upisa učenika na visokoškolske ustanove, analize, interpretacije i objavljivanja godišnjih izveštaja o sprovedenim ispitima, praćenja i proučavanja postupka i rezultata sprovedenih ispita radi učešća u komparativnim i evaluacionim studijama i radi davanja preporuka za unapređivanja postupka sprovođenja ispita i javnih politika u oblasti obrazovanja i vaspitanja i unosa potrebnih podataka o ispitima u registar iz člana 177. ovog člana.

Podaci o rezultatima ispita iz stava 2. ovog člana dostavljaju se srednjim školama, odnosno visokoškolskim ustanovama koje je učenik osnovne, odnosno srednje škole naveo u spisku želja za upis.

Rukovaoci podacima iz stava 2. ovog člana su Ministarstvo i Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja - Centar za ispite.

Ministarstvo, uz podršku Službe Vlade, uspostavlja i omogućava funkcionisanje informacionog sistema iz stava 1. ovog člana, a ostale poslove u vezi sa upravljanjem obavlja Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja - Centar za ispite.

Prilikom obrade podataka rukovalac je u obavezi da poštuje pravila o srazmernosti obrade u odnosu na cilj koji se namerava ostvariti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Podaci koji su predmet obrade iz stava 2. ovog člana čuvaju se pet godina.

Bliže uslove i način održavanja i administriranja informacionog sistema iz stava 1. ovog člana, zatim obrade, unosa i ažuriranja podataka, propisuje ministar.

Primaoci podataka iz evidencija i registara

Član 182

Lice na koje se podaci odnose ostvaruje prava u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Primalac podataka iz evidencija iz člana 175. stav 2. ovog zakona može biti i državni i drugi organ i organizacija, kao i pravno i fizičko lice, pod uslovom da je zakonom ili drugim propisima ovlašćeno da traži podatke, da su ti podaci neophodni za izvršenje poslova iz njegove nadležnosti ili služe za potrebe istraživanja, uz obezbeđivanje zaštite podataka o ličnosti.

Primalac podataka iz registara iz člana 175. stav 4. ovog zakona može biti i državni i drugi organ i organizacija, kao i pravno i fizičko lice, pod uslovom da je zakonom ili drugim propisima ovlašćeno da traži podatke, da su ti podaci neophodni za izvršenje poslova iz njegove nadležnosti, uz obezbeđivanje zaštite podataka o ličnosti.

Primalac podataka iz registara iz člana 175. stav 4. ovog zakona, kao i podataka nastalih obradom tih podataka i podataka iz člana 181. stav 4. ovog zakona je Agencija, uz obezbeđivanje zaštite podataka o ličnosti.

Agencija obrađuje podatke iz stava 4. ovog člana, u elektronskom obliku, u svrhu praćenja i merenja efekata implementacije kvalifikacija na zapošljavanje, odnosno zapošljivosti prema stečenim kvalifikacijama i završenim studijskim programima, praćenja nacionalnih trendova zapošljavanja i poređenja sa trendovima u inostranstvu, kao i praćenja aktivne politike zapošljavanja u cilju povećanja zaposlenosti.

Ažuriranje i čuvanje podataka

Član 183

Ustanova, visokoškolska ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznati organizator aktivnosti ažurira podatke u evidencijama koje vodi na dan nastanka promene, a najkasnije 15 dana od dana promene.

Podaci iz stava 1. ovog člana unose se u registre iz člana 175. stav 4. ovog zakona na dan nastanka promene, a najkasnije 30 dana od dana promene.

Podaci iz evidencije iz člana 175. stav 2. ovog zakona čuvaju se na način i u rokovima propisanim posebnim zakonom.

Podaci iz registra iz čl. 178, 178a, 180b i 180v čuvaju se trajno.

Podaci iz registra dece, učenika, odraslih i studenata čuvaju se trajno, osim podataka o socijalnom i funkcionalnom statusu deteta, učenika i odraslog koji se čuvaju pet godina od prestanka obrazovnog statusa, odnosno podataka o socijalnom i zdravstvenom statusu studenata koji se čuvaju do prestanka statusa studenta o kome se vode.

Podaci iz registra iz čl. 180. i 180a čuvaju se trajno.

Zaštita podataka

Član 184

Ustanova, visokoškolska ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznati organizator aktivnosti obezbeđuje mere zaštite od neovlašćenog pristupa i korišćenja podataka iz evidencija koje vodi.

Ministarstvo obezbeđuje mere zaštite od neovlašćenog pristupa i korišćenja podataka u JISP-u, kada služba Vlade ne obavlja poslove iz člana 175. stav 9. ovog zakona.

Za potrebe naučnoistraživačkog rada i prilikom obrade podataka i izrade analiza lični podaci koriste se i objavljuju na način kojim nije omogućeno njihovo otkrivanje.

Poslove administriranja JISP-a i registara iz člana 175. stava 4. ovog zakona obavlja posebno ovlašćeno lice u Ministarstvu.

Mere bezbednosti i zaštite podataka iz evidencija i registara propisuje ministar.

X POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 185

Poslovi utvrđeni članom 4. stav 8, članom 28. st. 5. i 6, članom 52. stav 5, članom 67. stav 4, članom 81, članom 93. stav 2, članom 94. stav 5, članom 95, članom 98. st. 6. i 9, članom 104. st. 5-7 i stav 10, članom 105. st. 3. i 4, članom 106. stav 1, st. 3-5 i st. 8, 9. i 11, članom 107. stav 3, članom 117. st. 6. i 7, članom 118. stav 1, članom 122. (poslovi polaganja ispita za direktora), članom 125. stav 2, članom 126. stav 3, članom 132. (poslovi polaganja ispita za

licencu za sekretara) i članom 145. (poslovi polaganja ispita za licencu), poveravaju se autonomnoj pokrajini.

Sredstva za finansiranje ustanova na teritoriji autonomne pokrajine, obezbeđuju se u skladu sa zakonom.

Poslovi zavoda iz člana 40. stav 1. tačka 2) podtačka (1) i podtač. (3)-(5) i tačka 5), člana 41. stav 1. tač. 9) i 13), člana 42. stav 1. tač. 2), 3), 9) i 12), čl. 44-46. ovog zakona, koji se odnose na obrazovno-vaspitni rad koji se izvodi na jezicima nacionalnih manjina, poveravaju se Pedagoškom zavodu Vojvodine.

Organi autonomne pokrajine saraduju sa organima Republike Srbije i organima jedinice lokalne samouprave u obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana.

Ministarstvo ima prema autonomnoj pokrajini, u pogledu poverenih poslova državne uprave iz stava 1. ovog člana, prava i dužnosti propisane zakonom kojim se uređuje državna uprava.

XI FINANSIRANJE DELATNOSTI USTANOVA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA SRBIJA, AUTONOMNA POKRAJINA I JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Izvori sredstava

Član 186

Sredstva za finansiranje delatnosti ustanova obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Ustanove mogu da ostvare i sopstvene prihode po osnovu proširene delatnosti, kao i druge prihode u skladu sa zakonom.

Sredstva iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se u skladu sa kriterijumima i standardima finansiranja ustanove koje propisuje ministar.

Ostvarivanje prihoda, evidentiranje i korišćenje sredstava iz stava 2. ovog člana vrši se u skladu sa propisima kojima se uređuje budžetski sistem.

Sredstva iz budžeta Republike Srbije

Član 187

U budžetu Republike Srbije obezbeđuju se sredstva za sticanje obrazovanja i vaspitanja dece i učenika i odraslih u ustanovi koju osniva Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave.

U budžetu Republike Srbije obezbeđuju se sredstva za:

- 1) ostvarivanje pripremnog predškolskog programa u godini pred polazak u školu u trajanju od četiri sata dnevno, u sedištu i van sedišta predškolske ustanove;
- 2) ostvarivanje predškolskog programa za rad sa decom sa smetnjama u razvoju i invaliditetom u razvojnoj grupi u predškolskoj ustanovi;
- 3) ostvarivanje predškolskog programa za rad sa decom na bolničkom lečenju u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi, u bolničkoj grupi;
- 4) plate, naknade i dodatke zaposlenih u osnovnim i srednjim školama, doprinose za obavezno socijalno osiguranje i otpremnine;
- 5) plaćanja po osnovu izvršnih presuda donetih u radnopravnim sporovima pred nadležnim sudovima u vezi sa stavom 2. tačka 4) ovog člana;
- 6) razvojne programe i projekte ustanova, obeležavanje jubileja ustanova, kao i učešće Republike Srbije u oblasti investicija, stručnog usavršavanja zaposlenih i takmičenja učenika na republičkom i međunarodnom nivou, u skladu sa utvrđenim sredstvima, a prema programima i kriterijumima koje propisuje ministar;
- 7) rad škola od posebnog interesa za Republiku Srbiju, koje odredi Vlada;
- 8) podršku posebno talentovanim učenicima u vidu bespovratne novčane pomoći koju ministar propisuje posebnim aktom svake godine;
- 9) troškove škole čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, koja je odlukom ministra dobila autorizaciju za izvođenje programa međunarodne mature.

Na utvrđivanje i obračun plata, naknada i dodataka zaposlenih u ustanovi primenjuju se propisi kojima se uređuju plate i naknade i druga primanja zaposlenih u javnim službama.

Bliže uslove i merila za utvrđivanje sredstava za ostvarivanje programa iz stava 2. tač. 1)-3) ovog člana propisuje ministar.

Sredstva za ostvarivanje prava iz člana 79. stav 2. tačka 12) ovog zakona, za učenike koji pohađaju nastavu u školi iz člana 90. stav 2. ovog zakona, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, na razdelu ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove.

Sredstva iz budžeta autonomne pokrajine

Član 188

U budžetu autonomne pokrajine obezbeđuju se sredstva za rad ustanove, za deo ekonomske cene, u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje ustanova na teritoriji autonomne pokrajine.

Sredstva u budžetu jedinice lokalne samouprave

Član 189

U budžetu jedinice lokalne samouprave obezbeđuju se sredstva za:

- 1) ostvarivanje delatnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja (poludnevni i celodnevni boravak, ishrana, nega i preventivna zaštita dece predškolskog uzrasta) u visini do 80% od ekonomske cene po detetu, izuzetno u visini od 100% od ekonomske cene po detetu ukoliko jedinica lokalne samouprave ima obezbeđena sredstva za te namene, uključujući u celosti sredstva za plate, naknade i druga primanja, socijalne doprinose na teret poslodavca, otpremnine, kao i pomoć zaposlenima u predškolskoj ustanovi, rashode za pripremni predškolski program osim onih za koje se sredstva obezbeđuju u budžetu Republike Srbije i ostale tekuće rashode;
- 2) ostvarivanje dodatne podrške detetu i učeniku u skladu sa mišljenjem Interresorne komisije, osim onih za koje se sredstva obezbeđuju u budžetu Republike Srbije;
- 3) stručno usavršavanje zaposlenih;
- 4) jubilarne nagrade i pomoć zaposlenima u osnovnoj i srednjoj školi;
- 5) prevoz: dece i njihovih pratilaca radi pohađanja pripremnog predškolskog programa na udaljenosti većoj od dva kilometra, učenika osnovne škole na udaljenosti većoj od četiri kilometra od sedišta škole; prevoz, smeštaj i ishranu dece i učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i njihovih pratilaca, bez obzira na udaljenost mesta stanovanja od škole; prevoz dece i učenika koji imaju prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave na udaljenosti većoj od četiri kilometra od sedišta škole i u slučajevima kada učenici osnovne škole pohađaju školu na teritoriji druge jedinice lokalne samouprave - ako je škola koju pohađaju najbliža mestu prebivališta učenika; prevoz učenika na republička i međunarodna takmičenja;
- 6) prevoz zaposlenih;
- 7) kapitalne izdatke;
- 8) zaštitu i bezbednost dece i učenika, u skladu sa propisanim merama iz člana 108. ovog zakona;
- 9) druge tekuće rashode, osim onih za koje se sredstva obezbeđuju u budžetu Republike Srbije;
- 10) plaćanja po osnovu izvršnih presuda donetih pred nadležnim sudovima u sporovima u vezi sa ovim članom.

U budžetu jedinice lokalne samouprave mogu da se obezbede sredstva za prevoz učenika srednjih škola i učenika koji pohađaju nastavu u dualnom obrazovanju koji imaju prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave na udaljenosti većoj od četiri kilometra od škole, odnosno od prostorija poslodavca kod kojeg obavljaju učenje kroz rad, kao i u slučajevima kada su škola, odnosno prostorije poslodavca kod kojeg učenici obavljaju učenje kroz rad na teritoriji druge jedinice lokalne samouprave.

Bliže uslove i merila za utvrđivanje ekonomske cene programa vaspitanja i obrazovanja po detetu iz stava 1. tačka 1) ovog člana, propisuje ministar.

Obezbeđivanje sredstava za viši kvalitet obrazovanja

Član 190

Ustanova može učešćem jedinice lokalne samouprave ili od proširene delatnosti da obezbedi sredstva za viši kvalitet u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Sredstva iz stava 1. ovog člana, ustanova može obezbediti i sredstvima donatora ili sponzora, kao i dobrovoljnim učešćem roditelja dece i učenika, u skladu sa zakonom.

Sredstva iz stava 1. ovog člana koriste se za poboljšanje uslova obrazovanja i vaspitanja u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava, za ostvarivanje programa koji nisu osnovna delatnost ustanove, za ishranu i pomoć deci i učenicima.

XII KAZNENE ODREDBE

Član 191

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova ako:

1) ne upiše dete u predškolsku ustanovu, odnosno osnovnu školu radi pohađanja pripremnog predškolskog programa (član 17);

2) ne upiše dete u osnovnu školu (član 18);

3) ne donese razvojni plan i godišnji plan rada u roku propisanom ovim zakonom ili ih ne primenjuje (čl. 50. i 62);

3a) ne izvede himnu Republike Srbije u skladu sa ovim zakonom (član 28);

4) sprovodi ogled bez odobrenja ministra ili vrši statusne promene za vreme ogleda, suprotno članu 51. ovog zakona;

5) ne donese blagovremeno, odnosno ne ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja ili ne preduzima mere za ostvarivanje principa, ciljeva i standarda obrazovnih postignuća (čl. 56, 58, 60-62, 65, 68. i 69);

6) ne donese ili ne ostvaruje individualni obrazovni plan (član 76);

7) ne propiše način i postupak za zaštitu i bezbednost dece, odnosno učenika (član 108);

8) ne preduzima ili neblagovremeno preduzima odgovarajuće mere u slučajevima povreda zabrana iz čl. 110. i 111. ovog zakona i težih povreda radnih obaveza zaposlenih;

9) dozvoli stranačko organizovanje ili delovanje u ustanovi i korišćenje prostora ustanove u te svrhe suprotno članu 113. ovog zakona;

10) primi u radni odnos zaposlenog koji ne ispunjava uslove iz čl. 139-145. ovog zakona ili na način i po postupku, suprotno čl. 152-155. ovog zakona;

11) ne dostavi Ministarstvu sve podatke u vezi sa licencom nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika iz čl. 149. i 150. ovog zakona;

12) ne udalji sa rada zaposlenog zbog učinjene teže povrede radne obaveze (član 163);

13) zaključi ugovor o izvođenju nastave suprotno članu 158. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 25.000 do 100.000 dinara za prekršaj iz ovog člana kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice ustanove.

Član 192

Novčanom kaznom od 200.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova ako počne sa radom, organizuje izdvojeno odeljenje, obavlja proširenu delatnost, izvrši statusne promene i promene naziva i sedišta ustanove, suprotno čl. 90-98. i članu 103. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice ustanove novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara.

Član 193

Novčanom kaznom od 50.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj primalac podataka iz registra iz člana 175. stav 4. ovog zakona - pravno lice ukoliko dobijene podatke koristi ili objavljuje suprotno svrsi koju je naznačio u svom zahtevu i ovom zakonu (član 182. stav 3).

Novčanom kaznom od 5.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj primalac podataka iz registra iz člana 175. stav 4. ovog zakona - fizičko lice ukoliko dobijene podatke koristi ili objavljuje suprotno svrsi koju je naznačio u svom zahtevu i ovom zakonu (član 182. stav 3).

Novčanom kaznom u iznosu od 50.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova, ustanova učeničkog i studentskog standarda odnosno javno priznati organizator aktivnosti, ukoliko ne unosi i mesečno ažurira podatke u odgovarajuće registre, u skladu sa članom 183. ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice ustanove, ustanove učeničkog i studentskog standarda, odnosno javno priznatog organizatora aktivnosti za prekršaj iz stava 3. ovog člana.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj visokoškolska ustanova ukoliko ne unosi i mesečno ažurira podatke u odgovarajuće registre, u skladu sa članom 183. ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice visokoškolske ustanove za prekršaj iz stava 5. ovog člana.

Član 194

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik za povredu obaveze iz člana 84. ovog zakona.

Član 195

Novčanom kaznom od 40.000 do 100.000 hiljada dinara kazniće se roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik deteta ili učenika koji učini povredu zabrane iz čl. 111. i 112. ovog zakona.

Član 196

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj zavod ako ne pripremi odgovarajući materijal i dostavi ga ministru u određenom roku (član 48).

Novčanom kaznom od 5.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i direktor zavoda, kao odgovorno lice.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 197

Vlada će imenovati članove Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih u skladu sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Danom imenovanja članova Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih u skladu sa odredbama ovog zakona, prestaje mandat članovima Nacionalnog prosvetnog saveta i Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih izabranih, odnosno imenovanih po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 198

Vlada će, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, utvrditi kriterijume za donošenje mreže srednjih škola i doneti akt o mreži srednjih škola.

Vlada će, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, utvrditi kriterijume za donošenje mreže predškolskih ustanova i osnovnih škola.

Jedinica lokalne samouprave će, u roku od godinu dana od dana utvrđivanja kriterijuma iz stava 2. ovog člana, doneti akt o mreži predškolskih ustanova i osnovnih škola.

Član 199

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja novih podzakonskih akata na osnovu ovog zakona.

Član 200

Ministar će doneti podzakonske akte u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim akta iz člana 187. stav 4. ovog zakona koji će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, do kada visinu sredstava iz člana 187. stav 2. tač. 1)-3) ovog zakona, ministar utvrđuje rešenjem.

Član 201

Ustanova je dužna da u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona usaglasi statut, organizaciju i način rada sa ovim zakonom.

Član 202

Zavodi će usaglasiti organizaciju i rad sa ovim zakonom, u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 203

Ogledi čije je sprovođenje započelo pre stupanja na snagu ovog zakona, vrednovaće se u skladu sa propisom koji je važio do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 204*

(Prestao da važi)

Član 205

Zvanje pedagoškog savetnika i višeg pedagoškog savetnika koje je stekao nastavnik, vaspitač i stručni saradnik do 4. februara 1990. godine, na osnovu Zakona o stalnom stručnom usavršavanju nastavnog i vaspitnog osoblja ("Službeni glasnik SRS", br. 47/78 - prečišćeni tekst, 16/79 i 43/84) izjednačava se zvanjem pedagoškog savetnika, odnosno višeg pedagoškog savetnika, iz člana 151. ovog zakona.

Odredbe člana 151. stav 3. ovog zakona primenjuju se danom stupanja na snagu propisa kojim se utvrđuju koeficijenti na osnovu stečenog zvanja.

Član 206

Nastavnici, vaspitači i stručni saradnici koji obavljaju obrazovno-vaspitni rad u školi, a koji su ispunjavali uslove u pogledu stepena i vrste obrazovanja po propisima koji su važili prilikom prijema u radni odnos, mogu i dalje da obavljaju obrazovno-vaspitni rad u školi i mogu biti preuzeti, u smislu ovog zakona.

Zaposlenom koji je neraspoređen u smislu ovog zakona, a nije preuzet sa liste do 1. decembra 2017. godine, radni odnos prestaje do 31. decembra 2017. godine.

Zaposleni iz stava 2. ovog člana, ostvaruje pravo na otpremninu na način propisan zakonom kojim se uređuje način utvrđivanja maksimalnog broja zaposlenih u javnom sektoru.

Član 207

Smatra se da licencu ima lice koje je položilo stručni ispit u oblasti obrazovanja, a 25. juna 2003. godine nije bilo u radnom odnosu u ustanovi.

Smatra se da licencu ima nastavnik, vaspitač i stručni saradnik koji je 25. juna 2003. godine bio u radnom odnosu u ustanovi, a imao je prekid radnog odnosa posle ovog datuma, i položio stručni ispit u oblasti obrazovanja do 25. juna 2005. godine.

Smatra se da licencu ima pripravnik - volonter koji se godinu dana osposobljavao za samostalan obrazovno-vaspitni rad u ustanovi i koji je položio stručni ispit u oblasti obrazovanja do 25. juna 2005. godine.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku koji je pre zasnivanja radnog odnosa u ustanovi u Republici Srbiji položio stručni ispit u oblasti obrazovanja po propisima Republike Crne Gore, položeni stručni ispit priznaje se kao licenca, ako je taj ispit položen do 16. juna 2006. godine.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku koji je pre zasnivanja radnog odnosa u ustanovi u Republici Srbiji položio stručni ispit u oblasti obrazovanja i vaspitanja po propisima Republike Srpske, položeni stručni ispit priznaje se kao licenca, ako je taj ispit položen u vreme kada je nastavnik, vaspitač i stručni saradnik bio u radnom odnosu u Republici Srpskoj.

Stručnom saradniku - bibliotekaru koji nema položen stručni ispit u oblasti obrazovanja, a ima položen ispit u oblasti bibliotekarstva, na ispitu za licencu priznaje se odgovarajući deo položenog ispita.

Stručnom saradniku - bibliotekaru koji je prvi put zasnovao radni odnos u ustanovi posle 25. juna 2003. godine i položio stručni ispit u oblasti bibliotekarstva, na ispitu za licencu ne priznaje se odgovarajući deo položenog ispita.

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik koji je prvi put zasnovao radni odnos u ustanovi posle 25. juna 2003. godine i koji je položio stručni ispit u oblasti obrazovanja do 25. juna 2005. godine, smatra se da nema licencu.

Pripravnik - volonter koji je angažovan u ustanovi posle 25. juna 2003. godine i koji je položio stručni ispit u oblasti obrazovanja do 25. juna 2005. godine, smatra se da nema licencu.

Nastavnik sa stečenim specijalističkim strukovnim studijama drugog stepena koji je ispunjavao uslove i zasnovao radni odnos u ustanovi do stupanja na snagu ovog zakona, smatra se da ispunjava uslove iz člana 140. ovog zakona.

Član 208

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po odredbama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 - autentično tumačenje, 68/15 i 62/16 - US).

Član 209

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 12. Zakona o obrazovanju odraslih ("Službeni glasnik RS", broj 55/13).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 - autentično tumačenje, 68/15 i 62/16 - US).

Član 210

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

("Sl. glasnik RS", br. 10/2019)

Član 29[s1]

Organ upravljanja ustanove dužan je da radno-pravni status direktora, uskladi sa odredbama ovog zakona, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 30[s1]

Zaposleni koji nije stekao odgovarajuće obrazovanje za izvođenje nastave i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada u školi za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, obavezan je da u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, stekne odgovarajuće obrazovanje.

Član 31[s1]

Izuzetno od člana 144. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 88/17 i 27/18 - dr. zakon) medicinska sestra koja je zasnovala radni odnos u ustanovi pre stupanja na snagu Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni glasnik RS", br. 18/10, 101/17 i 113/17 - dr. zakon), može da obavlja vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi bez licence.

Član 32[s1]

Ministar će doneti podzakonske akte za sprovođenje ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 33[s1]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

("Sl. glasnik RS", br. 6/2020)

Član 23[s2]

Ustanova, odnosno visokoškolska ustanova će pokrenuti postupak za dodelu JOB-a svoj deci, učenicima, odraslima i studentima, koji su u sistemu obrazovanja i vaspitanja, odnosno u sistemu visokog obrazovanja ili su bili u tom sistemu počev od školske 2016/2017. godine, a na osnovu podataka iz evidencija čiji je rukovalac.

Član 24[s2]

Ministar će doneti podzakonske akte za sprovođenje ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 25[s2]

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 114-117, čl. 119-122, član 123. st. 1-3. i stav 5, član 124. i član 153. Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni glasnik RS", br. 88/17, 27/18 - dr. zakon, 73/18 i 67/19).

Član 26[s2]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

("Sl. glasnik RS", br. 129/2021 i 92/2023)

Član 50[s3]

Završni ispit na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja zaključno sa školskom 2024/2025. godinom, obaviće se u skladu sa propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Završni ispit za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u trogodišnjem trajanju zaključno sa školskom 2021/2022. godinom i maturalni ispit za učenike koji završavaju srednje obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju zaključno sa školskom 2024/2025. godinom, obaviće se u skladu sa propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja - Centar za ispite obavljaće sve poslove na pripremi i sprovođenju:

1) završnog ispita na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja počev od školske 2025/2026. godine;

2) opšte, umetničke i stručne mature počev od školske 2025/2026. godine;

3) završnog ispita u srednjem obrazovanju i vaspitanju počev od školske 2022/2023. godine.

Član 51[s3]

Medicinska sestra sa položenim stručnim ispitom po propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, koja je zasnovala radni odnos u ustanovi pre stupanja na snagu Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni glasnik RS", br. 18/10, 101/17, 113/17 - dr. zakon, 95/18 - dr. zakon i 10/19), može da obavlja vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi bez licence.

Nastavnici, vaspitači i stručni saradnici koji su u skladu sa ranije važećim propisima, zasnovali radni odnos u ustanovi za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom bez uverenja o stručnoj defektološkoj osposobljenosti, mogu da obavljaju obrazovno-vaspitni rad, ako su u ustanovi savladali program uvođenja u posao za rad sa decom i učenicima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Član 52[s3]

Zavodi će usaglasiti organizaciju i rad sa ovim zakonom u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53[s3]

Vlada će imenovati Komisiju iz člana 21. ovog zakona (član 67a Zakona) u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti podzakonske akte, u skladu sa ovim zakonom.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja će u roku od godinu od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti smernice za prilagođavanje programa nastave i učenja i smernice za pružanje individualizovane dodatne podrške za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Član 54[s3]

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

1) član 33. Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik RS", br. 55/13, 101/17, 27/18 - dr. zakon i 10/19);

2) čl. 7. i 8. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik RS", br. 55/13, 101/17, 27/18 - dr. zakon, 6/20 i 52/21).

Član 55[s3]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

("Sl. glasnik RS", br. 92/2023)

Član 39[s4]

Ministar će doneti podzakonske akte za sprovođenje ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 40[s4]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".